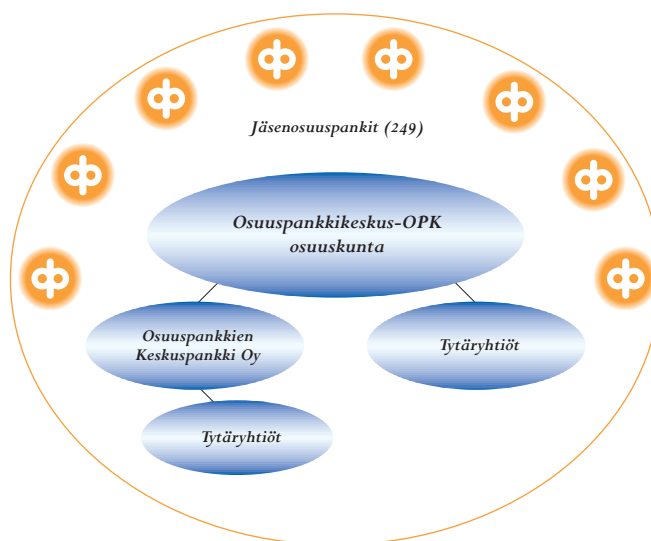

1997

Osuuspankkien Keskuspankki Oy

Pääjohtajan katsaus	2
Toimintaympäristö	4
Konsernirakenne	4
Asiakkaat	6
Asiakkaalle tarjottavat palvelut	7
Johtokunnan toimintakertomus	10
OKO-konsernin toiminta ja tulos	10
Emopankki OKO	16
Toiminta ja tulos keskeisissä tytäryhtiöissä	19
Tilinpäätösperiaatteet	23
Tunnusluvut	26
Konsernin tuloslaskelma	27
Konsernitase	28
Konserniaikasarjat	30
OKOn tuloslaskelma	31
OKOn tase	32
Tilinpäätöksen liitetiedot	34
Johtokunnan esitys vuosituloksen käsittelemisestä	47
Hallintoneuvoston lausunto	48
Tilintarkastuskertomus	48
OKOn hallintoneuvosto ja johtokunta	50
OKOn organisaatio	52
Yhteystiedot	53

OKO-konsernin avainluvut	1997	1996
Tase, mrd. mk	53,1	57,3
Liikevoitto, milj. mk	283	230
Luottotappiot ja arvonalennukset, milj. mk	76	259
Järjestämättömät ja nollakorkoiset saamiset, milj. mk	189	403
Vakavaraisuussuhde, %	19,5	18,6
Tuottojen suhde kuluihin	1,29	1,43
Oman pääoman tuotto (ROE), %	7,0	6,6
Tulos/osake (EPS), mk	9,25	8,79
Oma pääoma/osake, mk	137,84	130,16
Osinkosuhte, %	45,3	19,1
Efektiivinen osinkotuotto, % (OKO A)	5,2	3,2
Hinta/voitto -suhde (P/E)	9,3	7,2

Osuuspankkiryhmän avainluvut	1997	1996
Tase, mrd. mk	135,7	141,5
Liikevoitto, milj. mk	1 181	705
Luottotappiot ja arvonalennukset, milj. mk	1 418	1 795
Järjestämättömät ja nollakorkoiset saamiset, mrd. mk	2,6	4,0
Vakavaraisuussuhde, %	11,6	11,3
Tuottojen suhde kuluihin	1,68	1,64

Osuuspankkien Keskuspankki Oy:n varsinainen yhtiökokous pidetään 1.4.1998.

Johtokunta esittää, että osinkona jaetaan A-sarjan osakkeille 9 % (4,50 markkaa) ja K-sarjan osakkeille 8 % (4 markkaa).

OKOn osavuositiedot 1.1.–31.3.1998 julkistetaan 12.5.1998.

Vuosi 1997 lyhyesti

Tammikuu

- 1.1. Antti Tanskanen aloitti Osuuspankkiryhmän pääjohtajana ja Osuuspankkien Keskuspankki Oy:n (OKOn) johtokunnan puheenjohtajana. Pääjohtajan varamiehenä aloitti Osuuspankkien Keskusliiton (nykyisen Osuuspankkikeskus-OPK osuuskunnan) toimitusjohtaja Reijo Karhinen. OKOn toimitusjohtajan tehtävät otti vastaan Pentti Hakkarainen.

Helmikuu

- 11.2. Tilinpäätös: OKO-konsernin vuoden 1996 liikevoitto oli 230 miljoonaa markkaa.

Toukokuu

- 13.5. Osavuositarkastus: OKO-konsernin tammi-maaliskuun liikevoitto oli 101 miljoonaa markkaa.
- 23.5. Osuuspankkien Keskusliitosta muodostettu Osuuspankkikeskus-OPK osuuskunta (OPK) merkittiin kaupparekisteriin. OPK on osuuspankkilaissa tarkoitettujen osuuspankkien yhteenliittymän lakisääteinen keskusyhteisö.
- 27.5. OKOn yhtiökokouksessa hyväksyttiin johtokunnan esitys yhtiöjärjestyksen muuttamisesta Osuuspankkiryhmän uusimuotoisen yhteistoiminnan edellyttämällä tavalla.

Kesäkuu

- 3.6. OPK:n ja OKOn hallintoneuvostot hyväksyivät suunnitelman työnjaosta ja toimintojen organisoinnista osuuskunnan ja OKOn välillä. OKOn hallintoneuvoston puheenjohtajaksi valittiin uudelleen Seppo Penttinen. Timo Ritakallio ja Heikki Vitie nimitettiin OKOn johtokunnan jäseniksi 1.7.1997 alkaen.
- 18.6. OKOsta tuli OPK:n tytäryhtiö, kun osuuskunta osti osuuspankeilta OKOn K-sarjan osakkeita määrän, joka nosti OPK:n omistamien osakkeiden äänimäärän 53,3 prosenttiin.

Heinäkuu

- 1.7. Osuuspankkiryhmä aloitti uusimuotoisen yhteistoiminnan.

Elokuu

- 19.8. Osavuositarkastus: OKO-konsernin tammi-kesäkuun liikevoitto oli 174 miljoonaa markkaa.

Syyskuu

- 9.9. OKO laski liikkeeseen 135 miljoonan Yhdysvaltain dollarin määräisen perpetuaalilainan osana Osuuspankkiryhmän pääomanhankintaohjelmaa.
- 11.9. OKOn tytäryhtiön Henkivakuutusosakeyhtiö Aurumin ylimääräinen yhtiökokous päätti korottaa osakepääomaansa suuntaamalla osakeannin OPK:lle ja sen jäsenosuuspankeille.

Marraskuu

- 13.11. Osavuositarkastus: OKO-konsernin tammi-syyskuun liikevoitto oli 208 miljoonaa markkaa.

Joulukuu

- 4.12. Aurumin osakepääoman korotus 90 miljoonasta 181,5 miljoonaan markkaan merkittiin kaupparekisteriin. OKOn omistusosuus Aurumissa aleni 49,6 prosenttiin.
- 11.12. Pentti Hakkarainen erosi OKOn toimitusjohtajan tehtävästä.
- 15.12. Hallintoneuvosto nimitti OKOn uudeksi toimitusjohtajaksi johtokunnan jäsenen Mikael Silvennoisen.
- 19.12. OKO päätti myydä OPK:lle 70 prosentin omistusosuuksensa FD Finanssidata Oy:stä, kokonaan omistamansa OP-Rahastoyhtiö Oy:n ja 9,6 prosenttia OP-Kotipankki Oy:n osakkeista. Lisäksi osuuspankkien ja niiden asiakkaiden maksuliikepalveluiden tuottaminen sekä maaseuturahoituksen palvelutoiminta päätettiin myydä OPK:lle.
- 22.12. OKO lunasti valtiolta osuuspankkien pääomatodistuksia 816 miljoonan markan arvosta.
- 30.12. OKO lunasti Valtion vakuusrahostolta osuuspankkien pääomatodistuksia 453 miljoonan markan arvosta.

Pääjohtajan katsaus

Vuosi 1997 oli OKolle ja koko Osuuspankkiryhmälle kahdella tavalla erityisen merkittävä: pankki-ryhmämme sai valmiiksi pitkään valmistellun rakenneuudistuksensa ja saavutti historiansa parhaan tuloksen. Kertomusvuoden tapahtumat vahvistivat Osuuspankkiryhmää luotettavana ja dynaamisena pankkipalveluiden tarjoajana.

Rakennejärjestelyjen ja tulosparannusten vuosi

Kansantalous ja rahoitustoimiala kehittyivät samaan suuntaan vuonna 1997. Talouden myönteinen kehitys teki osaltaan mahdolliseksi pankkien tulosten tuntuvan paranemisen. Toimiala on selvästi jättänyt taakseen kuluvan vuosikymmenen poikkeuksellisen vaikeat vaiheet. Parantuneen tulokunnan ohella pankkivuotta leimasivat mittavat uudelleenjärjestelyt, jotka koskivat kaikkia kolmea suurta pankkiryhmää. Osuuspankkiryhmän kannalta tärkeintä oli omien rakenteiden vahvistaminen jäsenyyteen perustuvasta omistuspohjasta tinkimättä.

Kansainvälisessä taloudessa vuosi sujui suhteellisen rauhallisesti syksyyn saakka. Aasiasta alkaneet valuutta- ja pörssihäiriöt aiheuttivat rajuja markkinaheilahteluja kaikkialla, mutta eivät olennaisesti vaikuttaneet EU:n ja Yhdysvaltojen talouskehitykseen. Suomessa talouden kasvu oli vakaata ja laaja-alaista kotimarkkinoiden päässä yhä paremmin mukaan vientiteollisuuden menestykseen. Korkokehityksemme kulki Saksan vana-vedessä ilman vakavia häiriöitä, eivätkä markkaan tammikuussa kohdistuneet paineet vaarantaneet vakaata trendiä.

Ponnistelut Emun kolmannen vaiheen lähentymiskriteerien täyttämiseksi jatkuivat useimmissa EU-maissa. EU:n rahamarkkinoiden vakautta vahvisti se, että julkisen talouden alijäämän rajoittamiseen liittyvät tavoitteet tunnustetaan yleisesti oikeiksi. Viime vuonna talouspoliittiset toimet, etenkin budjettileikkaukset, vaikuttivat EU-maissa kuitenkin myös taluskasvu hidastavasti. Tuotannon kasvu ei ollut riittävän nopeaa kääntäkkeeseen työttömyyden laskuun. Tämän ja hidastuvan inflaation sekä kasvavan vaihtotaseylijäämän valossa on ilmeistä, että kasvu tukevalle talouspolitiikalle on sekä tilaa että tarvetta.

Osuuspankkiryhmä ennätystulokseen

Osuuspankkiryhmä paransi tulostaan jo neljäntenä peräkkäisenä vuotena. Liikevoittoa Osuuspankkiryhmälle kertyi enemmän kuin milloinkaan aikaisemmin. Tämä auttoi vahvistamaan pankkiryhmän vakavaraisuutta ja antoi sitä kautta mahdollisuuden valtion ja Valtion vakuusrahaston pääomasijoitusten pääosan takaisinmaksuun. Loppuosan ryhmä maksaa kuluvana vuonna, kuten se on jo kertonut.

Tulosparannus perustui paljolti samoihin tekijöihin kuin aiemminkin: luottotappioiden määrä pieneni ja henkilökulut supistuivat. Tämä kehityslinja vahvistaa ryhmän tulosta myös kuluvana vuonna. Kilpailun kiristyessä on ensisijaista, että Osuuspankkiryhmä pitää huolta tuottojen terveestä kehityksestä. Aktiivisella tuotekehittelyllä ja myyntiin panostamisella on laajennettava tuottopohjaa, sillä avoimessa kilpailussa korkomarginaalin tuntuva kasvattaminen ei ole realistinen vaihtoehto.

Osuuspankkiryhmän uusimuotoinen yhteistoiminta alkoi heinäkuun alussa. Vajaa kymmenesosa entisestä ryhmästäme ei sopeutunut suuren enemmistön tahtoon. Se merkitsi takaiskua suomalaiselle osuuspankkitoiminnalle kokonaisuutena, mutta valtakunnallisen Osuuspankkiryhmän tulevaisuuden näkymiä se ei himmennä.

Vahvuuksiamme ovat laaja, yli kahden miljoonan suomalaisen muodostama asiakaskuntamme sekä vuosien mittaan korkeatasoiseksi hiottu pankkitoiminnan osaamisemme. Se kattaa sekä henkilökohtaiseen kontaktiin perustuvat palvelut että tietotekniikan tarjoamisen asiakkaan käyttöön. Uusimpien tietoteknisten ratkaisujen soveltaminen arkipäivän pankkipalveluihin käy jatkuvasti tärkeämmäksi ja juuri sillä alueella Osuuspankkiryhmä on viime vuosina moneen kertaan kulkenut kehityksen kärjessä ja saanut kansainvälistäkin tunnustusta.

Antti Tanskanen

OKO-konsernin liikevoitto kasvoi selvästi

OKO-konsernin liikevoitto kasvoi edellisvuoden 230 miljoonasta markasta 283 miljoonaan markkaan. Sekä emopankki OKOn että kaikkien keskeisten konserniyhtiöiden tulokset olivat voitollisia. OKO-konsernin tulosta paransi erityisesti luotto- ja takaustappioiden sekä arvonalennusten tuntuva väheneminen. Järjestämättömät ja nollakorkoiset saamiset vähenivät edelleen kertomusvuoden aikana huomattavasti ja olivat vuoden lopussa 189 miljoonaa markkaa. Konsernin vakavaraisuus pysyi korkealla tasolla ja oli 19,5 prosenttia. Emopankki OKOn vakavaraisuus oli 23,5 prosenttia.

Pörssissä noteerattu liikepankki OKO toimii aktiivisesti pääoma-, raha- ja valuuttamarkkinoilla, investointipankkitoiminnassa ja yritysrahoituksessa. Sen tytäryhtiöistä Okopankki Oy huolehtii pääkaupunkiseudun vähittäispankkitoiminnasta, OKO-Investointiluottopankki Oy yhteisörahoituksesta, OP-Rahoitus Oy rahoitusyhtiötoiminnasta sekä Opstock Oy arvopaperivälityksestä ja varallisuudenhoidosta.

Syksyllä 1996 pääkaupunkiseudun vähittäispankkimarkkinoilla toimintansa aloittaneen Okopankin ensimmäinen toimintavuosi oli menestyksenkäs ja pankki onnistui kannattavasti vahvistamaan markkina-asemaansa. Muutkin OKOn keskeiset tytäryhtiöt menestyivät liiketoiminnassaan kertomusvuonna hyvin.

OKO toimii myös Osuuspankkiryhmän keskuspankkina tuottaen tähän toimintaan liittyvät palvelut ryhmän osuuspankeille niin laadultaan kuin kustannuksiltaan kilpailukykyisesti.

Osuuspankkiryhmän vuonna 1994 alkanut valmistautuminen Emun kolmannen vaiheen ja euron tulon tiivisty entisestään kertomusvuoden aikana. Toteutamme tarvittavat

muutokset mahdollisimman pienin kustannuksin ja koordinoitusti, ja olemme liiketoiminnallisesti ja teknisesti valmiit hyvissä ajoin ennen kolmannen vaiheen alkua. Kilpailuasemamme vahvistamiseen kuuluu keskeisenä osana asiakkaiden riittävä ja asiantunteva informointi euroon siirtymisen vaatimista muutoksista.

Menestymme myös jatkossa laadukkaana asiakaspalvelun, tehokkaan toiminnan ja asiantuntevan riskienhallinnan avulla OKOn ja itsenäisten osuuspankkien muodostamana ja suomalaisessa omistuksessa pysyvänä pankkiryhmänä. Suomessa toimivien asiakkaidemme kansainvälisten palvelutarpeiden tyydyttäminen ei edellytä omistujajärjestelyjä, vaan kykenemme huolehtimaan asiakkaiden palvelutarpeista kilpailukykyisesti ulkomaisen pankkisuhdeverkkomme ja kansainvälisten yhteistyökumppaniemme avulla.

OKO-konsernilla ja koko Osuuspankkiryhmällä on hyvät mahdollisuudet myönteiseen tuloskehitykseen myös alkaneena vuonna, mikäli pankin toimintaympäristössä ei tapahdu odottamattomia negatiivisia muutoksia.

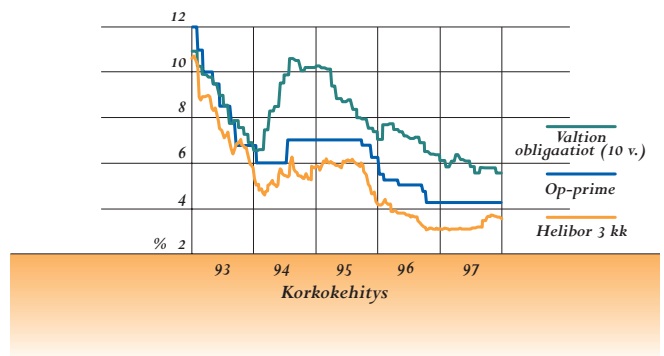
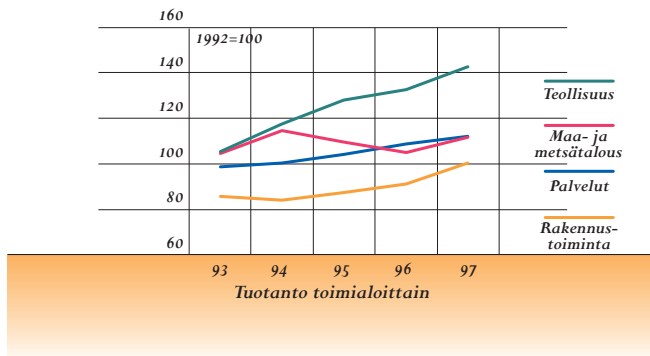
OKOn tavoitteena on harjoittaa aktiivista osinkopolitiikka maksamalla osakkeenomistajilleen konsernin tuloskehityksen huomioonottava kilpailukykyinen osinko.

Kiitän kaikkia asiakkaitamme ja osakkeenomistajiamme luottamuksestanne vuoden 1997 aikana. Kiitän myös koko henkilöstöämme sekä hallintotehtävissä työskenteleviä hienosta työpanoksesta erittäin vaativan mutta mielenkiintoisen vuoden aikana.

Helsingissä 12.2.1998

Antti Tanskanen

Toimintaympäristö

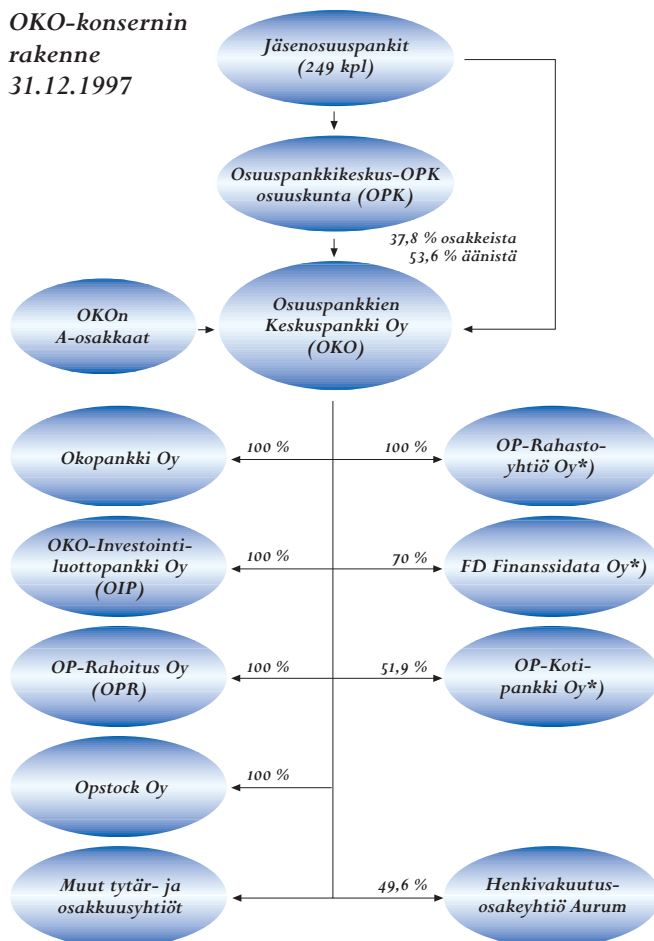

Vuosi 1997 oli Suomen taloudessa jo neljäs peräkkäinen suhteellisen nopean kasvun vuosi. Kokonaistuotannon määrä kasvoi lähes 6 prosenttia eli huomattavasti nopeammin kuin useimmissa muissa EU-maissa. Tuotanto lisääntyi kaikilla päätoimialoilla, nopeimmin rakennustoiminnassa.

Odotukset Suomen Emu-jäsenyydestä kavensivat pitkien korkojen eroa Saksaan nähden. Leveimmillään korkoero oli puolen prosenttiyksikön luokkaa. Lyhyiden korkojen ero Saksaan nähden oli koko vuoden erittäin pieni. Alimmillaan kolmen kuukauden helibor oli 0,2 prosenttiyksikköä Saksan vastaavan koron alapuolella. Markan ulkoinen arvo läheni vuoden aikana edellisen vuoden syksyllä määriteltä ERM-keskuskurssia.

Konsernirakenne

OKO-konsernin rakenne 31.12.1997

*)Yhtiö ei ole OKOn tytäryhtiö vuoden 1998 alusta.

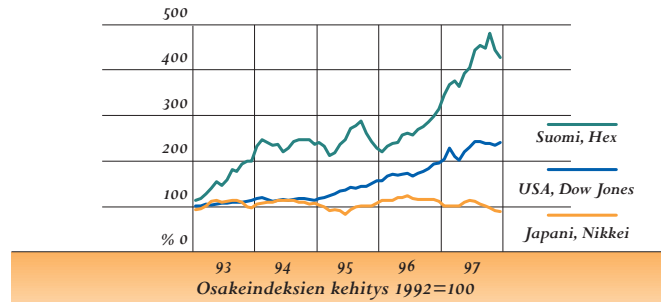
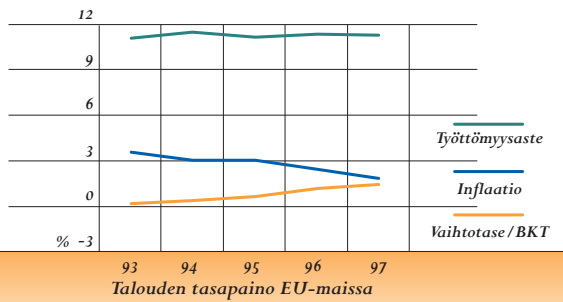
Emoyhtiö OKO

Vuonna 1902 perustettu emoyhtiö OKO on itsenäistä liiketoimintaa harjoittava liikepankki, joka toimii Osuuspankkiryhmän keskusrahalahtoksena.

OKOn A-sarjan osakkeita on noteerattu vuodesta 1989 lähtien Helsingin Pörssissä.

OKO kuuluu osuustoiminnallisten pankkien UNICO-ryhmään, jonka jäsenpankit toimivat kymmenessä Euroopan maassa.

OKOn osakepääomasta, osakkaista ja osakeomistuksista on erittely tilinpäätöksen liitetiedoissa 31 ja 33.

Emu-kriteerien tavoittelu näkyi EU-maiden kotimaisessa kysynnässä, ja keskimääräinen työttömyysaste pysyi varsin korkeana jo viidentenä peräkkäisenä vuonna. Finanssipolitiikan kiristymisen hillitsi myös hintojen nousua ja kasvatti vaihtotaseen ylijäämää.

Pitkään jatkunut osakekurssien vahva nousu katkesi vuoden lopulla ainakin tilapäisesti, kun Aasian maiden talousongelmat heijastuivat sekä Yhdysvaltain että Euroopan osakemarkkinoille. Alkuvuoden suotuisan kurssikehityksen ansiosta suomalaisten pörssi-osakkeiden hinnat olivat kuitenkin vuoden päättyessä yli 30 prosenttia korkeammat kuin vuotta aiemmin.

Tytäryhtiöt

Okopankki Oy on syyskuussa 1996 toimintansa aloittanut liikepankki, joka harjoittaa vähittäispankkitoimintaa pääkaupunkiseudulla.

OKO-Investointiluottopankki Oy (OIP) on Osuuspankkiryhmän kiinnitysluottopankki, joka on erikoistunut pitkäaikaiseen asunto-, julkisyhteisö- ja kiinteistörahoitukseen. OIP aloitti toimintansa vuonna 1917.

Vuonna 1997 uudeksi toiminnimeksi rekisteröitiin OKO-Investointiluottopankki Oy aiemman OKO-Investointipankki Oy:n tilalle.

OP-Rahoitus Oy (OPR) on vuonna 1975 toimintansa aloittanut rahoitusyhtiö, joka tuottaa kohde- ja saatavavakuuksiin perustuvia rahoituspalveluita.

Opstock Oy on sijoituspalveluyritys, jonka toiminta alkoi vuonna 1990. Opstock harjoittaa arvopaperivälitystä, omaisuudenhoitoa sekä sijoitustutkimusta.

Opstock Oy käyttää toiminnassaan aputoiminimiä Opstock Omaisuudenhoito ja Opstock Pankkiiriliike.

OP-Kotipankki Oy aloitti toimintansa vuonna 1989. OP-Kotipankki toimii Osuuspankkiryhmän suorapankkina. OKO omisti vuoden 1997 lopussa OP-Kotipankista 51,9 ja Okopankki 5,8 prosenttia, joten OKO-konsernin omistusosuus oli yhteensä 57,7 prosenttia.

Vuoden 1998 alussa OKO myi yhtiön osakkeista 9,6 prosenttia Osuuspankkikeskus-OPK osuuskunnalle. Kaupan jälkeen OP-Kotipankki on OKOn osakkuusyhtiö.

OP-Rahastoyhtiö Oy:n toiminta alkoi vuonna 1987. OP-Rahastoyhtiö hallinnoi Osuuspankkiryhmän valtakunnallisia sijoitusrahastoja. OKO omisti OP-Rahastoyhtiön kokonaan vuonna 1997.

Vuoden 1998 alussa yhtiön osakekanta myytiin OPK:lle.

FD Finanssidata Oy (FD) vastaa Osuuspankkiryhmän keskitetystä tietojenkäsittely-, tietoverkko-, tulostus- ja sovelluskehityspalveluista. FD aloitti toimintansa vuonna 1992.

OKO omisti vuonna 1997 FD:stä 70 prosenttia. Vuoden 1998 alussa OKO myi omistuksensa OPK:lle.

Muut tytär- ja osakkuusyhtiöt on lueteltu tilinpäätöksen liitetiedossa 36.

Yritys- ja yhteisöasiakkaat

Osuuspankkiryhmän yritysrahoituksen työnjaon mukaan osuuspankit ja pääkaupunkiseudulla toimiva Okopankki tarjoavat rahoituspalveluja ensi sijassa oman toimialueensa pienille ja keskisuurille yrityksille.

OKO ja OKOn tytäryhtiöt keskittyvät lähinnä valtakunnallisesti toimivien suurten ja keskisuurten yritysten sekä julkisyhteisöjen rahoitus-, rahamarkkina- ja valuuttakaupan palvelujen tuottamiseen. Lisäksi OKO tarjoaa yritys- ja yhteisöasiakkailla arvopaperipohjaisia rahoitusjärjestelyjä.

Henkilöasiakkaat

Okopankki tarjoaa pääkaupunkiseudulla asiakkailleen kaikkia Osuuspankkiryhmän peruspankkituotteita.

Okopankissa palkansaajakotitalouksien osuus asiakaskunnasta oli runsaat 60 prosenttia. Vuoden aikana asiakkaiden määrä kasvoi runsaat 2 prosenttia lähes 230 000:een. Asiakasarakenteessa ei tapahtunut muutoksia.

Okopankin Järjestöpankki tekee yhteistyötä kaikkien valtakunnallisten palkansaajajärjestöjen ja niiden alueorganisaatioiden kanssa Osuuspankkiryhmän yhteistoimintasopimusten puitteissa.

Varallisuudenhoitoon ja sijoituspalveluiden tuottamiseen erikoistuneet tytär- ja osakkuusyhtiöt Opstock, OP-Rahastoyhtiö ja Aurum tarjoavat palvelujaan henkilöasiakkaille Osuuspankkiryhmän palveluverkon välityksellä.

Suorapankkitoimintaa hoitavan OP-Kotipankin palveluvalikoimaan kuuluvat sijoituspalvelut ja vakuudettomat kortti- luotot. OP-Kotipankki palvelee henkilöasiakkaita sekä suoraan että Osuuspankkiryhmän palveluverkon välityksellä.

Osuuspankit

OKOn tehtäviin Osuuspankkiryhmän keskusrahallaitoksena kuuluvat osuuspankkien rahoitus- ja maksuvalmiuspalvelut. OKO hoitaa Osuuspankkiryhmän tilisuhteet Suomen Pankkiin ja huolehtii viime kädessä osuuspankkien rahoituksen ja maksuvalmiuden riittävydestä.

OKO tarjoaa myös raha-, valuutta- ja arvopaperimarkkinoihin liittyvät palvelut osuuspankeille. Lisäksi se hoitaa Osuuspankkiryhmän koti- ja ulkomaiset pankki- ja sijoittajasuhteet sekä ulkomaisen varainhankinnan. OKOn keskuspankkitehtäviin kuuluu osuuspankkien markkinariskien hallinnan tuki ja neuvonta.

Keskuspankkipalveluja tarjotaan Osuuspankkiryhmän jäsenpankkien lisäksi Osuuspankkiryhmään kuulumattomille osuuspankeille vuoden 1998 syksyyn saakka.

Asiakkaille tarjottavat palvelut

Toimipaikat ja palveluverkko

OKOn pääkonttori sijaitsee Helsingissä. Lisäksi OKOlla on sivukonttori Tukholmassa sekä edustustot Moskovassa, New Yorkissa, Pietarissa ja Tallinnassa. Lontoon edustusto on päätetty sulkea huhtikuussa 1998.

Okopankilla oli vuoden lopussa Helsingissä, Espoossa ja Vantaalla yhteensä 19 konttoria, viisi kauppakeskuksissa sijaitsevaa palvelupistettä sekä puhelinpankki, jotka tarjoavat yksityisasiakkaille henkilökohtaista palvelua. Konttoreista viisi tarjoaa lisäksi yrityspalveluja. Puhelin- ja päätepalvelut sekä 70 maksuautomaattia täydentävät palveluverkkoa.

OPR tarjoaa palvelujaan yhteistyössä myyjäliikkeiden ja osuuspankkien kanssa sekä oman myyntiverkkonsa kautta. OPR:llä on omat toimipaikat Helsingissä, Kuopiossa, Lahdessa, Oulussa, Tampereella ja Turussa. OPR ottaa vastaan rahoitushakemuksia myös Internetin välityksellä.

Osuuspankkien konttorit ja palvelupisteet tarjoavat OKO-konsernin yhtiöiden tuottamia tuotteita ja palveluja. Osuuspankit muodostavat valtakunnallisen palveluverkon, jolla on ratkaisevan tärkeä asema OKO-konsernin yhtiöiden omia toimipaikkoja täydentävänä myyntikanavana.

Rahoitus- ja maksuliikepalvelut

OKO-konsernin 18,9 miljardin markan suuruudesta luottokannasta yritysten ja julkisyhteisöjen osuus oli 61 ja kotitalouksien 26 prosenttia.

Emoyhtiö OKOn luottokannasta yritysten ja julkisyhteisöjen osuus oli yli 80 prosenttia.

Okopankissa puolestaan kotitalouksien luottojen osuus luottokannasta oli 77 prosenttia, yritys- ja yhteisöluottojen osuus oli vajaa neljäsnes.

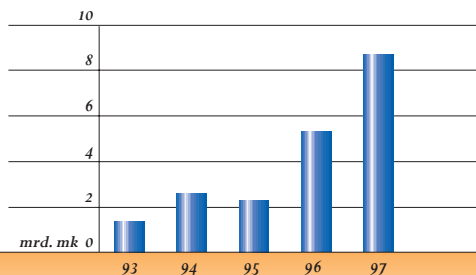
OKO-Investointiluottopankin luotonanto painottui korkotuetun vuokra-asuntotuotannon rahoittamiseen. Taseen loppusummalla mitaten OKO-Investointiluottopankilla on runsaan 20 prosentin markkinaosuus kiinnitysluottopankki-markkinoilla.

OPR tarjoaa yritysasiakkaille osamaksu-, leasing- ja laskusaatavararahoitusta, johon on liitettävissä myös perintä- ja reskontranhoitopalvelut. OPR:n rahoituspalvelujen painopiste on autokaupan, kuljetuskaluston, työkoneiden sekä teollisuuden koneiden ja laitteiden rahoituksessa. OPR:n markkinaosuus rahoitusyhtiöiden perustuotteiden luottokannasta on noin 20 prosenttia.

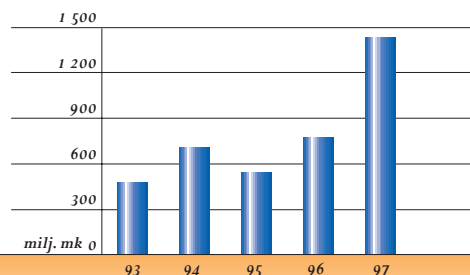
OKO-konserni tarjoaa asiakkailleen monipuoliset kotimaan ja ulkomaan maksuliikepalvelut. Kotimaan maksuliikepalvelujen tapahtumamäärät kasvoivat 13 prosenttia edellisestä vuodesta.

Rahamarkkina- ja valuuttakaupan palvelut

OKOn Rahakeskus toimii kotimaisilla rahamarkkinoilla sijoitustodistusten, valtion velkasitoumusten ja valtion viitelainojen sekä keskeisten korkojohdannaisten markkinatakaajana. Vuonna 1997 OKOn markkinaosuus valtion viitelainakaupoista ylitti 6 prosenttia.

Opstock Omaisuu denhoidon hallinnoimat asiakasvarat

OP-Rahastoyhtiön hallinnoimien sijoitusrahastojen pääomien kehitys

OKOn asiakaskaupassa sijoitus- ja yritystodistusten sekä valtion velkositoumusten vaihto oli yli 340 miljardia markkaa, mikä merkitsi keskimäärin noin 17 prosentin markkinaosuutta.

OKO käy myös kauppaa tärkeimmillä valuutoilla ja valuuttajohdannaisilla. OKOn valuuttakaupan vaihto kasvoi vuonna 1997 noin 5 prosenttia.

Asiakasliiketoiminnan kehittäminen oli keskeistä Rahakeskuksen toiminnassa. Tuotevalikoimaan lisättiin valuuttaoptiot. Riskienhallintaa kehitettiin edelleen. Vuoden aikana panostettiin huomattavasti myös markkinoiden analysointiin.

Emissiot ja yritysjärjestelyt

OKOn Corporate Finance -yksikkö järjestää yhdessä Opstockin kanssa osake- ja joukkovelkakirjamuotoista rahoitusta sekä toteuttaa yritysjärjestelyjä. Vuoden 1997 vilkkailla osakeanti-markkinoilla oli runsaasti myös uusia listautuvia yrityksiä. Osakemyynneillä asiakkaille hankittu pääoma oli noin 600 miljoonaa markkaa. Osuuspankkiryhmän, valtion ja yritysten joukkovelkakirjaemissioilla kerätty pääoma oli noin 3 miljardia markkaa.

Varallisuudenhoito- ja sijoituspalvelut

Opstock Oy toimii koti- ja ulkomaisten osakkeiden, joukkovelkakirjojen, sijoitusrahasto-osuuksien ja johdannaisinstrumenttien välittäjänä sekä varainhoitopalvelujen tarjoajana institutionaalisille sijoittajille, yrityksille ja yksityishenkilöille. Lisäksi Opstock harjoittaa laajamittaista sijoitustutkimusta.

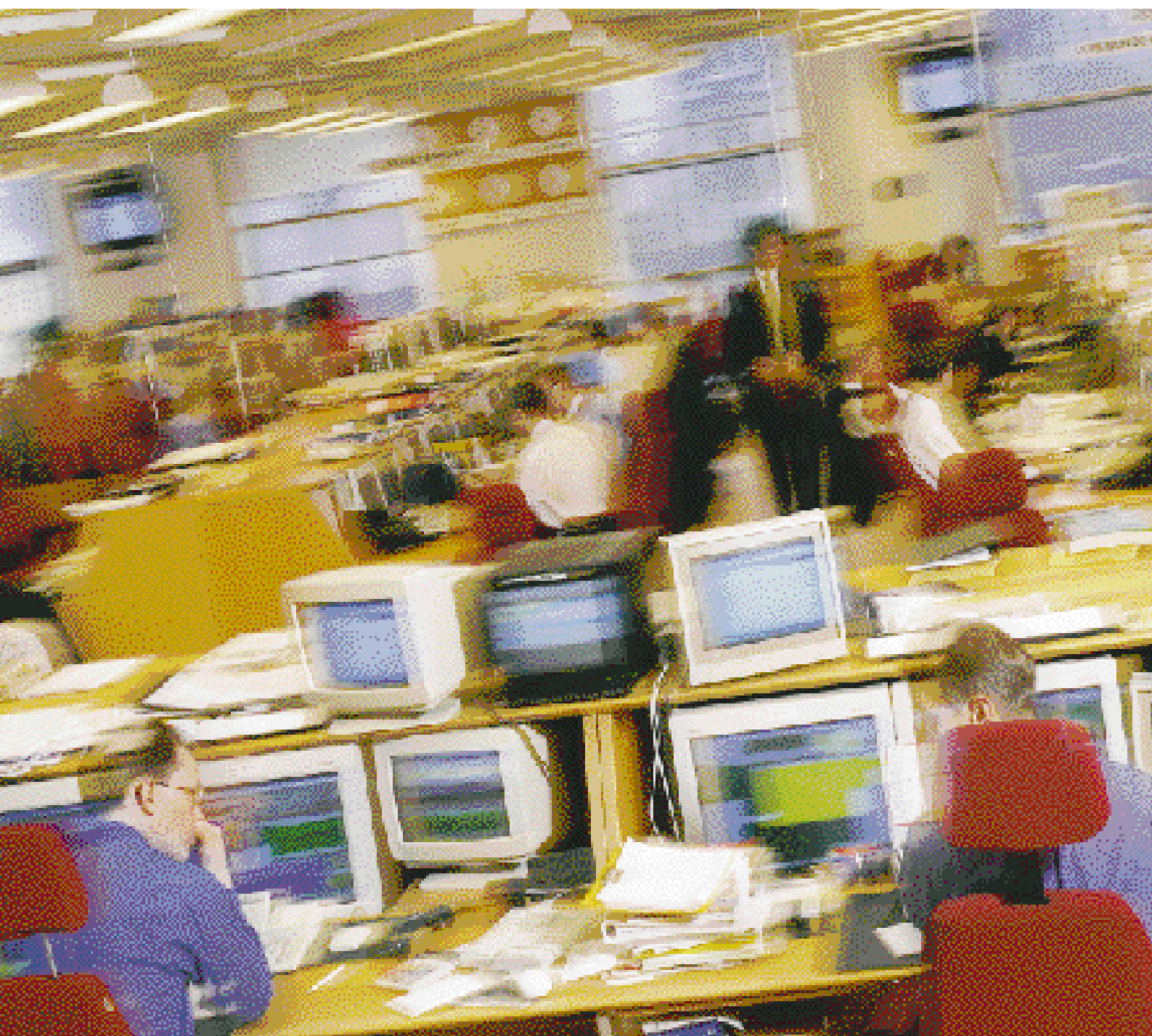
Vuonna 1997 Opstock Pankkiiriliike välitti osakekauppoja yhteensä 12,6 miljardin markan arvosta, mikä vastasi yli 3 prosentin markkinaosuutta Helsingin Pörssin kokonaisvaihdosta. Opstockin markkinaosuus oli OTC- ja meklarilistan vaihdosta 12 prosenttia ja indeksitermiinien kaupankäynnissä 8 prosenttia.

Opstock Omaisuu denhoidon hallinnoimien asiakasvarojen määrä kasvoi runsaasta 5 miljardista 8,7 miljardiin markkaan.

OP-Rahastoyhtiön hallinnoimat kotimaiset sijoitusrahastot ovat OP-Delta, OP-Metsä, OP-Tuotto, OP-Korko ja OP-Markka. Lisäksi se hallinnoi keväällä 1997 perustettuja Opstock Global Balanced ja Opstock Global Equity -nimisiä kansainvälisiä sijoitusrahastoja. OP-Rahastoyhtiö aloitti OP-Pirkan hallinnoinnin vuoden 1998 alusta.

OP-Rahastoyhtiön markkinaosuus Suomeen rekisteröityjen sijoitusrahastojen pääomista kasvoi kertomusvuonna noin prosenttiyksikön ja oli vuoden lopussa vajaat 8 prosenttia.

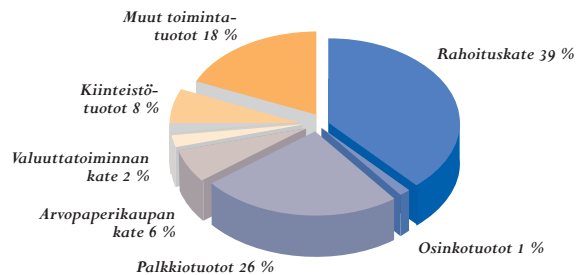
OIP:n liikkeeseen laskemat, julkisesti noteeratut joukkovelkakirjalainat täydentävät yksityisasiakkaille tarjottavaa sijoitustuotevalikoimaa.

Johtokunnan toimintakertomus

Toimitusjohtaja
Mikael Silvennoinen

OKO-konsernin tuottojen jakauma

OKO-konsernin toiminta ja tulos

OKO-konsernin liikevoitto vuodelta 1997 oli 283 miljoonaa markkaa eli 53 miljoonaa markkaa suurempi kuin edellisenä vuonna. Konsernin tuloksen paraneminen johtui luotto- ja takaustappioiden sekä arvonalennusten tuntuvasta vähenemisestä. Konsernin oman pääoman tuotto (ROE) nousi edellisen vuoden 6,6 prosentista 7 prosenttiin.

Tulos- ja tasekehitys

Tuloslaskelman luvut eivät ole täysin vertailukelpoiset, sillä vuoden 1996 tulokseen sisältyvät Okopankin tiedot vain osalta vuotta. Okopankki aloitti toimintansa 16.9.1996.

Milj. mk	1997	1996	Muutos-%
Tuotot yhteensä	1 559	1 605	- 3
Kulut yhteensä	1 204	1 123	7
Kate ennen luottotappioita	355	482	-26
Luottotappiot ja arvonalennukset	76	259	-71
Osuus pääomaosuusmenetelmällä yhdistellyistä yhtiöistä	4	7	-38
Liikevoitto	283	230	23

Konsernin rahoituskate kasvoi 108 miljoonaa 598 miljoonaan markkaan. Kasvuun vaikutti erityisesti Suur-Helsingin Osuuspankista (SHOP) Okopankkiin ostetuista luotoista ja talletuksista kertynyt rahoituskate. Myös järjestämättömien ja nollakorkoisten saamisten väheneminen paransi rahoituskatetta.

Palkkiotuotot vähenivät 9 miljoonaa markkaa. Arvopaperitoiminnan palkkiotuotot vähenivät 61 miljoonaa 114 miljoonaan markkaan. Vuonna 1996 nämä palkkiotuotot olivat kerta-

luonteisten erien johdosta poikkeuksellisen suuret. Myös takauksista saadut palkkiotuotot vähenivät. Muita palkkiotuotoja kertyi sen sijaan edellisvuotista enemmän.

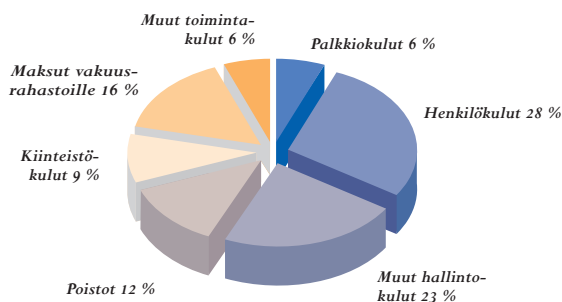
Arvopaperikaupan kate oli 100 miljoonaa markkaa eli 165 miljoonaa pienempi kuin edellisenä vuonna. Vuonna 1996 katteeseen sisältyi merkittäviä kertaluonteisia eräiä.

Arvopaperikaupan katteen aluerät "Saamistodistuksista" ja "Muista" eivät ole vertailukelpoiset edellisen vuoden vastaavien erien kanssa. Tämä johtuu tilinpäätösperiaatteissa selostetusta johdannaispöytäkirjojen positiorakenteen tarkentamisesta ja kirjanpitoikäsihtelyyn muuttamisesta. Näillä muutoksilla ei ollut olennaista vaikutusta arvopaperikaupan katteen kokonaismäärään. Valuuttatoiminnan katetta kertyi 36 miljoonaa markkaa eli 13 miljoonaa enemmän kuin edellisenä vuonna.

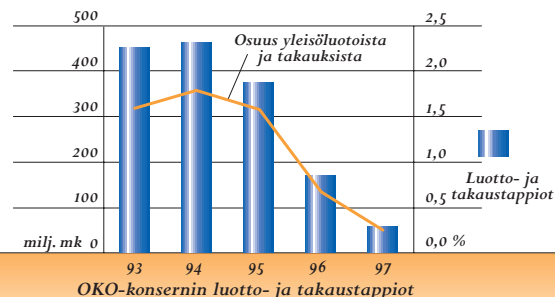
Muut toimintatuotot olivat samalla tasolla kuin edellisenä vuonna. Kiinteistöjen ja kiinteistöyhteisöjen osakkeiden luovutusvoittoja kertyi 27 miljoonaa markkaa. Edellisenä vuonna luovutusvoittoja kirjattiin 4 miljoonaa markkaa. Muut erään sisältyvät toimintatuotot sen sijaan vähenivät.

Henkilökulujen, muiden hallintokulujen ja muiden toimintakulujen kasvu johtui pääosin syksyllä 1996 toimintansa aloittaneen Okopankin liiketoiminnasta. Konsernirakenteen muutoksesta puhdistetut kulut olivat pienemmät kuin edellisenä vuonna. Keskimääräinen henkilömäärä kasvoi edellisestä vuodesta 68:lla 1 368 henkilöön. Muihin toimintakuluihin sisältyy 192 miljoonaa markkaa kannatusmaksuja Osuuspankkien Vakuusrahastolle. Vuonna 1996 näitä maksuja oli 202 miljoonaa markkaa.

Luotto- ja takaustappiot olivat nettomääräisesti 59 miljoonaa markkaa eli 112 miljoonaa pienemmät kuin edellisenä vuonna. Luotto- ja takaustappioiden yhteismäärä oli 0,25 pro-

OKO-konsernin kulujen jakauma

OKO-konsernin luotto- ja takaustappiot

senttia yleisöluotoista ja takauksista. Edellisenä vuonna suhdeluku oli 0,67 prosenttia. Arvonalennuksia kirjattiin nettomääräisesti 17 miljoonaa markkaa eli 71 miljoonaa vähemmän kuin vuonna 1996. Luotto- ja takaustappioista on erittely tilinpäätöksen liitetiedoissa 4 ja 24.

Konsernin vapaaehtoisia varauksia lisättiin nettomääräisesti 44 miljoonaa markkaa. Tuloslaskelmassa varausten lisäys on jaettu varausten muutokseen ja laskennallisen verovelan muutokseen. Verojen ja vähemmistöosuuden jälkeen konsernin tilikauden voitto oli 175 miljoonaa markkaa.

Konsernitase oli vuoden lopussa 53,1 miljardia markkaa. Tase supistui 4,2 miljardia markkaa eli 7 prosenttia.

Saamiset luottolaitoksilta vähenivät 2,6 miljardia markkaa. Ullkomaisiin luottolaitoksiin tehdyt valtaosin lyhytaikaiset talletukset ja sijoitukset vähenivät 2,9 miljardia 6,7 miljardiin markkaan. OKOn saamiset osuuspankeilta kasvoivat 0,4 miljardia ja olivat 5,3 miljardia markkaa vuoden lopussa. Lisäys johtui valtiolta ja Valtion vakuusrahastolta joulukuussa lunastetuista osuuspankkien lähes 1,3 miljardin markan pääomatodistuksista. Osuuspankeille myönnettyjen varsinaisten luottojen määrä supistui yli 0,8 miljardia markkaa.

Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä olivat samalla tasolla kuin edellisen vuoden lopussa. Markkamääräiset luotot lisääntyivät 0,6 miljardia 16,9 miljardiin markkaan, mutta valuuttamääräiset luotot puolestaan vähenivät. Luottokannan jakauma asiakasryhmittäin ei kertomusvuoden aikana muuttunut merkittävästi.

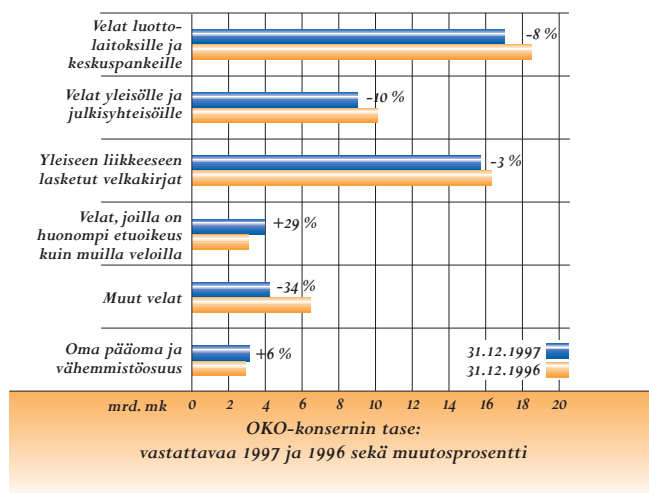
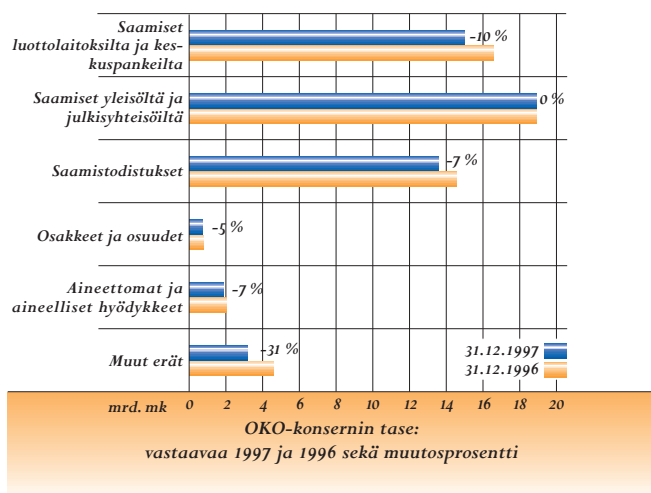
Saamistodistusten määrä väheni miljardin. Sijoitustodistusten määrä kasvoi 1,6 miljardia 7 miljardiin markkaan. Joukkovelkakirjojen ja muiden saamistodistusten määrä sen sijaan supistui. Luovutettavaksi tarkoitettujen osakkeiden kirjanpito-

arvo oli 212 miljoonaa markkaa eli 38 miljoonaa pienempi kuin vuotta aikaisemmin. Vuoden lopussa näiden osakkeiden markkina-arvo oli 47 miljoonaa markkaa suurempi kuin kirjanpitoarvo. Vuotta aikaisemmin markkina-arvon ja kirjanpitoarvon erotus oli 45 miljoonaa markkaa.

Kiinteistöjen ja kiinteistöyhteisöjen osakkeiden kirjanpitoarvo väheni 165 miljoonaa markkaa 1,6 miljardiin markkaan. Tästä oli konserniyhtiöiden omassa käytössä olevien kiinteistöjen ja kiinteistöosakkeiden osuus noin 700 miljoonaa markkaa. Muussa kuin omassa käytössä olevien vuokratavissa olevien kiinteistöjen nettotuotto sidotulle pääomalle oli noin 4,7 prosenttia. Edellisenä vuonna nettotuotto oli noin 4,8 prosenttia. Nettotuoton lievään alenemiseen vaikutti muun muassa Arkadiankadun pääkonttorin siirtyminen valtaosin muussa kuin omassa käytössä olevaksi kiinteistöksi. Vuokraamattomien tilojen osuus oli vuoden lopussa noin 12 prosenttia eli 5 prosenttiyksikköä pienempi kuin vuotta aikaisemmin.

Konsernin järjestämättömät saamiset vähenivät 146 miljoonaa 150 miljoonaan markkaan. Konsernilla oli lisäksi nollakorkoisia saamisia 40 miljoonaa markkaa. Järjestämättömien ja nollakorkoisten saamisten yhteismäärä oli 0,8 prosenttia yleisöluotoista ja takauksista. Vuoden 1996 lopussa vastaava luku oli 1,6 prosenttia. Rahoitustarkastuksen määräyksen perusteella nollakorkoisiin saamisiin ei ole sisällytetty saamisia konserniyhtiöiltä, joita ei ole konsolidoitu. Vuoden 1997 lopussa näiden saamisten määrä oli 96 miljoonaa ja edellisen vuoden lopussa 45 miljoonaa markkaa. Järjestämättömien ja nollakorkoisten saamisten jakautuminen sektoreittain on esitetty liitetiedossa 6.

Velat kotimaisille luottolaitoksille olivat 15,2 miljardia markkaa. Osuuspankkien talletukset ja sijoitukset OKOssa kas-

voivat 1,7 miljardia 14,9 miljardiin markkaan. Varainhankinta ulkomaisilta luottolaitoksilta kasvoi 0,2 miljardia 1,8 miljardiin markkaan. Yleisön talletukset vähenivät 0,3 miljardia ja olivat 8,4 miljardia markkaa.

Yleiseen liikkeeseen laskettujen velkakirjojen määrä väheni 0,5 miljardia markkaa. Sijoitustodistusvelkojen määrä kasvoi 3 miljardia 12,1 miljardiin markkaan. Koti- ja ulkomaisen joukkovelkakirjojen sekä muiden velkasitoumusten määrä sen sijaan väheni merkittävästi. Velat, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla, kasvoivat 0,9 miljardia markkaa. Siitä merkittävä osa johtui OKOn syyskuussa liikkeeseen laskemasta 135 miljoonan Yhdysvaltain dollarin määräisestä perpetuaalilainasta. Laina liittyy Osuuspankkiryhmän pääomanhankintaohjelmaan, ja se voidaan vakavaraisuutta laskettaessa lukea ylempiin toissijaisiin omiin varoihin.

Konsernin oma pääoma oli vuoden lopussa runsaat 3 miljardia markkaa. Vapaan oman pääoman 574 miljoonan markan yhteismäärään sisältyy vapaaehtoisista varauksista ja poistonerosta omaan pääomaan siirretty 191 miljoonan markan jakokelvoton osuus.

Takausten ja muiden taseen ulkopuolisten sitoumusten määrä oli 9,3 miljardia markkaa eli yli 2,6 miljardia pienempi kuin edellisen vuoden lopussa. Takauksia oli vuoden lopussa 4,4 miljardia markkaa eli 2,1 miljardia vähemmän kuin vuotta aikaisemmin. Muutos johtui pääosin osuuspankkien varainhankintaan liittyvien takausten vähenemisestä. Johdannaissopimusten kohde-etuuskien arvo kasvoi 89,5 miljardia 405,5 miljardiin markkaan. Korkoterminisopimusten määrä lisääntyi 66,5 miljardia ja valuuttaterminisopimusten määrä 24,3 miljardia markkaa.

Konsernin vakavaraisuus oli 19,5 eli 0,9 prosenttiyksikköä parempi kuin edellisen vuoden lopussa. Ensijaiset omat

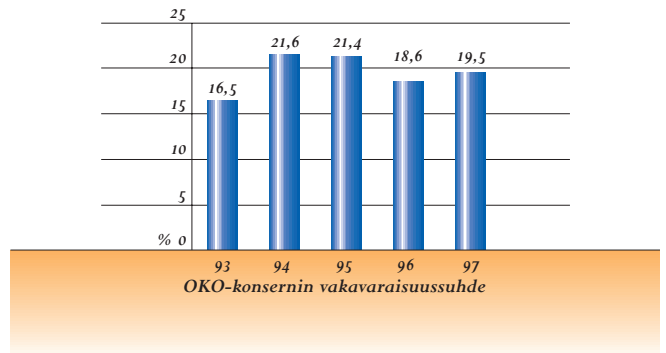
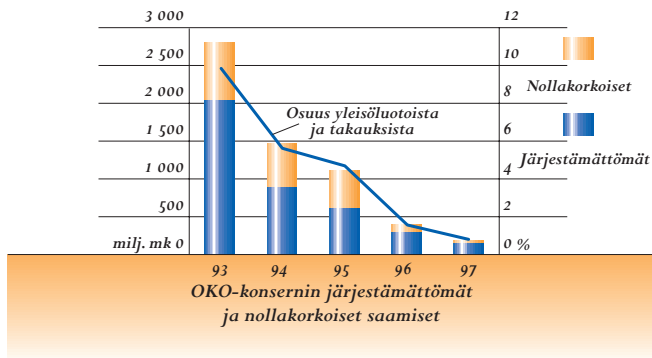
varat olivat 10,1 prosenttia riskipainotettujen saamisten ja sitoumusten yhteismäärästä. Vakavaraisuussuhdetta paransi ensijaisien omien varojen kasvu.

Milj. mk	31.12.1997	31.12.1996
<i>Omat varat</i>		
Ensijaiset	2 734	2 630
Toissijaiset	2 734	2 630
Vähennykset	-269	-266
<i>Omiin varoihin markkinariskien kattamiseksi luettavat erät</i>	49	66
Yhteensä	5 248	5 061
<i>Riskipainotetut saamiset ja sitoumukset</i>	26 983	27 264
Vakavaraisuussuhde, %	19,5	18,6

Yhteisvastuu ja yhteissuoja

OKO, Okopankki Oy, OP-Kotipankki Oy ja kaikki osuuspankit kuuluvat luottolaitostoiminnasta annetun lain 6 luvun mukaiseen Osuuspankkien Vakuusrahastoon (OVR) pankkien vakaan toiminnan turvaamiseksi. Jäsenpankki voi tarvittaessa saada rahastolta tukea. Jokaisen jäsenpankin on vuosittain maksettava vakuusrahastolle sen sääntöjen mukainen kannatusmaksu. Vuonna 1997 kannatusmaksun yhteismäärä oli 0,5 prosenttia jäsenpankkien viimeksi vahvistettujen taseiden yhteenlasketusta loppusummasta. Kunkin jäsenpankin osuus kannatusmaksusta perustuu OVR:n säännöissä määriteltyyn laskentaperusteeseen. OKO, Okopankki ja OP-Kotipankki maksoivat vuodelta 1997 OVR:lle kannatusmaksua yhteensä 192 miljoonaa markkaa eli 10 miljoonaa vähemmän kuin edellisenä vuonna.

Velvoitteidensa täyttämiseksi OVR on ottanut jäsenpankkilainoja ja muita lainoja, antanut takauksia tukemiensa

jäsenosuuspankkien puolesta ja tehnyt vielä maksamattomia avustuspäätöksiä. Näiden erien yhteismäärä 31.12.1997 oli 4 634 miljoonaa markkaa. Lisäksi OVR arvioi vuoden 2004 loppuun asti laskettujen tulevien vastuiden yhteismääräksi 1 811 miljoonaa markkaa, joten kokonaisvastuut ovat yhteensä 6 445 miljoonaa markkaa. Vastuita vähentävänä tekijänä ei ole otettu huomioon OVR:n pääomasijoituksia eikä muitakaan OVR:n taseen varoja. Kannatusmaksun laskentaperusteiden mukaan laskettu OKOn, Okopankin ja OP-Kotipankin laskennallinen yhteenlaskettu osuus OVR:n kaikista vastuista on 1 445 miljoonaa markkaa. OKOn myöntämä jäsenpankkilaina OVR:lle oli tilikauden lopussa 443 miljoonaa markkaa. Lisäksi OKO on myöntänyt OVR:lle muita lainoja 1 177 miljoonaa markkaa.

Osuuspankkien Vakuusrahastoon tai Osuuspankkiryhmään ei kohdistu julkisen vallan tukitoimia.

OKO on Osuuspankkikeskus-OPK osuuskunnan jäsen osuuspankkilain 2a luvun mukaisesti. Jäsenyys antaa OKOLle koko Osuuspankkiryhmän yhteisturvan, sillä jäsenluottolaitokset antavat toisilleen suojaa osuuspankkilaisissa määritellyllä tavalla. Pankin toimintaa turvaa myös kaikkien OPK:n jäsenluottolaitosten yhteenlaskettu vakavaraisuus ja maksuvalmius sekä OPK:n oikeus antaa jäsenilleen ohjeita pankkitoiminnasta ja erityisesti vakavaraisuuden, maksuvalmiuden ja riskienhallinnan hoidosta.

Riskienhallinta

Riskienhallinnan organisointi ja menetelmät

OKO-konsernin riskienhallinnan perustana ovat Osuuspankkiryhmässä sovellettavat yleiset periaatteet. OKOn johtokunta

tekee OKO-konsernin riskienhallintaa ja sen organisointia koskevat päätökset.

OKO-konsernissa asiakasriskejä sisältävien pankkituotteiden ohjaus ja koordinointi sekä asiakasriskien hallinta kuuluvat OKOn johtokunnan alaisena toimivan rahoitusjohdon tehtäviin.

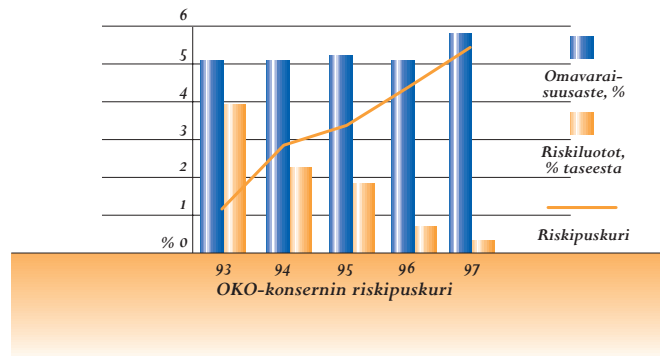
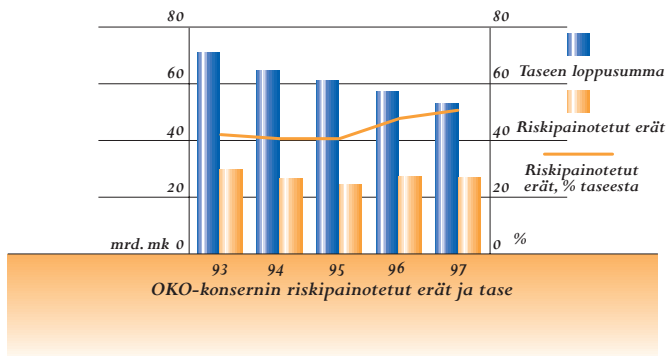
Rahoitusjohdossa vahvistetaan asiakas kohtaisten sitoumusten yläraja kaikille niille OKO-konsernin yritys- ja yhteisöasiakkaille, joiden vastuut tai suunnitellut vastuut ovat määriteltäviä markkamäärää suuremmat. Liiketoimintayksiköt voivat tehdä asiakasriskiä koskevia päätöksiä vahvistetun vastuurajan puitteissa. Rahoitusjohto hyväksyy myös vastapuolina toimiville pankeille riskilimiitit. Maariskilimiitit käsitellään OKOn johtokunnassa.

Varainhankinnan ja sijoitusten rakenteen kehittämistä sekä rahoitus-, korko-, valuuttakurssi- ja osakekurssiriskien ottamista ohjaa OKOn johtokunnan työvaliokuntana toimiva tasehallintajohto. Se päättää toimintalinjoista ja uusista tuotteista sekä valvoo riskinottoa ja hyväksyy liiketoimintayksiköiden riskilimiitit.

Riskienhallinnan tavoitteena on rajoittaa riskeistä syntyvät tulosvaikutukset hyväksytyille riskitasoille.

Asiakasriskiseuranta käsittää koko luottosalkun rakenneanalyysin sekä erillisenä raporttina suuret asiakasriskit. Asiakasriskien jakauma riskiluokittain raportoidaan säännöllisesti OKOn johtokunnalle. Muita asiakasriskejä useammin raportoidaan sekä ongelma-asiakkaiden riskit että tarkkailussa olevien asiakkaiden riskit.

Markkinariskien mittauksen tarkoituksena on laskea sekä eri salkkujen että koko taseen markkina-arvon herkkyyden korjauksien ja kurssien muutoksille. Riskit mitataan ja arvostustulos

lasketaan päivittäin. Arvostustulos kertoo omien toimenpiteiden ja markkinoilla tapahtuneiden muutosten tulosvaikutukset.

OKO-konsernissa korkoriskiä mitataan valuutoittain yhden prosenttiyksikön koronnousun vaikutuksella tiedossa olevien tulevaisuuden kassavirtojen nykyarvoon periodeittain. Rahoitustarkastukselta on saatu lupa käyttää edellä mainittua omaa herkkyyssmallia markkinariskin pääomavaatimuksen laskennassa.

Vuonna 1997 OKOssa otettiin käyttöön Value at Risk -malli, jonka avulla arvioidaan pankin positoiden markkina-arvon muutosta.

Rahoitusriskiä arvioidaan maturiteettiluokittain kyseisen luokan nettokassavirtojen suuruudella. Likvideettiriskin mittaamina käytetään korkoinstrumenttisalkkujen suuruutta suhteessa Osuuspankkiryhmän taseeseen. Yli-yön velkaantumisen määrää säädellään erikseen limiitillä.

Markkinalikviditeetin mittarina käytetään OKO-konsernin velkaantumista tukkumarkkinoille suhteessa markkinoilla liikkeessä olevaan sijoitustodistuskantaan. Lisäksi seurataan OKO-konsernin sijoitus- ja johdannaisinstrumenttien sopimuskannan suhdetta voimassa olevaan sopimuskantaan kotimaisilla markkinoilla.

OKO-konsernin riskiasema

OKO-konsernin taseesta luotonannon osuus oli runsaat 35 prosenttia. Talletusvarainhankinnan osuus taseesta oli noin 16 prosenttia.

OKO-konsernin taserakenteeseen vaikuttaa myös OKOn keskusrahallitustehtävään kuuluva velvollisuus huolehtia Osuuspankkiryhmän maksuvalmiusreservien riittävytydestä. OKOn sijoitussalkkujen koko on määritelty suhteessa Osuuspankkiryhmän lakisäätöisen kassavarannon minimitasoon.

Riskipainotettujen saamisten ja sitoumusten osuus taseesta oli vuoden 1997 lopussa noin 51 prosenttia. Vuotta aiemmin vastaava luku oli noin 48 prosenttia. Suhteellisen osuuden kasvu johtui siitä, että tase pieneni 7 prosenttia ja riskipainotetut saamiset ja sitoumukset vähenivät vain yhden prosentin.

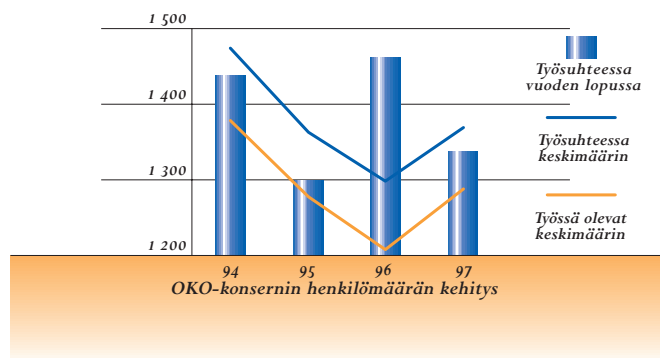
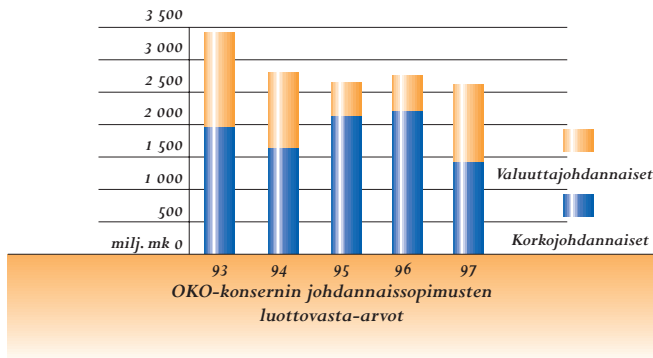
Riskipuskuri oli vuoden 1997 lopussa 5,4 prosenttia eli prosenttiyksikön suurempi kuin vuotta aikaisemmin. Riskipuskuri on laskettu vähentämällä omavaraisuusasteesta riskiluottojen eli järjestämättömien ja nollakorkoisten saamisten osuus taseesta.

Johdannaisinstrumenttien luottovasta-arvo oli vuoden lopussa 2,6 miljardia markkaa eli 148 miljoonaa markkaa pienempi kuin edellisen vuoden lopussa. Luottovasta-arvon alentuminen oli seurausta korkoterminiin kaupankäynnin selvityksen siirtymisestä pörssiin.

Osuuspankkiryhmässä toteutettiin 1.3.1997 tiliehtojen muutos, jolloin verovapaiden säästämistilien korkoperuste vaihdettiin Op-Primeksi. Tämän johdosta Op-Prime-sidonnaiset velat ylittivät saamisten määrän ja Op-Prime-sidonnaisten saamisten ja velkojen erotuksen itseisarvo puoliintui. Vastaavasti peruskorkosidonnaisten velkojen enemmisyys kääntyi saatavien enemmyydeksi ja peruskorkosidonnaisten saatavien ja velkojen erotuksen itseisarvo pieneni yli 90 prosenttia.

OKO-konsernin rahoitusriskin tärkeimmät muutokset johtuivat Osuuspankkiryhmän pääomanhankintaohjelmaan liittyneestä perpetuaalilainan liikkeeseenlaskusta ja osuuspankkien pääomatodistusten merkinnöistä.

Vuoden 1997 aikana OKO-konsernin korko-, valuuttakurssi- ja osakeriskit eivät olleet merkittäviä suhteessa konsernin omiin varoihin.

OKOn luottokelpoisuusluokitukset

Kansainvälisiltä luokituslaitoksilta saaduissa luottokelpoisuusluokituksissa ei tapahtunut muutoksia vuonna 1997.

Luokituslaitos	Lyhytaikainen varainhankinta	Pitkäaikainen varainhankinta
Standard & Poor's	A-2	-
Moody's	P-1	A2
Fitch IBCA	F1	A

Henkilöstö

OKO-konsernin palveluksessa oli vuoden 1997 lopussa 1 336 henkilöä eli 126 henkilöä vähemmän kuin edellisen vuoden lopussa. Sisäiset palvelut -yksikön luovutus OKOsta Osuuspankkien Keskusliittoon vuoden alussa vähensi konsernin henkilömäärää 69:llä. Vuoden lopussa vakinaisia työntekijöitä oli 1 245 ja määräaikaisia 91.

Keskimäärin vuoden 1997 aikana työsuhteessa olleiden henkilöiden määrä kasvoi 5,3 prosenttia edellisestä vuodesta. Kasvu johtui pääosin Okopankin henkilöstöstä, joka sisältyi vertailuvuoden lukuihin vain viimeisellä vuosineljänneksellä.

Henkilöstön rakenteessa ei vuoden aikana tapahtunut olennaisia muutoksia. Vuoden 1997 lopussa henkilökunnasta 67 prosenttia oli naisia ja 33 prosenttia miehiä. Henkilöstön keski-ikä oli noin 41 vuotta. Toimihenkilöt muodostivat suurimman henkilöryhmän. Heidän osuutensa vuoden lopussa työsuhteessa olevasta henkilömäärästä oli 53 prosenttia. Asiantuntijoiden osuus oli runsas kolmasosa.

Henkilöstön kehittämiskulut vuonna 1997 olivat vajaat 3 prosenttia henkilökuluista eli noin 9 miljoonaa markkaa. Luku ei sisällä koulutusajan palkkakustannuksia.

Konsernirakenteen muutokset

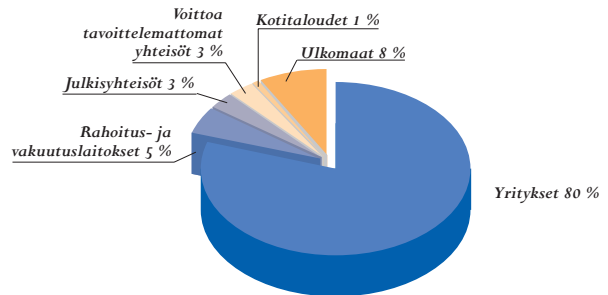
Kertomusvuoden alussa OKO luovutti sisäiset palvelut -yksikön palvelutoiminnan Osuuspankkien Keskusliitolle.

Huhtikuussa OKO myi omistamansa Kiinteistö Oy Fredrikinkatu 69:n osakkeet. Myynnistä kirjattiin noin 7 miljoonan markan luovutusvoitto. Ulkomaisista tytäryhtiöistä Okobank Sverigen selvitystilamenettely saatettiin loppuun eikä yhtiötä enää sisällytetty konsernitilinpäätökseen. Yhdysvalloissa toimineen OKO Funding Inc:n toiminta lopetettiin eikä yhtiötä enää konsolidoitu.

Lokakuussa OKOn kokonaan omistama Henkivakuutusosakeyhtiö Aurum suuntasi osakeannin Osuuspankkikeskus-OPK osuuskunnalle ja sen jäsenosuuspankeille. Osakepääoman korotus 90 miljoonasta 181,5 miljoonaan markkaan merkittiin kaupparekisteriin 4.12.1997. Osakepääoman korotuksen johdosta OKOn omistusosuus Aurumista aleni 49,6 prosenttiin.

Opstock Pankkiiriliike Oy fuusioitui 30.6.1997 emoyhtiö Opstock Oy:öön.

Vuoden 1998 alussa OKO myi OPK:lle 70 prosentin omistusosuutensa FD Finanssidata Oy:stä, kokonaan omistamansa OP-Rahastoyhtiö Oy:n osakekannan sekä 7 000 kappaletta OP-Kotipankki Oy:n osakkeita. Kaupan jälkeen OKO-konsernin omistusosuus Kotipankista aleni 58 prosentista noin 48 prosenttiin. Lisäksi OKO myi OPK:lle maaseuturahitusosaston sekä yritys- ja maksuliikepalvelut -osaston palvelutoi-

OKOn luottokannan jakauma

minnan. Myyntien ja liiketoiminnan luovutusten yhteenlaskettu hinta oli 124 miljoonaa markkaa. Näiden välitön satunnaisia tuottoja lisäävä vaikutus on OKO-konsernissa vuonna 1998 runsaat 30 miljoonaa markkaa. Tehdyillä kaupoilla ja niistä aiheutuneilla konsernirakenteen muutoksilla ei kuitenkaan arvioida olevan olennaista vaikutusta konsernin liikevoittoon alkaneena vuonna.

Näkymät

Konsernirakenne on edellä todetulla tavalla muuttunut vuoden alussa. Vuosi 1998 on OKO-konsernin ensimmäinen täysi toimintavuosi Osuuspankkikeskus-OPK osuuskunnan tytäryhtiönä ja osana uusimuotoista Osuuspankkiryhmää.

Konsernin tavoitteena on saavuttaa vähintään samantoinen liikevoitto kuin vuonna 1997. Tähän on hyvät edellytykset, mikäli talouden kehitys jatkuu myönteisenä eikä yllättäviä markkinahäiriöitä esiinny.

Emopankki OKO

OKOn liikevoitto vuodelta 1997 oli 176 miljoonaa markkaa eli 84 miljoonaa suurempi kuin edellisenä vuonna. Tuloksen paraneminen johtui luotto- ja takaustappioiden sekä arvonalennusten tuntuvasta vähenemisestä. Lisäksi liikevoittoon sisältyi tytäryhtiösinkoja ja yhtiöveron hyvityksiä 48 miljoonaa markkaa enemmän kuin edellisenä vuonna.

Tulos- ja tasekehitys

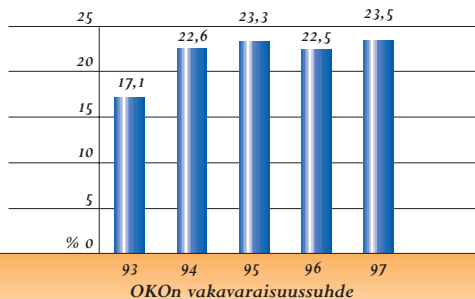
Milj. mk	1997	1996	Muutos-%
Tuotot yhteensä	934	1 224	- 24
Kulut yhteensä	660	767	- 14
Kate ennen luottotappioita	274	456	- 40
Luottotappiot ja arvonalennukset	98	364	- 73
Liikevoitto	176	92	91

Tuotto- ja kuluerät eivät ole täysin vertailukelpoisia edellisen vuoden lukuihin, koska OKO myi syyskuussa 1996 vähittäispankkitoimintansa Okopankille. Lisäksi vuoden 1996 palkkiotuottoihin, arvopaperikaupan katteeseen ja muihin toimintatuottoihin sisältyi merkittäviä kertaluonteisia tuottoja.

Kate ennen luottotappioita oli 274 miljoonaa markkaa eli 182 miljoonaa pienempi kuin edellisenä vuonna. Nettomääräiset luotto- ja takaustappiot sekä arvonalennukset olivat yhteensä 98 miljoonaa markkaa eli 265 miljoonaa pienemmät kuin vuonna 1996. Arvonalennuksiin sisältyy vajaat 35 miljoonaa markkaa konsernin sisäisiä kiinteistöomaisuuteen liittyviä arvonalennuksia, jotka eliminoituvat konsernitilinpäätöksessä.

Vapaaehtoisia varauksia OKO kasvatti nettomääräisesti 34 miljoonaa markkaa. Verojen jälkeen pankin tilivuoden voitto oli 109 miljoonaa markkaa.

OKOn tase oli 43,8 miljardia markkaa eli 1,9 miljardia pienempi kuin vuotta aikaisemmin. Yleisöluottojen määrä väheni miljardin 6,8 miljardiin markkaan. Saamiset luottolaitoksilta kasvoivat 0,6 miljardia markkaa. Kasvu johtui siitä, että OKO lunasti joulukuussa valtiolta osuuspankkien pääomatodistuksia 816 miljoonan markan ja Valtion vakuusrahastolta 453 miljoonaa

nan markan arvosta. Nämä osuuspankkien omaan pääomaan rinnastettavat pääomasijoitukset siirtyivät lunastuksen johdosta OKOn saamisiksi osuuspankeilta. Saamistodistuksiin sisältyi 300 miljoonaa markkaa osuuspankkien liikkeeseenlaskemia perpetuaalilainoja. Saamiset osuuspankeilta olivat vuoden lopussa yhteensä 5,6 miljardia markkaa eli 0,5 miljardia suuremmat kuin edellisen vuoden lopussa.

Velat luottolaitoksille olivat 17,5 miljardia markkaa. Näistä 9,1 miljardia markkaa oli osuuspankkien OKOon tekemiä katetalletuksia ja 5,8 miljardia osuuspankkien muita talletuksia ja sijoituksia OKOssa. Yleisön talletukset vähenivät 0,2 miljardia vajaaseen 2,7 miljardiin markkaan. Yleiseen liikkeeseen laskettujen velkakirjojen määrä oli 12,8 miljardia markkaa eli 1,7 miljardia suurempi kuin vuotta aikaisemmin. Yhteismäärästä 11,9 miljardia markkaa oli sijoitustodistusvelkoja. Velat, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla, kasvoivat miljardin 3,9 miljardiin markkaan.

OKOn oma pääoma oli vuoden lopussa 2 551 miljoonaa markkaa, josta vapaata omaa pääomaa oli 472 miljoonaa markkaa.

OKOn vakavaraisuus oli 23,5 prosenttia eli prosenttiyksikön parempi kuin edellisen vuoden lopussa.

Osakelajit ja osakepääoma

OKOn osakkeet jakautuvat A-sarjaan, K-sarjaan ja C-sarjaan. Helsingin Pörssissä vuodesta 1989 alkaen noteerattuja A-sarjan osakkeita oli vuoden lopussa 8 160 620 kappaletta. K-sarjan osakkeita oli 13 894 380 kappaletta ja niitä voi omistaa vain suomalainen osuuspankki, osuuspankkilain 41 a ja 41 b pykälässä tarkoitettu osakeyhtiömuotoinen pankki ja osuuspankkien yhteenliittymän keskusyhteisö, Osuuspankkikeskus-OPK

osuuskunta. C-sarjan osakkeita ei ole laskettu liikkeeseen.

Osakkeiden nimellisarvo on 50 markkaa.

Vuonna 1997 OKOn osakepääoma kohosi 1 098 miljoonasta 1 103 miljoonaan markkaan. Korotus johtui vuonna 1991 liikkeeseen lasketun johdon optiolainan perusteella tehdyistä 99 800 kappaleen A-sarjan osakemerkinnöistä. Osakelajit ja osakepääoma on eritelty liitetiedossa 31.

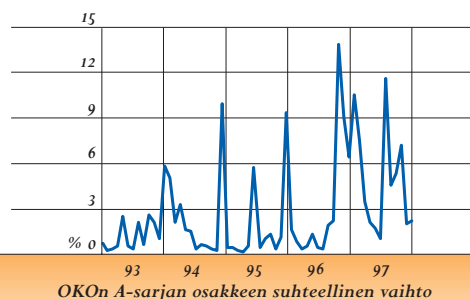
Osakkeenomistajat

Vuoden 1997 lopussa OKOlla oli 27 028 rekisteröityä osakkeenomistajaa. Suurin omistaja oli OPK, joka 18.6.1997 osti osuuspankeilta K-sarjan osakkeita määrän, joka nosti OPK:n omistamien osakkeiden äänimäärän 53,3 prosenttiin. Kauppojen johdosta OKOsta tuli OPK:n tytäryhtiö. Vuoden lopussa OPK:n osuus osakkeista oli 37,8 prosenttia ja äänistä 53,6 prosenttia.

Suurimman omistajaryhmän muodostivat vuoden lopussa OPK ja sen 249 jäsenosuuspankkia, joiden osuus OKOn kaikista osakkeista oli 66 prosenttia ja äänistä 84,3 prosenttia. Lukumääräisesti suurin omistajaryhmä oli yksityishenkilöt, joita oli 25 958.

*A-sarjan suurimmat omistajat 31.12.1997,
osuus A-sarjan osakkeista, %*

<i>Osuuspankkien Eläkesäätiö</i>	<i>10,5 %</i>
<i>Eläke-Varma Keskinäinen Vakuutusyhtiö</i>	<i>2,4 %</i>
<i>Eläkevakuutus Oy Ilmarinen</i>	<i>2,1 %</i>
<i>Sijoitusrahasto Optimal</i>	<i>1,5 %</i>
<i>Alfred Berg Finland sijoitusrahasto</i>	<i>1,4 %</i>
<i>Tampereen Seudun Osuuspankki</i>	<i>1,3 %</i>
<i>Etelä-Karjalan Osuuspankki</i>	<i>1,2 %</i>
<i>Suomen Osuuskauppojen Keskuskunta</i>	<i>0,9 %</i>
<i>Sijoitusrahasto Alfred Berg Portfolio</i>	<i>0,9 %</i>
<i>Oulun Osuuspankki</i>	<i>0,9 %</i>

Hallintarekisteröityjen osakkeiden osuus A-sarjan osakkeista oli 24,8 prosenttia. Edellisen vuoden lopussa vastaava osuus oli 12,9 prosenttia. Osakkaista on esitetty tarkempia tietoja liitetiedossa 33.

Pörssikehitys

OKOn A-osakkeen kurssikehitys oli vuonna 1997 nouseva. Alin kurssi oli 61 markkaa eli yli kaksinkertainen edellisen vuoden alimpaan 30 markan kurssiin verrattuna. Ylin kurssi oli 94 markkaa. Vuoden lopun kurssi oli 86,40 markkaa kun edellisen vuoden viimeinen kurssi oli 63,50 markkaa. Vuoden lopun kurssi oli 63 prosenttia osakekohtaisesta omasta pääomasta vuoden päättyessä. A-sarjan osakekannan markkina-arvo nousi vuoden 1996 lopun 512 miljoonasta 705 miljoonaan markkaan.

Osakkeen vaihto vilkastui huomattavasti ja likviditeetti parani. Kertomusvuoden aikana 4,6 miljoonaa A-sarjan osaketta vaihtoi omistajaa. A-sarjan kaikista osakkeista tämä oli noin 57 prosenttia. Edellisenä vuonna vaihdon osuus osakekannasta oli 37 prosenttia ja vuonna 1995 vain 19 prosenttia.

Hallinto

Pankin 27.5.1997 pidetyssä varsinaisessa yhtiökokouksessa hyväksyttiin johtokunnan esitys OKOn yhtiöjärjestyksen muuttamisesta Osuuspankkiryhmän uusimuotoisen yhteistoiminnan edellyttämällä tavalla. Yhtiöjärjestyksestä muutettiin muun muassa siten, että pankin hallintoneuvoston jäsenten enemmistö valitaan Osuuspankkiryhmän keskusyhteisön hallintoneuvoston jäsenistä. Yhtiökokous valitsi uuden hallintoneuvoston, jonka jäsenet on lueteltu toimintakertomuksen sivulla 50.

Tilintarkastajiksi valittiin KHT-yhteisö SVH Coopers & Lybrand Oy, Eero Huusko (KHT) ja Reino Majala (KHT) sekä

varatilintarkastajiksi Kauko Lehtonen (KHT) ja Auno Inkeröinen (KHT). OKOn Tukholman konttorin tilintarkastajaksi valittiin tilintarkastustoimisto Öhrlings Coopers & Lybrand AB.

Hallintoneuvosto valitsi 3.6.1997 pidetyssä kokouksessa puheenjohtajakseen Seppo Penttisen ja varapuheenjohtajakseen Paavo Haapakosken.

Hallintoneuvosto nimitti kokouksessaan 3.6.1997 johtokunnan varajäsenen Timo Ritakallion johtokunnan jäseneksi vastuualueenaan OKOn konsernihallintotoiminto. Samassa kokouksessa johtokunnan jäseneksi nimitettiin myös OPK:n johtokunnan jäsen Heikki Vitie. Molemmat nimitykset tulivat voimaan 1.7.1997.

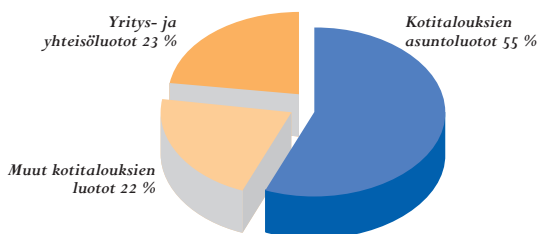
Pentti Hakkarainen erosi OKOn toimitusjohtajan tehtävästä 11.12.1997. Hallintoneuvosto nimitti 15.12.1997 uudeksi toimitusjohtajaksi johtokunnan jäsenen Mikael Silvennoisen.

Palkat ja henkilöstö

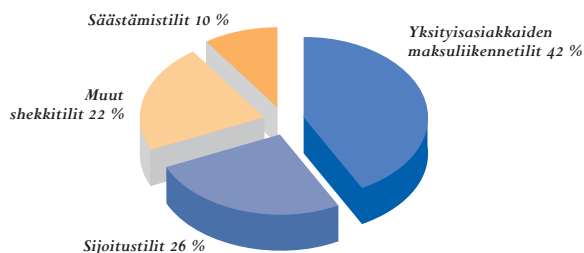
Konsernin hallintoelinten jäsenille maksettujen palkkojen ja palkkioiden määrä oli 8 miljoonaa markkaa. Muulle henkilöstölle maksettiin palkkoja ja palkkioita 258 miljoonaa markkaa. Konserniin kuuluvien yhtiöiden palveluksessa oli tilikauden aikana keskimäärin 1 253 vakinaista henkilöä.

Tilikauden aikana maksettiin palkkoja ja palkkioita OKOn hallintoneuvoston ja johtokunnan jäsenille 5 miljoonaa markkaa sekä muulle henkilöstölle 97 miljoonaa markkaa.

Pankin palveluksessa oli vuoden lopussa 460 henkilöä eli 102 vähemmän kuin vuotta aikaisemmin. Vakinaista henkilökuntaa oli vuoden 1997 lopussa 430. Työsuhteessa oli vuoden aikana keskimäärin 435 vakinaista henkilöä.

Okopankin luottokannan jakauma

Okopankin markkatalletusten jakauma

Toiminta ja tulos keskeisissä tytäryhtiöissä

Okopankki Oy

Vuoden aikana Okopankin palveluja kehitettiin täydentämällä palveluverkkoa sekä ottamalla käyttöön joustavammat palveluajat. Pankissa toteutettiin myös mittava työasemaudistus. Uudistus kattaa sekä tekniikan että palveluprosessit ja mahdollistaa entistä paremman asiakaspalvelun tuen ja sujuvuuden. Vuonna 1998 hanke painottuu palvelutapojen uudistamiseen ja henkilökunnan jatkokoulutukseen.

Edellisenä vuonna aloitettua koko henkilöstöä koskevaa myyntikoulutusta jatkettiin. Esimiesvalmennuksessa korostettiin osallistavaa johtamista, yhdessä tekemistä sekä työnteon ilmapiirin merkitystä.

Okopankki toteutti näyttävän markkinointikampanjan ja vakiinnutti sen tuella yrityskuvaansa nykyaikaisena ”stadi-laisena” pankkina. Suomen Markkinointiliitto palkitsi kampanjan vuoden parhaana palveluyritysten sarjassa.

Okopankin palveluksessa oli vuoden 1997 lopussa 425 henkilöä.

Tulos- ja tasekehitys

Ensimmäisen täyden tilikauden tulos ylitti odotukset. Rahoituskate oli 228 miljoonaa markkaa. Palkkiotuotot, jotka olivat yhteensä 97 miljoonaa markkaa, olivat noin 30 prosenttia tuotoista yhteensä. Suurimmat palkkiotuottoerät olivat maksuliike- ja antolainauspalkkiot.

Tulos, milj. mk	1997
Rahoituskate	228
Muut tuotot	106
Kulut	241
Luottotappiot ja arvonalennukset	1
Liikevoitto	91
Tuotot / kulut	1,4
Oman pääoman tuotto, % (verovelkaa ei huomioitu)	13,5

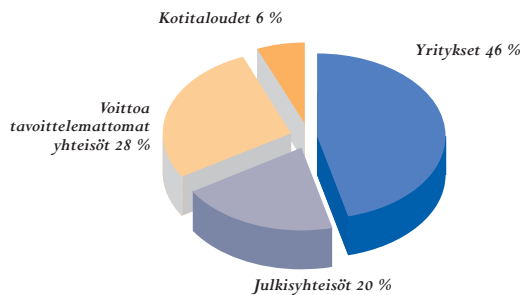
Tilikaudella myönnettyjen luottojen määrä oli 1,5 miljardia markkaa. Asuntoluottojen osuus uusien luottojen kokonaismäärästä oli vajaat 54 prosenttia. Asiakasrahoituksen kokonaismäärä kasvoi 5,4 miljardiin markkaan. Takaussitoumuksia pankilla oli vuoden vaihteessa noin 300 miljoonan markan arvosta.

Varainhankinnan merkittävin erä on yleisötalletukset, joiden määrä oli vuoden lopussa 5,4 miljardia markkaa. Talletusten määrä laski hieman edellisestä vuodesta.

Tase, milj. mk	1997	1996
Luottokanta	5 115	4 913
Järjestämättömät ja nollakorkoiset saamiset	33	40
Oma pääoma	544	507
Taseen loppusumma	6 906	6 710
Vakavaraisuus, %	12,3	12,9

Näkymät

Vuoden 1997 hyvä tulos ja vahva vakavaraisuus mahdollistavat Okopankin toiminnan pitkäjänteisen kehittämisen. Talouden kasvunusteet, rakennustoiminnan lisääntyminen ja asunto-kaupan jatkuminen vilkkaana sekä pääkaupunkiseudun muuttovoittoisuus luovat vuonna 1998 Okopankin liiketoiminnan kasvattamiselle hyvät edellytykset.

OIP:n luottokannan jakauma

OKO-Investointiluottopankki Oy (OIP)

Syksyllä OIP julkisti suunnitelmansa pitkäaikaisesta joukkolainamarkkinoille suunnattavasta varainhankintaohjelmasta, jonka suuruus on enimmillään 1,5 miljardia markkaa. Vuoden lopulla laskettiin ohjelman puitteissa liikkeeseen kolme emisiosia yhteismäärältään 400 miljoonaa markkaa.

Pankissa kehitettiin vuoden aikana osuuspankkiyhteistyötä sekä markkinariskien hallintamenetelmiä.

OIP:n palveluksessa oli vuoden lopussa 16 henkilöä.

Tulos- ja tasekehitys

OIP:n liikevoitto kasvoi 6 miljoonaa 22 miljoonaan markkaan. Tuotot yhteensä laskivat 7 miljoonaa markkaa eli noin 12 prosenttia edellisestä vuodesta. Rahoituskatteen kehityksessä tapahtui kuitenkin myönteinen käänne vuoden viimeisellä neljänneksellä jälleerahoituksen rakenteen muutoksen ja kustannusten laskun johdosta.

Kate ennen luottotappioita ja arvonalennuksia laski edellisestä vuodesta 4 miljoonaa markkaa. Liikevoiton paranemisen aiheutti arvonalennusten väheneminen 15 miljoonaa markkaa. Vuonna 1996 kirjattiin yhtä sijoituskohdetta koskenut 15 miljoonan markan suuruinen arvonalennus.

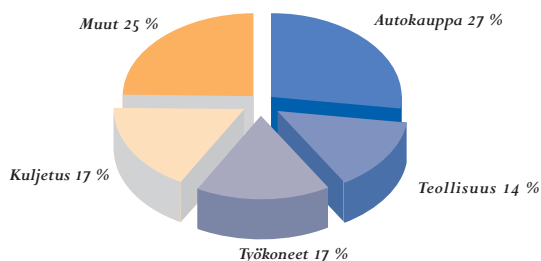
Tulos, milj. mk	1997	1996
Rahoituskate	40	44
Muut tuotot	9	12
Kulut	21	23
Luottotappiot ja arvonalennukset	6	16
Liikevoitto	22	16
Tuotot / kulut	2,4	2,4
Oman pääoman tuotto, % (verovelkaa ei huomioitu)	2,6	3,0

OIP myönsi uusia luottoja tilikauden aikana 1,3 miljardia markkaa, ja luottokanta kasvoi vajaat 360 miljoonaa markkaa. Pankki laski liikkeeseen joukkovelkakirjalainoja kaikkiaan 850 miljoonan markan arvosta. Jälkimarkkinakelpoisen rahoituksen määrä laski edellisestä vuodesta noin 530 miljoonaa markkaa. Näin syntyneen rahoitustarpeen johdosta kasvatettiin konsernin sisäistä rahoitusta yli 800 miljoonaa markkaa.

Tase, milj. mk	1997	1996
Luottokanta	4 211	3 849
Järjestämättömät ja nollakorkoiset saamiset	42	54
Oma pääoma	383	364
Taseen loppusumma	4 550	4 373
Vakavaraisuus, %	22,3	24,9

Näkymät

Vuoden 1998 tulonäkymät ovat OIP:lle suotuisat. Kone- ja laiteinvestointien voimakkain kasvuvaihe on ohitettu, mutta rakennusinvestointien määrä on nopeasti lisääntymässä. Valtion tukeman vuokra-asuntotuotannon vähenemisen korvaa vapaa-rahitteisen tuotantotoiminnan vilkastuminen. Myös korjausrakentamiseen investoidaan entistä enemmän. Kuntien luotonkysyntä kasvaa kuntatalouden hieman kiristyessä.

OPR:n luottokannan jakauma

OP-Rahoitus Oy (OPR)

Kilpailukykyä varmistamiseksi OPR kehitti uusia, vuonna 1998 lanseerattavia tuotteita erityisesti käyttöpääomarahoitukseen alueelle. Yritysten kansainvälistymistä palvelee uusi vientisaatavarahoitus. OPR-metsärahoitus on suunniteltu metsänomistajien rahoitustarpeisiin.

OPR:n henkilöstön määrä oli tilikauden päättyessä 107.

Tulos- ja tasekehitys

OPR:n liikevoitto kasvoi edellisestä vuodesta 8 miljoonaa 39 miljoonaan markkaan. Yhtiön rahoituskate ei luotonannon kasvusta huolimatta yltänyt aivan edellisen vuoden tasolle. Kilpailun kiristyminen ilmeni entistä voimakkaampana hintakilpailuna.

Merkittävimmin suotuisaan tuloskehitykseen vaikutti luottotappioiden aleneminen alle neljännekseen vuoden 1996 tasosta.

Tulos, milj. mk	1997	1996
Rahoituskate	77	78
Muut tuotot	24	28
Kulut	59	62
Luottotappiot ja arvonalennukset	2	12
Liikevoitto	39	31
Tuotot/kulut	1,7	1,7
Oman pääoman tuotto, % (verovelkaa ei huomioitu)	7,4	6,3

Kaikkien OPR:n pääkohderyhmien, autokaupan, kuljetuksen, teollisuuden sekä työkoneita käyttävien toimialojen liiketoiminta kehittyi vuoden aikana myönteisesti. Luottokanta kasvoi tilikaudella noin 260 miljoonaa markkaa. Erityisesti autokaupan rahoituksessa kilpailu kiristyi, kun myyjäliikkeiden omat rahoitusyhtiöt pyrkivät kasvattamaan markkinaosuuksiaan. Tästä huolimatta OPR kykeni lisäämään myös autokaupan luotottamista.

Tilikauden aikana realisoitiin yli puolet jäljellä olleesta haluttuun jääneestä omaisuudesta. Järjestämättömät ja nollakorkoiset saamiset vähenivät 14 miljoonasta 11 miljoonaan markkaan.

Vuonna 1997 OPR ei laskenut liikkeeseen yritystodistuksia. Yritystodistusrahoitus korvattiin kasvattamalla konsernin sisäistä rahoitusta 2,2 miljardia markkaa.

Tase, milj. mk	1997	1996
Luottokanta	3 153	2 893
Järjestämättömät ja nollakorkoiset saamiset	11	14
Oma pääoma	324	316
Taseen loppusumma	3 201	2 974
Vakavaraisuus, %	13,4	14,9

Näkymät

Talouden hyvät yleisnäkymät antavat uskoa myönteisen kehityksen jatkumiseen. Alkava vuosi merkinnee kuitenkin entistä kireämpää kilpailua. Euroopan yhteisvaluuttan siirtyminen lisäänee ulkomaisen teollisuuden ja kaupan oman rahoituksen tarjontaa, kun Suomen markkaan liittyvät riskit poistuvat. Vakiintunut myyjäyhteistyö sekä rahoituspalveluissa käytettävät kohdevakuudet ovat rahoitusyhtiöille merkittävä vahvuustekijä.

Opstock Oy

Opstock Oy:n täysin omistama tytäryhtiö Opstock Pankkiiriliike Oy sulautettiin 30.6.1997 emoyhtiöön. Sulautumisen tarkoituksena oli keskittää sijoituspalveluyritystoiminta mahdollisimman laaja-alaisesti yhteen yhtiöön.

Opstockissa vahvistettiin sijoitustutkimusta ja kaupan käyntiä. Liiketoiminnan tehostamiseksi on päätetty uusia vuosina 1998–99 sekä pankkiiriliike- että salkunhallintajärjestelmät.

Opstock Oy:n palveluksessa oli vuoden 1997 lopussa 45 henkilöä.

Tuloskehitys

Opstockin tuotot kasvoivat tilikaudella yli 40 prosenttia 82 miljoonaan markkaan. Sulautumisen johdosta vertailutietona on käytetty Opstock-yhtiöiden yhteenlaskettuja tuottoja. Vuosi 1997 oli Helsingin Pörssissä ennätyksellisen vilkas, ja Opstock Pankkiiriliikkeen osakevälitystuotot ylittivät tavoitteet. Myös johdannaisten ja ulkomaisten arvopapereiden välitys kehittyi myönteisesti.

Opstock Omaisuudenhoidon hallinnoimien asiakasvarojen määrä kasvoi tilikaudella 64 prosenttia 8,7 miljardiin markkaan.

<i>Tulos, milj. mk</i>	<i>1997</i>	<i>1996</i>
<i>Tuotot yhteensä</i>	<i>82</i>	<i>58</i>
<i>Liikevoitto</i>	<i>32</i>	<i>22</i>

Näkymät

Arvopaperinvälitys- ja omaisuudenhoitopalvelujen sekä arvopaperipohjaisten rahoitusjärjestelyjen kysynnän ennakoitaan kasvavan myös alkaneena vuonna. Pörssin osakevaihdon uskotaan myös pysyvän vilkkaana. Olosuhteet Opstockin liiketoiminnalle säilyvät suotuisina.

OP-Kotipankki Oy

OP-Kotipankin liikevoitto aleni edellisen vuoden 20 miljoonasta markasta 11 miljoonaan markkaan. Rahoituskate oli 30 miljoonaa markkaa. Palkkiotuottojen määrä kasvoi 12 prosenttia ja luottotappiot puoliintuivat. Liikevoittoa heikensi merkittävimmin erittäin voimakas panostus osuuspankkien palveluverkon välityksellä tapahtuvaan Kultakortti-luottojen myyntiin. Tuottojen suhde kuluihin aleni 2,1:stä 1,4:ään.

OP-Kotipankin tase pieneni edellisen vuoden 682 miljoonasta markasta 593 miljoonaan markkaan. Pankin vakavaraisuus oli vuoden lopussa 15,5 prosenttia.

OP-Kotipankin palveluksessa oli vuoden lopussa 24 henkilöä.

OP-Rahastoyhtiö Oy

OP-Rahastoyhtiö Oy:n liikevoitto oli 4,5 miljoonaa markkaa eli 2 miljoonaa markkaa suurempi kuin edellisenä vuonna. Yhtiön tuotot kertyivät rahastoilta perityistä hoitopalkkioista sekä osuuskien merkintä- ja lunastuspalkkioista. Tuottojen määrä oli 21 miljoonaa markkaa, mikä on noin 60 prosenttia enemmän kuin edellisellä tilikaudella. Kasvu johtui hallinnoitujen sijoitusrahastojen pääomien 85 prosentin kasvusta vuoden aikana.

OP-Rahastoyhtiön palveluksessa oli vuoden 1997 lopussa 8 henkilöä.

FD Finanssidata Oy

FD Finanssidatan liikevoitto oli 8 miljoonaa markkaa eli miljoonan pienempi kuin edellisenä vuonna. Liikevaihto oli 249 ja tase 62 miljoonaa markkaa. Yhtiön palveluksessa oli vuoden lopussa 250 henkilöä.

Tilikauden aikana otettiin käyttöön uuteen teknologiaan ja avoimeen arkkitehtuuriin perustuva uusi konttoripalvelujärjestelmä sekä Internet-pohjainen itsepalvelujärjestelmä, joka sisältää perinteisten maksupalveluiden lisäksi arvopaperikaupankäynnin sekä elektronisen maksamisen. Yhtiön Osuuspankkiryhmälle kehittämä GSM-lyhytsanomatekniikkaan perustuva palvelu voitti syyskuussa 1997 kansainvälisen älykortti-innovaatiopalkinnon.

Tilinpäätösperiaatteet

OKOn ja sen konsernin tilinpäätös on laadittu ja esitetty luotolaitostoiminnasta annetun lain säännösten ja vuoden 1997 alusta voimaan tulleiden Rahoitustarkastuksen määräysten mukaisesti.

Konsernitilinpäätöksen laajuus

Konsernitilinpäätös sisältää OKOn sekä niiden yhtiöiden tilinpäätöstiedot, joiden osakkeisiin perustuvista äänimääristä OKOn välitön tai välillinen osuus on yli 50 prosenttia. Konsernin 20–50-prosenttisesti omistamat osakkuus- ja yhteisytytykset on sisällytetty konsernitilinpäätökseen kohdassa ”Konsolidointi” kerrotulla tavalla. Tytär-, osakkuus- ja yhteisytytykset, joiden taseen loppusumma on alle 60 miljoonaa markkaa ja joiden vaikutus konsernin taloudelliseen asemaan ja vapaaseen omaan pääomaan on vähäinen, on Rahoitustarkastuksen määräyksen perusteella jätetty konsernitilinpäätöksen ulkopuolelle.

Konsernitilinpäätökseen sisällytetyt tytär- ja osakkuusyhtiöt on lueteltu liitetiedossa 36, jossa on tietoja myös konsernitilinpäätöksen ulkopuolelle jätetyistä yhtiöistä.

Konsolidointi

Niiden konserniyhtiöiden, jotka ovat luotto- tai rahoituslaitoksia tai Rahoitustarkastuksen tilinpäätösmääräyksissä tarkoitettuja palveluyrityksiä, tilinpäätökset on yhdistelty hankintamenomenetelmällä. Uudet konserniyhtiöt on yhdistetty hankintaajankohdasta alkaen. Tytäryhtiöt, joiden konsernisuhde on lakannut tilikauden aikana, on sisällytetty tuloslaskelmaan siltä ajalta, jonka ne kuuluivat konserniin. Tytäryhtiöosakkeiden hankintamenot on eliminoitu hankintahetken taseen mukaisia omia pääomia vastaan. Tytäryhtiöosakkeiden eliminoinnissa syntyneet ylihinnat on kohdistettu osittain omaisuuserien kirjanpitoarvoihin. Kohdistetut erät poistetaan omaisuusarvon poistosuunnitelman mukaisesti. Siltä osin kuin kohdistusta ei ole voitu suorittaa, ne on käsitelty taseessa liikearvo-nimikkeellä, ja ne poistetaan enintään kymmenelle vuodelle jaksotetuina tasapoistoin.

Konserniyhtytysten erillistilinpäätöksiin sisältyneet konsernin sisäiset liiketapahtumat ja sisäinen voitonjako sekä keskinäiset saamiset ja velat on eliminoitu.

Muiden tytäryhtiöiden ja osakkuusyhtiöiden tilinpäätökset on yhdistelty pääomaosuusmenetelmällä. Sen mukaisesti konsernituloslaskelmaan on sisällytetty omana eräänä konsernin omistusosuutta vastaava osuus näiden yhtiöiden oman pääoman muutoksesta tilikauden aikana sekä tilikaudelle kuuluva osuus yhtiön hankinnasta syntyneen liikearvon poistosta.

Ulkomaisten tytäryhtiöiden osakkeiden hankintamenot on muutettu markkamääräisiksi tilinpäätöspäivän Suomen Pankin keskikurssien mukaisesti. Hankintamenot on katettu vastaavalla samassa valuutassa olevalla velalla.

Ulkomaan rahan määräiset erät

Ulkomaan rahan määräiset tase-erät, taseen ulkopuoliset erät sekä ulkomaisten tytäryhtiöiden ja ulkomaisen sivukonttorin tilinpäätöstiedot on muutettu Suomen markkoiksi käyttäen valuuttojen tilinpäätöspäivän keskikursseja. Arvostuksessa syntyneet kurssierot sisältyvät tuloslaskelman erään ”Valuuttoiminnan kate”.

Saamiset

Saaminen on merkitty taseeseen arvoon, joka siitä on hankintahetkellä maksettu tai tätä alempaan todennäköiseen arvoon. Saamisen hankintamenon ja nimellisarvon välinen erotus on jaksotettu korkotuottoihin ja saamisen hankintamenon lisäykseksi tai vähennykseksi.

Saamistodistukset

Saamistodistukset on jaoteltu luovutettavaksi tarkoitettuihin ja muihin kuin luovutettavaksi tarkoitettuihin saamistodistuksiin. Jako on esitetty liitetiedoissa. Erään ”Muut” on kirjattu saamistodistukset, jotka on tarkoitettu pidettäväksi niiden eräpäivään asti. Luovutettavaksi tarkoitettujen saamistodistukset on arvostettu hankintamenoon tai sitä alempaan tilinpäätöspäivän todennäköiseen arvoon. Muut saamistodistukset on arvostettu hintaerojaksotuksella oikaistuun hankintamenoon tai, mikäli niiden arvo on tilinpäätöshetkellä pysyvästi alempi kuin niiden kirjanpitoarvo, todennäköiseen arvoon.

Luovutettavaksi tarkoitettujen saamistodistusten myyntivoitot ja -tappiot sekä hinnanlaskuvähennysten muutokset on kirjattu arvopaperikaupan katteeseen. Muiden saamistodistusten arvonalennukset on kirjattu erään ”Muiden kuin luovutettavaksi tarkoitettujen arvopapereiden arvonalennukset”. Mahdolliset arvonalennusten peruutukset kirjataan saman tuloslaskelmaerän oikaisuksi. OKOn luovutettavaksi tarkoitettujen joukkovelkakirjojen hankintamenon ja nimellisarvon välisestä hintaerosta on edellisen vuoden tavoin laskettu tilivuoden osuus, joka sisältyy rahoituskatteeseen. Sitä aikaisempina vuosina hintaero kirjautui arvopaperikaupan katteeseen.

Saamistodistusten osto- ja myyntisopimukset

Molempia osapuolia velvoittavien takaisinmyyntiehdoin ostettujen arvopapereiden ostohinta on kirjattu saamiseksi sopimus-

puolen mukaiseen tase-erään. Ostohinnan ja takaisinmyyntihinnan välinen erotus on jaksotettu korkotuotoksi sopimuksen voimassaoloajalle.

Molempia osapuolia velvoittavin takaisinostoehdoin myytyjen arvopapereiden myyntihinta on kirjattu velaksi ja myyntihinnan ja takaisinostohinnan välinen erotus korkokuluksi sopimuksen voimassaoloajalle. Takaisinostovelvollisuuksien myydyt arvopaperit on sisällytetty alkuperäiseen tase-erään sopimuksesta huolimatta.

Osakkeet ja osuudet

Osakkeet on jaoteltu luovutettavaksi tarkoitettuihin ja muihin kuin luovutettavaksi tarkoitettuihin osakkeisiin. Jako on esitetty liitetiedoissa. Muina kuin luovutettavaksi tarkoitettuina osakkeina on käsitelty tytär- ja osakkuusyritysten osakkeita, muita pitkäaikaiseen omistukseen hankittuja osakkeita sekä osakkeita ja osuuksia, joiden omistus on luottolaitokselle tarpeellinen sen tarvitsemien palvelujen hankkimiseksi.

Luovutettavaksi tarkoitettujen osakkeiden arvostettu hankintameno tai sitä alempana tilinpäätöspäivän todennäköiseen luovutusarvoon. Muut osakkeet ja osuudet on arvostettu hankintamenoon tai, mikäli niiden arvo on tilinpäätöshetkellä pysyvästi alempi kuin niiden kirjanpitoarvo, todennäköiseen arvoon.

Luovutettavaksi tarkoitettujen osakkeiden myyntivoitot ja -tappiot sekä hinnanlaskuvähennysten muutokset on kirjattu arvopaperikaupan katteeseen. Muiden osakkeiden arvonalennukset on kirjattu erään ”Muiden kuin luovutettavaksi tarkoitettujen arvopapereiden arvonalennukset”. Arvonalennusten peruutukset on kirjattu saman tuloslaskelmaerän oikaisuksi.

Aineelliset ja aineettomat hyödykkeet

Aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden tasearvona on suunnitelman mukaisilla poistoilla ja mahdollisilla lisäpoistoilla vähennetty hankintameno. Tehtyjen ja suunnitelman mukaisten poistojen kertynyt erotus sisältyy konserniyhtiöiden erillistilinpäätöksissä taseen vapaaehtoisin varauksiin. Konsernitilinpäätökseen sisältyy yhteen täysin omistettuun kiinteistöön aikaisempina vuosina tehty arvonorotus.

Omassa käytössä olevien kiinteistöjen ja kiinteistöyhteisöjen osakkeiden myyntivoitot ja -tappiot on kirjattu satunnaisiin eriin. Muussa kuin omassa käytössä olevien kiinteistöjen ja kiinteistöyhteisöjen osakkeiden myyntivoitot on kirjattu muihin toimintatuottoihin ja myyntitappiot muihin toimintakuluihin. Kiinteistöosakkeista tehdyt pysyvät arvonalennukset on kirjattu

erään ”Muiden kuin luovutettavaksi tarkoitettujen arvopapereiden arvonalennukset”. Mahdolliset arvonalennusten peruutukset kirjataan saman tuloslaskelmaerän oikaisuksi.

OKO-konsernin poistoperiaatteiden mukaisesti rakennukset poistetaan tasapoistoin 40 vuodessa, atk-laitteistot 4–5 vuodessa sekä tietokoneohjelmat 3–5 vuodessa. Tavanomaisista konttorikoneista ja kalustosta sekä autoista tehdään poistosuunnitelman mukaan vuosittain 30 prosentin menojäännöspoisto. Leasingkohteet poistetaan annuiteettimenetelmän mukaisesti. Käytettynä hankituille aineellisille hyödykkeille voidaan määritellä yksilöllinen poisto aika. Kulumattomista aineellisista hyödykkeistä ja arvonorotuksista ei tehdä poistoja.

Rahoitustarkastuksen määräyksen perusteella konserniin kuuluva kiinteistöyhtiö saa jättää erillistilinpäätöksessään suunnitelman mukaiset poistot tekemättä. Konsernitilinpäätöksessä poistot kuitenkin oikaistaan suunnitelman mukaisiksi.

Johdannaissopimukset

Rahoituskatteeseen on kirjattu koronvaihtosopimusten suoriteperusteiset korot ja rahoitustermiinien piste-erot sekä tilikaudelle kuuluva osuus muita kuin luovutettavaksi tarkoitettuja korollisia tase-eriä suojaavien korkotermiinien tuloista ja menoista.

Arvopaperikaupan katteeseen on kirjattu suojaavien johdannaissopimusten markkina-arvojen muutoksesta tilikaudelle kuuluva tulos sekä kaupankäyntitarkoituksessa tehtyjen sopimusten arvostustulos.

Suojaavien sopimusten arvomuutokset on käsitelty suojattavien tase-erien arvomuutoksia vastaavalla tavalla.

Vuoden 1997 alusta voimaan tulleen Rahoitustarkastuksen uuden tilinpäätösmääräyksen perusteella tarkennettiin positiomääritystä emopankki OKOssa. Tämän seurauksena osa aiemmin suojaavina käsitellyistä johdannaissopimuksista siirrettiin muussa kuin suojaamistarkoituksessa tehdyiksi sopimuksiksi. Samalla muutettiin myös kattamattomien johdannaissopimusten kirjanpitokäsittelyä siten, että arvomuutokset kirjataan täysimääräisesti. Aiemmin kirjattiin vain valuuttakohtaiset nettotappiot. Positiiorakenteen tarkentamisella ja kirjanpitokäsittelyn muuttamisella ei ollut olennaista tulosvaikutusta.

Optioista maksetut preemiot on arvostettu hankintamenoon tai sitä alempana todennäköiseen luovutusarvoon, ja tuotot tai kulut on kirjattu arvopaperikaupan katteeseen. Ullkomaan rahan määräisten johdannaissopimusten markkavastarvon muutos on kuitenkin kirjattu valuuttatoiminnan katteeseen.

Järjestämättömät saamiset

Saaminen katsotaan Rahoitustarkastuksen määräyksen perusteella järjestämättömäksi, kun sen korko, pääoma tai sen osa on ollut erääntyneenä ja suoritamatta 90 päivää. Takaussaaminen merkitään järjestämättömäksi heti, kun takauksen perusteella on suoritettu maksu. Järjestämättömistä saamisista jaksotetut suoriteperusteiset korot on peruutettu, kun saaminen on merkitty järjestämättömäksi.

Luotto- ja takaustappiot

Luotto- ja takaustappioiksi on kirjattu saamisten ja takausvastuiden lopullisiksi todetut menetykset sekä todennäköiset arvonalennukset. Arvonalennukset on kirjattu kohdistettuina luottotappiovarauksina, kun on käynyt ilmeiseksi, ettei saamisesta saada suoritusta, tai siltä osin kuin vakuuksista ei odoteta saatavan saamista vastaavaa suoritusta.

Luottotappioita kirjattaessa saamisen vakuutena oleva omaisuus on arvostettu määrään, joka omaisuudesta sitä luovutettaessa odotetaan saatavan.

Perityksi saadut, aikaisempina vuosina luottotappioihin sisällytyt erät on kirjattu luotto- ja takaustappioiden vähenykseksi.

Satunnaiset erät

Satunnaisiin tuottoihin ja kuluihin on kirjattu sellaiset määrältään merkittävät ja poikkeukselliset erät, jotka eivät ole liittyneet konserniyhtiöiden tilikauden varsinaiseen liiketoimintaan.

Eläkemenot

Konserniyhtiöiden eläkevastuut on kokonaisuudessaan katettu. Eläkevastuun vuotuisen muutoksen kattaminen sisältyy eläkekuluihin.

Henkilökunnan lakisääteinen eläketurva on Opstock Oy:tä lukuun ottamatta järjestetty Osuuspankkien Eläkekassan kautta. Lisäeläketurva on Opstock Oy:tä ja FD Finanssidata Oy:tä lukuun ottamatta järjestetty Osuuspankkien Eläkesätiön kautta. Ulkomaisten tytäryhtiöiden osalta on noudatettu sijaintimaan käytäntöä.

Pakolliset varaukset

Pakollisina varauksina on kirjattu varaus sellaisia laadultaan yksilöitävissä olevia vastaisia kuluja varten, joiden syntyminen on todennäköistä tai varmaa, mutta joiden määrä ja toteutumisaikajankohta on vielä epävarma.

Vapaaehtoiset varaukset ja poistoero

Yksittäisten konserniyhtiöiden erillistilinpäätöksissä vapaaehtoisin varauksiin ja poistoeroon on kirjattu vapaaehtoiset tilinpäätössiirrot, kuten luottotappiovaraukset, sekä tehtyjen ja suunnitelman mukaisten poistojen erotus. Konsernitaseessa vapaaehtoiset varaukset ja poistoero on Rahoitustarkastuksen määräyksen mukaisesti jaettu vapaaseen omaan pääomaan ja laskennalliseen verovelkaan sekä tuloslaskelmassa varausten muutokseen ja laskennallisen verovelan muutokseen. Laskennallista verovelkaa laskettaessa on käytetty tilinpäätöstä laadittaessa voimassa ollutta yhteisöveroprosenttia.

Taloudellista kehitystä kuvaavat ja osakekohtaiset tunnusluvut

OKO-konsernin taloudellista kehitystä kuvaavat tunnusluvut

	1993	1994	1995	1996	1997
Liikevaihto, milj. mk	7 083,5	5 057,3	4 648,2	3 747,3	3 563,9
Liikevoitto/ -tappio, milj. mk	121,4	-152,1	-46,9	230,4	283,3
% liikevaihdosta	1,7	-3,0	-1,0	6,1	7,9
Voitto tai tappio ennen vapaaehtoisia varauksia ja veroja, milj. mk	119,8	-175,2	-160,6	223,3	286,5
% liikevaihdosta	1,7	-3,5	-3,5	6,0	8,0
Oman pääoman tuotto (ROE), %					
verovelkaa ei huomioitu	2,9	-4,7	-1,9	5,8	7,3
verovelka huomioitu		-3,4	-0,4	6,6	7,0
Koko pääoman tuotto (ROA), %					
verovelkaa ei huomioitu	0,16	-0,25	-0,10	0,31	0,41
verovelka huomioitu		-0,17	-0,02	0,34	0,38
Omavaraisuusaste, (%)					
verovelkaa ei huomioitu	5,1	5,3	5,3	5,2	6,0
verovelka huomioitu		5,1	5,2	5,1	5,8
Henkilöstö keskimäärin	1 490	1 475	1 362	1 299	1 368
Tuotto-kulu -suhde	1,59	1,28	1,33	1,43	1,29

OKO-konsernin osakekohtaiset tunnusluvut

	1993	1994	1995	1996	1997
Tulos/osake (EPS), mk					
verovelkaa ei huomioitu	4,72	-8,35	-3,34	7,98	9,81
verovelka huomioitu		-6,06	-1,04	8,79	9,25*
Oma pääoma/osake, mk					
verovelkaa ei huomioitu	162,83	154,61	144,86	133,32	141,45
verovelka huomioitu		148,67	140,78	130,16	137,84
Osinko/osake, mk	–	–	–	1,68	4,19**
Osinko/tulos, %	–	–	–	16,0	32,6
Efektiiivinen osinkotuotto, % (OKO A)	–	–	–	3,2	5,2
Hinta/voitto -suhde (P/E)					
verovelkaa ei huomioitu	10,9	neg.	neg.	8,0	8,8
verovelka huomioitu		neg.	neg.	7,2	9,3
Osakkeen kurssikehitys (OKO A)					
keskikurssi, mk	47,85	62,35	35,95	51,26	78,87
alin kurssi, mk	34,00	44,60	27,50	30,00	61,00
ylin kurssi, mk	58,00	86,00	53,00	66,00	94,00
vuoden lopun kurssi, mk	51,50	54,00	41,50	63,50	86,40
Osakekannan markkina-arvo (OKO A), milj. mk	415,1	435,3	334,5	511,9	705,1
Osakkeiden vaihto (OKO A), 1 000 kpl	966,0	2 399,9	1 550,0	2 991,6	4 643,9
% osakekannasta	12,0	29,8	19,2	37,1	57,5
Osakkeiden lukumäärä (kaikki)					
keskimäärin tilikaudella, kpl	21 955 200	21 955 200	21 955 200	21 955 200	21 970 760
tilikauden lopussa, kpl	21 955 200	21 955 200	21 955 200	21 955 200	22 055 000

Vuosien 1994–1997 tunnusluvut on laskettu sekä vuoden 1997 alusta voimaan tulleiden Rahoitustarkastuksen uusien määräysten että aikaisemmin voimassa olleiden määräysten mukaisesti. Vuoden 1993 tunnuslukuja ei ole muutettu lukuun ottamatta liikevaihtoa.

* Optiolainojen laimennusvaikutuksella oikaistuna 8,66 markkaa.

** Johtokunnan ehdotus: 4,50 markkaa A-sarjan osakkeelle ja 4 markkaa K-sarjan osakkeelle.

Tunnuslukujen laskentakaavat ovat sivulla 46.

Konsernin tuloslaskelma

Milj. mk	1.1.–31.12.1997		1.1.–31.12.1996	
Korkotuotot				
Saamisista luottolaitoksilta ja keskuspankeilta	581		479	
Saamisista yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	1 062		1 036	
Saamistodistuksista	686		1 004	
Muut korkotuotot	<u>107</u>	2 436	<u>-68</u>	2 451
Leasingkate		28		37
Korkokulut				
Veloista luottolaitoksille ja keskuspankeille	368		426	
Veloista yleisölle ja julkisyhteisöille	219		228	
Yleiseen liikkeeseen lasketuista velkakirjoista	812		1 103	
Veloista, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla	249		226	
Pääomasijoituksista	–		1	
Muut korkokulut	<u>217</u>	-1 866	<u>14</u>	-1 999
Rahoituskate		598		490
Osinkotuotot		21		17
Palkkiotuotot		385		393
Palkkiokulut		-75		-51
Arvopaperikaupan ja valuuttatoiminnan kate				
Arvopaperikaupan kate				
Saamistodistuksista	19		159	
Osakkeista ja osuuksista	40		83	
Muista	<u>41</u>	100	<u>24</u>	266
Valuuttatoiminnan kate		<u>36</u>		<u>24</u>
Muut toimintatuotot		419		416
Hallintokulut				
Henkilökulut				
Palkkakulut	258		247	
Eläkekulut	37		33	
Muut sosiaalikulut	25		24	
Muut henkilökulut	<u>14</u>	335	<u>17</u>	322
Muut hallintokulut		<u>272</u>		<u>209</u>
Poistot		-150		-176
Muut toimintakulut		-372		-365
Luotto- ja takaustappiot		-59		-171
Muiden kuin luovutettavaksi tarkoitettujen arvopapereiden arvonalennukset		-17		-88
Osuus pääomaosuusmenetelmällä yhdisteltyjen yritysten voitosta tai tappiosta		<u>4</u>		<u>7</u>
Liikevoitto		283		230
Satunnaiset tuotot		4		4
Satunnaiset kulut		<u>0</u>		<u>-11</u>
Tulos ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja		287		223
Vapaaehtoisten varausten muutos ja poistoero		-32		29
Välittömät verot				
Tilikauden ja aikaisempien tilikausien verot	-59		-48	
Laskennallisen verovelan muutos	<u>-12</u>	-71	<u>17</u>	-31
Vähemmistön osuus tilikauden voitosta tai tappiosta		<u>-9</u>		<u>-7</u>
Tilikauden voitto		<u>175</u>		<u>215</u>

Konsernitase

<i>Vastaavaa</i>	31.12.1997		31.12.1996	
Milj. mk				
Käteiset varat				
Kassa		103		111
Vaadittaessa maksettavat saamiset keskuspankeilta		<u>1 035</u>	1 137	<u>2</u>
Saamiset luottolaitoksilta ja keskuspankeilta				113
Muut kuin vaadittaessa maksettavat saamiset keskuspankeilta		109		114
Saamiset luottolaitoksilta				
Vaadittaessa maksettavat		350		406
Muut		<u>13 443</u>	<u>13 793</u>	<u>15 988</u>
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä			18 852	16 508
Leasingkohteet			620	18 849
Saamistodistukset				614
Julkisyhteisöiltä		5 497		4 943
Muilta		<u>8 022</u>	13 519	<u>9 604</u>
Osakkeet ja osuudet			490	14 547
Osakkeet ja osuudet osakkuus- ja tytäryrityksissä				536
Luottolaitoksissa		–		–
Muissa		<u>259</u>	259	<u>252</u>
Aineettomat hyödykkeet				252
Konserniliikearvo		4		6
Muut aineettomat hyödykkeet		<u>109</u>	113	<u>85</u>
Aineelliset hyödykkeet				91
Maa-alueet ja rakennukset				
Omassa käytössä olevat		533		783
Muut		<u>645</u>	1 178	<u>548</u>
Kiinteistöyhteisöjen osakkeet ja osuudet				1 331
Omassa käytössä olevat		162		150
Muut		<u>268</u>	430	<u>292</u>
Koneet ja kalusto			71	66
Muut aineelliset hyödykkeet		<u>70</u>	1 749	<u>76</u>
Muut varat				1 915
Maksujenvälityssaamiset		108		490
Takaussaamiset		212		217
Muut		<u>242</u>	561	<u>730</u>
Siirtosaamiset ja maksetut ennakot				1 437
Korot		1 834		2 098
Muut		<u>58</u>	<u>1 893</u>	<u>343</u>
			<u>53 095</u>	<u>57 304</u>

<i>Vastattavaa</i>	31.12.1997			31.12.1996		
Milj. mk						
Vieras pääoma						
Velat luottolaitoksille ja keskuspankeille						
Keskuspankeille		2			3 116	
Luottolaitoksille						
Vaadittaessa maksettavat	2 480			2 134		
Muut	14 532	17 013	17 015	13 249	15 383	18 499
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille						
Talletukset						
Vaadittaessa maksettavat	4 265			4 302		
Muut	4 134	8 399		4 387	8 689	
Muut velat		631	9 030		1 392	10 081
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat						
Joukkovelkakirjalainat		3 095			4 160	
Muut		12 659	15 754		12 124	16 284
Muut velat						
Maksujenvälitysvelat		1 657			1 624	
Muut		724	2 381		2 146	3 770
Siirtovelat ja saadut ennakot						
Korot		1 599			2 113	
Muut		175	1 774		448	2 561
Pakolliset varaukset			7			52
Velat, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla			3 961			3 071
Laskennallinen verovelka			75			63
Vähemmistöosuus			58			66
Oma pääoma						
Sidottu oma pääoma						
Osakepääoma	1 103			1 098		
Vararahasto	1 213			1 211		
Arvonkorotusrahasto	150	2 466		150	2 459	
Vapaa oma pääoma						
Aikaisempien tilikausien voitto tai tappio	208			27		
Vapaaehtoisista varauksista ja poist- erosta omaan pääomaan siirretty osuus	191			157		
Tilikauden voitto	175	574	3 040	215	399	2 858
			<u>53 095</u>			<u>57 304</u>

Taseen ulkopuoliset sitoumukset

Asiakkaan puolesta kolmannen hyväksi annetut sitoumukset						
Vekselivastuut			–			–
Takaukset ja pantit			6 021			8 474
Asiakkaan hyväksi annetut peruuttamattomat sitoumukset			3 295			3 430
Yhteensä			9 317			11 904

Konserniaikasarjat

Luvut miljoonina markkoina

<i>Tuloslaskelmat</i>	1993	1994	1995	1996	1997
Rahoituskate	588	726	568	490	598
Muut tuotot	1 197	836	870	1 116	961
Muut kulut	980	1 038	928	947	1 053
Poistot	140	178	150	176	150
Luotto- ja takaustappiot	452	462	376	171	59
Muiden kuin luovutettavaksi tarkoitettujen arvopapereiden arvonalennukset	91	36	34	88	17
Osuus pääomaosuusmenetelmällä yhdisteltyjen yhtiöiden tuloksesta			3	7	4
Liikevoitto/-tappio	121	-152	-47	230	283
Satunnaiset erät	-2	-23	-114	-7	3
Tulos ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja	120	-175	-161	223	287
Varausten lisäys (-) tai vähennys (+)	-131	153	154	29	-32
Välittömät verot	-15	-10	-17	-48	-59
Laskennallisen verovelan lisäys (-) tai vähennys (+)		50	51	18	-12
Vähemmistöosuus	-5	-14	-9	-7	-9
Tilikauden voitto/tappio	-30	4	18	215	175

<i>Taseet</i>	1993	1994	1995	1996	1997

Vastaavaa

Saamiset luottolaitoksilta ja keskuspankeilta	14 743	17 538	12 073	16 508	13 902
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	21 637	18 453	15 852	18 849	18 852
Saamistodistukset	23 719	20 977	25 145	14 547	13 519
Osakkeet ja osuudet	224	584	510	788	748
Aineettomat ja aineelliset hyödykkeet	2 526	2 172	1 995	2 007	1 862
Muut erät	8 366	5 336	5 312	4 606	4 212
Yhteensä	71 214	65 058	60 887	57 304	53 095

Vastattavaa

Velat luottolaitoksille ja keskuspankeille	19 341	19 502	20 047	18 499	17 015
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	6 723	5 644	9 850	10 081	9 030
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	34 676	27 852	18 183	16 284	15 754
Velat, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla	1 627	2 900	2 865	3 071	3 961
Muut erät	5 190	5 698	6 693	6 383	4 162
Vapaaehtoiset varaukset ja poistoero	681				
Laskennallinen verovelka		122	80	63	75
Vähemmistöosuus	82	76	77	66	58
Oma pääoma	2 894	3 264	3 091	2 858	3 040
Yhteensä	71 214	65 058	60 887	57 304	53 095

Vapaaehtoisten varausten jakoa omaan pääomaan ja laskennalliseen verovelkaan ei ole tehty vuonna 1993. Osuus osakkuusyritysten tuloksista on otettu huomioon vuosina 1995–1997. Vuosina 1993 ja 1994 niiden vaikutus oli vähäinen. Muilta osin aikasarjat on mahdollisuuksien mukaan muutettu vastaamaan vuoden 1997 alusta voimaan tulleita Rahoitustarkastuksen uusia määräyksiä.

OKOn tuloslaskelma

Milj. mk	1.1.–31.12.1997		1.1.–31.12.1996	
Korkotuotot				
Saamisista luottolaitoksilta ja keskuspankeilta	658		495	
Saamisista yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	318		444	
Saamistodistuksista	697		1 023	
Muut korkotuotot	99	1 772	-71	1 892
Korkokulut				
Veloista luottolaitoksille ja keskuspankeille	371		430	
Veloista yleisölle ja julkisyhteisöille	118		166	
Yleiseen liikkeeseen lasketuista velkakirjoista	548		760	
Veloista, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla	240		208	
Pääomasijoituksista	–		1	
Muut korkokulut	217	-1 494	16	-1 582
Rahoituskate		278		309
Osinkotuotot		123		67
Palkkiotuotot		171		280
Palkkiokulut		-33		-29
Arvopaperikaupan ja valuuttatoiminnan kate				
Arvopaperikaupan kate				
Saamistodistuksista	18		157	
Osakkeista ja osuuksista	39		78	
Muista	41	98	24	259
Valuuttatoiminnan kate		35	24	283
Muut toimintatuotot		230		285
Hallintokulut				
Henkilökulut				
Palkkakulut	99		126	
Eläkekulut	14		16	
Sosiaalikulut	11		12	
Muut henkilökulut	8	131	13	167
Muut hallintokulut		104		101
Poistot		-45		-69
Muut toimintakulut		-347		-402
Luotto- ja takaustappiot		-47		-153
Muiden kuin luovutettavaksi tarkoitettujen arvopapereiden arvonalennukset		-52		-211
Liikevoitto		176		92
Satunnaiset tuotot		3		40
Satunnaiset kulut		0		-11
Tulos ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja		179		122
Vapaaehtoisten varausten muutos ja poistoero				
Luottotappiovarauksen muutos	-41		85	
Tehtyjen ja suunnitelman mukaisten poistojen erotus	7	-34	2	87
Välittömät verot		-37		-42
Tilikauden voitto		109		166

OKOn tase

<i>Vastaavaa</i>	31.12.1997		31.12.1996		
Milj. mk					
Käteiset varat					
Kassa		5		5	
Vaadittaessa maksettavat saamiset keskuspankeilta		<u>1 035</u>	1 040	<u>2</u>	7
Saamiset luottolaitoksilta ja keskuspankeilta					
Muut kuin vaadittaessa maksettavat saamiset keskuspankeilta		–		–	
Saamiset luottolaitoksilta					
Vaadittaessa maksettavat		699		657	
Muut		<u>16 909</u>	<u>17 608</u>	<u>16 354</u>	<u>17 011</u>
17 608					
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä			6 818		7 821
Saamistodistukset					
Julkisyhteisöiltä		5 064		5 778	
Muilta		<u>8 209</u>	13 273	<u>8 571</u>	14 349
Osakkeet ja osuudet			446		495
Osakkeet ja osuudet konsernin osakkuusyrityksissä					
Luottolaitoksissa		–		–	
Muissa		<u>247</u>	247	<u>43</u>	43
Osakkeet ja osuudet konserniyrityksissä					
Luottolaitoksissa		986		994	
Muissa		<u>51</u>	1 037	<u>243</u>	1 237
Aineettomat hyödykkeet			69		38
Aineelliset hyödykkeet					
Maa-alueet ja rakennukset					
Omassa käytössä olevat		6		6	
Muut		<u>5</u>	11	<u>2</u>	9
Kiinteistöyhteisöjen osakkeet ja osuudet					
Omassa käytössä olevat		314		360	
Muut		<u>401</u>	715	<u>366</u>	726
Koneet ja kalusto			17		22
Muut aineelliset hyödykkeet		<u>51</u>	794	<u>63</u>	820
Muut varat					
Maksujenvälityssaamiset		107		488	
Takaussaamiset		212		215	
Muut		<u>310</u>	629	<u>791</u>	1 494
Siirtosaamiset ja maksetut ennakot					
Korot		1 743		1 971	
Muut		<u>51</u>	<u>1 795</u>	<u>338</u>	<u>2 309</u>
			<u>43 756</u>		<u>45 625</u>

Vastattavaa	31.12.1997			31.12.1996		
Milj. mk						
Vieras pääoma						
Velat luottolaitoksille ja keskuspankeille						
Keskuspankeille		2			3 116	
Luottolaitoksille						
Vaadittaessa maksettavat	2 562			2 234		
Muut	<u>14 910</u>	<u>17 472</u>	17 474	<u>13 708</u>	<u>15 942</u>	19 058
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille						
Talletukset						
Vaadittaessa maksettavat	1 887			2 250		
Muut	<u>767</u>	<u>2 654</u>		<u>629</u>	<u>2 878</u>	
Muut velat		<u>346</u>	3 000		<u>992</u>	3 870
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat						
Joukkovelkakirjalainat		337			957	
Muut		<u>12 413</u>	12 751		<u>10 061</u>	11 018
Muut velat						
Maksujenvälitysvelat	1 645			1 601		
Muut	<u>729</u>	<u>2 375</u>		<u>2 236</u>	<u>3 838</u>	
Siirtovelat ja saadut ennakot						
Korot	1 481			1 969		
Muut	<u>115</u>	<u>1 596</u>		<u>400</u>	<u>2 369</u>	
Pakolliset varaukset			7			52
Vapaaehtoiset varaukset ja poistoero						
Luottotappiovaraukset		51			11	
Tehtyjen ja suunnitelman mukaisten poistojen kertynyt ero		<u>10</u>	62		<u>17</u>	28
Velat, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla			3 941			2 922
Oma pääoma						
Sidottu oma pääoma						
Osakepääoma	1 103			1 098		
Vararahasto	<u>975</u>	<u>2 078</u>		<u>973</u>	<u>2 071</u>	
Vapaa oma pääoma						
Aikaisempien tilikausien voitto	364			234		
Tilikauden voitto	<u>109</u>	<u>472</u>	<u>2 551</u>	<u>166</u>	<u>401</u>	<u>2 471</u>
			<u>43 756</u>			<u>45 625</u>

Taseen ulkopuoliset sitoumukset

Asiakkaan puolesta kolmannen hyväksi annetut sitoumukset						
Vekselivastuut			–			–
Takaukset ja pantit			5 887			8 101
Asiakkaan hyväksi annetut peruuttamattomat sitoumukset			<u>1 566</u>			<u>1 922</u>
Yhteensä			<u>7 454</u>			<u>10 023</u>

Tilinpäätöksen liitetiedot

1) Saamistodistukset (vastaavissa) ja yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat (vastattavissa) vaadetyypeittäin	35
2) Saamisten ja velkojen maturiteettijakauma tase-erittäin	35
3) Koti- ja ulkomaan rahan määräiset omaisuus- ja velkaerät	35
4) Luotonanto eriteltynä sektoreittain ja luottoihin kohdistetut luottotappiovaraukset	35
5) Muiden kuin luovutettavaksi tarkoitettujen saamistodistusten ja muiden saamisten nimellisarvon ja kirjanpitoarvon erotus	36
6) Järjestämättömät ja muut nollakorkoiset saamiset	36
7) Saamiset, joilla on huonompi etuoikeus kuin velallisen muilla veloilla	36
8) Hallinto- ja valvontaelinten jäsenten saamat luotot ja takaukset	36
9) Leasingkohteet eriteltyinä	36
10) Arvopaperit omaisuuslajeittain jaoteltuina julkisesti noteerattuihin ja muihin arvopapereihin sekä osakelainauksen kohteena olevat arvopaperit	36
11) Arvopapereiden yhteenlaskettu markkina-arvojen ja kirjanpitoarvojen erotus	36
12) Pitkäaikaiset osakeomistukset eriteltyinä	37
13) Muiden kuin luovutettavaksi tarkoitettujen osakkeiden sekä aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden lisäykset ja vähennykset	37
14) Kiinteistöomistukset eriteltyinä	38
15) Maksamatta jääneen saamisen vakuutena ollut sekä asiakkaan liiketoiminnan tervehdyttämiseksi hankittu omaisuus	38
16) Omasta ja muiden puolesta vakuudeksi annettu omaisuus ja velat ja sitoumukset, joiden vakuudeksi ne on annettu sekä sitovin takaisinostositoumuksin myyty omaisuus	38
17) Velkojen nimellisarvon ja kirjanpitoarvon erotus tase-erittäin	38
18) Luottolaitoksen liikkeeseen laskemat optio- ja vaihtovelkakirjalainat	39
19) Velat, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla	39
20) Oman pääoman erien lisäykset ja vähennykset tilikauden aikana, eriteltyinä	39
21) Tuotot toimialoittain ja markkina-alueittain	40
22) Leasingtoiminnan nettotuotot eriteltyinä	40
23) Muut toimintatuotot ja muut toimintakulut eriteltyinä	40
24) Luotto- ja takaustappiot sekä muiden kuin luovutettavaksi tarkoitettujen arvopapereiden arvonalennukset, eriteltyinä	40
25) Hallinto- ja valvontaelinten jäsenten saamat palkat ja palkkiot sekä heidän osaltaan syntyvät tai tehdyt eläkesitoumukset	40
26) Taseen ulkopuoliset sitoumukset eriteltyinä	41
27) Leasingvastuut	41
28) Eläkevastuut	41
29) Luottolaitoksen harjoittama notariaattitoiminta	41
30) Henkilöstön lukumäärä (keskimääräinen)	41
31) Erilajiset osakkeet sekä omat osakkeet	42
32) Pääomasijoitusten ehdot	42
33) Suurimmat osakkaat, osakkaiden lukumäärä ja johdon omistus	43
34) Muilta konserni- ja osakkuusyryksiltä saadut rahoitustuotot ja niille suoritettavat rahoituskulut	44
35) Saamiset muilta konserni- ja osakkuusyryksiltä samoin kuin velat niille, tase-erien mukaan eriteltyinä, sekä muille konserni- ja osakkuusyryksille annetut takaukset	44
36) Omistukset konserni- ja osakkuusyryksissä	45
37) Konsernitilinpäätöksen laatimisperiaatteiden ja menetelmien muutokset	46
38) Muutokset konsernin rakenteessa	46
39) Poikkeukset Rahoitustarkastuksen määräyksistä	46
40) Konsernitilinpäätökseen yhdistelemättä jätetyt tytär- ja osakkuusyrykset	46
41) Muiden kuin luotto- tai rahoituslaitosten tai palveluyritysten yhdistelyn periaatteet	46
42) Tytäryritysten, jotka eivät ole luotto- tai rahoituslaitoksia tai palveluyrityksiä, ja muiden samaan konserniin kuuluvien yritysten väliset suhteet	46
43) Muuntoero	46
44) Eliminointiero ja liikearvo	46
45) Omat osakkeet	46

Luvut miljoonina markkoina

1) Saamistodistukset (vastaavissa) ja yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat (vastattavissa) vaadetyypeittäin

	Konserni		OKO	
	1997	1996	1997	1996
Vastaavaa:				
Sijoitustodistukset	7 020	5 429	6 567	5 429
Yritystodistukset	—	—	—	51
Valtion velkasitoumukset	2 166	1 670	1 915	1 650
Kuntatodistukset	5	5	—	—
Saamistodistukset, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla	327	290	321	286
Vaihtovelkakirjalainat	41	45	41	45
Optiolainat	—	—	—	—
Muut joukkovelkakirjalainat	3 948	5 599	4 428	5 986
Muut	12	1 509	—	903
Yhteensä	13 519	14 547	13 273	14 349
Vastattavaa:				
Sijoitustodistukset	12 085	9 091	11 865	9 070
Joukkovelkakirjalainat	3 095	4 160	337	957
Muut	574	3 033	549	991
Yhteensä	15 754	16 284	12 751	11 018

2) Saamisten ja velkojen maturiteettijakauma tase-erittäin

Jäljellä olevan juoksuajan mukaan	alle 3	3–12	1–5	yli 5
	kuu- kautta	kuu- kautta	vuotta	vuotta
<i>Konserni</i>				
Saamiset luottolaitoksilta ja keskuspankeilta	7 153	4 818	363	1 568
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	2 480	3 353	9 791	3 228
Saamistodistukset	7 428	3 974	1 464	653
Velat luottolaitoksille ja keskuspankeille	15 159	1 780	77	—
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	8 507	184	339	0
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	4 577	8 479	2 558	140
<i>OKO</i>				
Saamiset luottolaitoksilta ja keskuspankeilta	9 786	5 492	742	1 588
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	1 288	1 055	3 616	860
Saamistodistukset	7 158	3 532	1 376	1 207
Velat luottolaitoksille ja keskuspankeille	15 668	1 732	75	—
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	2 922	21	57	0
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	3 995	7 954	793	9

Saamisiin yleisöltä ja julkisyhteisöiltä ei sisällynyt 31.12.1997 OKOssa eikä konsernissa vaadittaessa maksettavia saamisia. Muut kuin määräaikaisten talletukset on sisällytetty maturiteettiluokkaan "alle 3 kuukautta".

3) Koti- ja ulkomaan rahan määräiset omaisuus- ja velkaerät

	Konserni		OKO	
	FIM	Ulko- maan raha	FIM	Ulko- maan raha
Saamiset luottolaitoksilta ja keskuspankeilta	7 941	5 961	11 638	5 970
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	16 967	1 885	4 866	1 952
Saamistodistukset	12 705	815	12 616	657
Muu omaisuus	6 044	778	5 232	825
Yhteensä	43 657	9 438	34 352	9 403
Velat luottolaitoksille ja keskuspankeille	15 472	1 543	15 855	1 619
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	7 965	1 066	1 953	1 047
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	15 216	538	12 213	538
Velat, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla	434	3 528	414	3 528
Muut velat	3 244	992	2 998	979
Yhteensä	42 330	7 667	33 432	7 711

4) Luotonanto eriteltynä sektoreittain ja luottoihin kohdistetut luottotappiovaraukset

Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä sektoreittain:	Konserni		OKO	
	1997	1996	1997	1996
Yritykset	10 445	10 111	5 435	5 691
Rahoitus- ja vakuutuslaitokset	335	428	351	413
Julkisyhteisöt	1 124	1 284	192	354
Voittoa tavoittelemattomat yhteisöt	1 614	1 736	204	502
Kotitaloudet	4 938	4 781	59	90
Ulkomaat	395	510	578	771
Yhteensä	18 852	18 849	6 819	7 821
Saamisiin yleisöltä ja julkisyhteisöiltä kohdistetut luottotappiovaraukset:			Konserni	OKO
Kohdistetut luottotappiovaraukset tilikauden alussa			274	222
+ Tilikauden aikana tehdyt uudet varaukset			50	40
– Tilikauden aikana peruutetut varaukset			-8	-5
– Tilikauden aikana toteutuneet luottotappiot, joista on aikaisemmin tehty kohdistettu luottotappiovaraus			-14	-12
Kohdistetut luottotappiovaraukset tilikauden lopussa			302	246

Kohdistettuja luottotappiovarauksia ei ole ilmoitettu vuodelta 1993 ja sitä edeltäviltä vuosilta

5) *Muiden kuin luovutettavaksi tarkoitettujen saamistodistusten ja muiden saamisten nimellisarvon ja kirjanpitoarvon erotus*

	Konserni		OKO	
	1997	1996	1997	1996
Konsernin luvut on ilmoitettu eliminoimattomina				
Nimellisarvon ja sitä alemman kirjanpitoarvon erotusten yhteenlaskettu määrä	46	19	44	16
Kirjanpitoarvon ja sitä alemman nimellisarvon erotusten yhteenlaskettu määrä	9	13	0	0

6) *Järjestämättömät ja muut nollakorkoiset saamiset*

	Konserni		OKO	
	1997	1996	1997	1996
Yritykset	89	253	59	183
Rahoitus- ja vakuutuslaitokset	0	0	–	–
Julkisyhteisöt	–	–	–	–
Voittoa tavoittelemattomat yhteisöt	1	1	–	–
Kotitaloudet	53	84	15	36
Ulkomaat	46	64	46	64
Yhteensä	189	403	120	283

7) *Saamiset, joilla on huonompi etuoikeus kuin velallisen muilla veloilla*

	Konserni		OKO	
	1997	1996	1997	1996
Tase-erä				
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	27	21	26	16
Saamistodistukset	327	290	321	286
Yhteensä	354	311	347	301
josta konserniin kuuluvilta yrityksiltä ja osakkuusyrityksiltä	–	–	0	0
	5	16	5	16

8) *Hallinto- ja valvontaelinten jäsenten saamat luotot ja takaukset*

	Konserni		OKO	
	1997	1996	1997	1996
Hallintoneuvoston jäsenille ja varajäsenille	2	3	–	–
Hallituksen jäsenille ja varajäsenille sekä toimitusjohtajalle	8	7	–	–
Tilintarkastajille ja tilintarkastus-yhteisöille	0	0	–	–
Yhteensä	10	10	–	–

9) *Leasingkohteet eriteltyinä*

	Konserni	
	1997	1996
Ennakkomaksut	25	90
Koneet ja kalusto	484	475
Kiinteä omaisuus ja rakennukset	110	46
Muu omaisuus	2	3
Yhteensä	620	614

10) *Arvopaperit omaisuuslajeittain jaoteltuina julkisesti noteerattuihin ja muihin arvopapereihin sekä osakelainauksen kohteena olevat arvopaperit*

	Konserni		OKO	
	1997	1996	1997	1996
Saamistodistukset				
Luovutettavaksi tarkoitetut	9 930	11 319	9 282	11 374
Muut	3 589	3 228	3 991	2 976
Yhteensä	13 519	14 547	13 273	14 349
Osakkeet ja osuudet				
Luovutettavaksi tarkoitetut				
Julkisesti noteeratut	208	246	207	246
Muut	3	4	–	–
Muut				
Julkisesti noteeratut	2	2	0	0
Muut	276	285	239	249
Yhteensä	490	536	446	495

Omaisuuslajijaottelua ja omaisuuslajien arvostusta koskevat periaatteet on kuvattu toimintakertomuksen kohdassa Tilinpäätösperiaatteet.

Konsernilla ja OKOlla ei ollut arvopaperilainauksen kohteena olevia arvopapereita vuoden 1997 lopussa.

11) *Arvopapereiden yhteenlaskettu markkina-arvojen ja kirjanpitoarvojen erotus*

	Konserni		OKO	
	1997	1996	1997	1996
Luovutettavaksi tarkoitetut saamistodistukset	14	36	14	36
Julkisesti noteeratut osakkeet ja osuudet				
Luovutettavaksi tarkoitetut	47	45	47	45
Muut	5	3	5	3

12) Pitkäaikaiset osakeomistukset eriteltyinä

Yrityksen nimi, kotipaikka ja toimiala	Konserni				OKO			
	Omistettujen osakkeiden lukumäärä	Osuus osakkeista %	Omistettujen osakkeiden nimellis- arvo	Omistettujen osakkeiden kirjanpito- arvo	Omistettujen osakkeiden lukumäärä	Osuus osakkeista %	Omistettujen osakkeiden nimellis- arvo	Omistettujen osakkeiden kirjanpito- arvo
Realinvest Oy, Helsinki, kiinteistösjointus	6 533 333	19,0	163	163	6 533 333	19,0	163	163
Osuuspankkien Keskinäinen Vakuutusyhtiö, Helsinki, vakuutus	564 090	18,8	57	57	327 510	10,9	33	33
HEX Oy, Helsinki, arvopaperi- ja johdannaispörssi	668 159	6,7	7	9	570 559	5,7	6	8
Luottokunta, Helsinki, rahoitustoiminta	11 600	18,3	6	6	11 600	18,3	6	6
Suomen Arvopaperikeskus Oy, Helsinki, rahoitustoiminta	2 700	6,0	3	5	2 700	6,0	3	5
Rahakontti Oy, Helsinki, rahoitustoiminta	4 800	7,1	5	5	4 800	7,1	5	5
Eurocard Oy, Helsinki, rahoitustoiminta	3 818	10,1	4	4	3 818	10,1	4	4
Sanoma Oy, Helsinki, viestintä	252	0,1	0	3	252	0,1	0	3
Itäkeskuksen Pysäköintitalo Oy, Helsinki, pysäköintitalo	71	15,0	0	3				
Radiolinja Oy, Helsinki, teleliikenne	411	0,8	2	2	411	0,8	2	2
Euro Audaces S.A, Luxemburg, sijoitustoiminta	25	0,3	2	1				
DG European Securities Corporation, USA, rahoitustoiminta	7 121	3,4	0	1	7 121	3,4	0	1
Innopoly Oy, Espoo, tutkimus ja kehittäminen	16 667	2,4	2	1	16 667	2,4	2	1
Golf Exclusive Oy, Sipoo, urheilutoiminta	94	6,7	0	1	94	6,7	0	1
Suomen Osakekeskusrekisteri Osuuskunta, Espoo, osakekeskusrekisterin ylläpito	15	3,6	1	1	15	3,6	1	1
Järjestöjen Tietotekniikka JTT Oy, Helsinki, tietojenkäsittelypalvelut	1 000	12	0	1	1 000	12	0	1
Suomen Asiakastieto Oy, Helsinki, luottotietopalvelut	12 006	16,1	2	1	12 006	16,1	2	1
TP-Salkku Oy, Helsinki, perintäpalvelut	2 500	16,7	2	0				

Lisäksi konsernilla oli pitkäaikaisia omistuksia 48 yrityksessä, joissa omistettujen osakkeiden tai osuuksien nimellisarvo ja kirjanpitoarvo oli alle miljoona markkaa. Näiden osakkeiden ja osuuksien kirjanpitoarvojen yhteenlaskettu määrä oli 6,1 miljoonaa markkaa. OKOlla vastaavia omistuksia oli 38 yrityksessä ja kirjanpitoarvojen yhteenlaskettu määrä oli 4 miljoonaa markkaa.

13) Muiden kuin luovutettavaksi tarkoitettujen osakkeiden sekä aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden lisäykset ja vähennykset

	Osakkeet ja osuudet kiinteistoyhteisöjen osakkeita ja osuuksia lukuunottamatta		Omassa käytössä olevat maa-alueet ja rakennukset sekä kiinteistoyhteisöjen osakkeet ja osuudet		Muussa kuin omassa käytössä olevat maa-alueet ja rakennukset sekä kiinteistoyhteisöjen osakkeet ja osuudet		Koneet ja kalusto sekä muut kuin edellä mainitut aineelliset ja aineettomat hyödykkeet	
	Konserni	OKO	Konserni	OKO	Konserni	OKO	Konserni	OKO
Kirjanpitoarvo tilikauden alussa	538	1 530	909	356	864	378	233	124
+ hankintamenojen lisäykset tilikautena	9	14	6	20	18	38	129	82
- hankintamenojen vähennykset tilikautena	-11	-21	-1	-1	-121	-22	-25	-23
- tilikaudelta tehdyt poistot ja arvonalennukset	-	-	-20	-20	-46	-25	-84	-45
+ tilikaudella tehdyt arvonorotukset	-	-	-	-	-	-	-	-
- tilikaudella tehdyt arvonorotusten peruutukset	-	-	-	-	-	-	-	-
siirrot omaisuuslajien välillä	-	-	-199	-36	199	36	-	-
Kirjanpitoarvo tilikauden lopussa	537	1 524	695	320	914	405	254	138

Muussa kuin omassa käytössä oleviin rakennuksiin sisältyy konsernissa 150 miljoonan markan arvonorotus.

14) Kiinteistöomistukset eriteltynä

14 a) Muussa kuin omassa käytössä olevien kiinteistöjen ja kiinteistöyhteisöjen osakkeiden ja osuuksien arvostamisessa käytetyt periaatteet ja menetelmät

Muussa kuin omassa käytössä olevat kiinteistöt ja kiinteistöyhteisöjen osakkeet arvioidaan kerran vuodessa. Erityisestä syystä arvoa voidaan tarkistaa useammin. Liike-, toimisto- ja teollisuuskiinteistöt on arvioitu pääasiassa tuottoarvomenetelmällä. Maa-, vesi- ja metsäalueet sekä asunnot ja asuinkiinteistöt on arvioitu kauppa-arvomenetelmällä. Muussa kuin omassa käytössä olevien kiinteistöjen sekä kiinteistöyhteisöosakkeiden ja -osuuksien kirjanpitoarvosta perustui 86 % tuottoarvomenetelmällä ja 14 % kauppa-arvomenetelmällä suoritettuun arviointiin.

Nettotuottovaatimusprosenttia määritettäessä on otettu huomioon kohteen sijainti, käyttötarkoitus, erityispiirteet ja mahdolliset arvonnousuodotukset.

Arvonlennusten kirjaamisessa on sovellettu arvonlennusten pysyvyyttä ja olennaisuutta koskevia kriteerejä.

Pääperiaatteiden lisäksi arvostuksessa on otettu huomioon kohdekohtaiset erityispiirteet ja käytetty alalla julkaistuja tilastoja ja ennusteita.

Arvostusperiaatteet eivät ole muuttuneet edelliseen tilikauteen verrattuna.

14b) Muussa kuin omassa käytössä olevien kiinteistöjen ja kiinteistöyhteisöjen osakkeiden ja osuuksien kirjanpitoarvo kiinteistölajeittain eriteltynä sekä konsernitilinpäätökseen yhdistelemättä jätetyille tytär- ja osakkuusyrityksinä oleville kiinteistöyhteisöille myönnettyjen luottojen ja takausten yhteismäärä

Tiedot on annettu konsernin tietoina, koska OKO laatii konsernitilinpäätöksen.

Kiinteistölaji	Kirjanpitoarvo		Tuottamattomien kiinteistöjen osuus *)	
	Kiinteistöt	Osakkeet ja osuudet	milj. mk	%
Asunnot ja asuinkiinteistöt	0	13	0	3
Liike- ja toimistokiinteistöt	570	215	3	0
Teollisuuskiinteistöt	–	26	11	41
Maa-, vesi- ja metsäalueet (rakentamattomat)	5	13	13	73
Keskeneräiset rakennukset	–	–	–	–
Rahoitusleasingkiinteistöt	28	82	–	–
Muut kotimaiset kiinteistöt	–	1	1	95
Ulkomaiset kiinteistöt	70	–	–	–
Kiinteistöt yhteensä	673	350	28	4

Kiinteistöyhteisöille myönnetty luotot ja takaukset

Tytäryrityksille	171
Osakkuusyrityksille	147

Kiinteistöyhteisöjen osakkeisiin ja osuuksiin liittyvät velkaosuudet

227

*) Tuottamattomalla kiinteistöllä tarkoitetaan maa-alueita ja rakennuksia, jotka tilinpäätöshetkellä ovat vuokraamatta, kiinteistöyhteisöjen osakkeita ja osuuksia, jotka oikeuttavat sellaisten tilojen hallintaan, jotka ovat tilikauden päättyessä vuokraamatta ja joista ei tilinpäätöstä välittömästi edeltäneiltä kolmelta kuukaudelta ole saatu vuokratuottoja.

14c) Merkittävät muutokset kiinteistöomistuksen rakenteessa sekä kiinteistöomistukseen liittyvät merkittävät riskit

Kiinteistö Oy Arkadiankatu 23:n omistama rakennus, jonka kirjanpitoarvo 31.12.1997 oli 205 miljoonaa markkaa, siirtyi tilikauden aikana pääosin (83 % kirjanpitoarvosta) OKO-konsernin omasta käytöstä vuokrattavissa olevaksi kiinteistöksi. Konsernin kiinteistöomistuksiin ei liity merkittäviä riskejä.

15) Maksamatta jääneen saamisen vakuutena ollut sekä asiakkaan liiketoiminnan tervehdyttämiseksi hankittu omaisuus

	Konserni		OKO	
	1997	1996	1997	1996
Saatavien turvaamiseksi hankittu omaisuus				
Kiinteistöt ja kiinteistöyhteisöjen osakkeet ja osuudet	87	187	–	–
Muut osakkeet ja osuudet	3	3	–	–
Muu omaisuus	0	0	–	–
Yhteensä	90	191	–	–

16) Omasta ja muiden puolesta vakuudeksi annettu omaisuus ja velat ja sitoumukset, joiden vakuudeksi ne on annettu sekä sitovin takaisinostositoumuksin myyty omaisuus

	Konserni		OKO	
	1997	1996	1997	1996
Vakuudeksi annettu omaisuus				
Saamiset luottolaitoksilta ja keskuspankeilta	121	–	–	–
Saamistodistukset	8 471	4 237	8 323	3 974
Velkaerät, joiden vakuudeksi ne on annettu				
Velat luottolaitoksille ja keskuspankeille	2	869	2	807
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	159	250	9	–
Muut velat	0	0	–	–
Taseen ulkopuoliset sitoumukset	84	16	21	16
Omaisuus, joka on myyty sitovin takaisinostositoumuksin	–	2 557	–	2 557

17) Velkojen nimellisarvon ja kirjanpitoarvon erotus tase-erittäin

	Konserni		OKO	
	1997	1996	1997	1996
Konsernin luvut on ilmoitettu eliminoimattomina.				
Nimellisarvo korkeampi kuin kirjanpitoarvo				
Velat luottolaitoksille ja keskuspankeille	22	11	22	11
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	182	101	177	105
Velat, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla	2	2	2	2
Yhteensä	205	114	201	117

Nimellisarvo alhaisempi kuin kirjanpitoarvo
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat 6 9 0 1

**18) Luottolaitoksen liikkeeseen laskemat vaihtovelkakirja-
optiolainat**

OKOn liikkeeseen laskemat optiolainat:

Optiolaina 1994 Valtion vakuusrahastolle

Liikkeessä oleva määrä, mk	–
Uusmerkinnän aika	11.4.1994–31.12.1998
Liikkeessä olevien optiotodistusten lukumäärä	100 000 kappaletta
Merkittävien osakkeiden laji	OKO A
Merkittävien osakkeiden määrä	1 500 000 kappaletta
Merkintähinta/osake	50 markkaa

Hallintoneuvostolle annetut valtuudet: Vuonna 1997 ovat olleet voimassa varsinaisen yhtiökokouksen 26.3.1996 ja 27.5.1997 antamat valtuudet päättää osakepääoman korottamisesta uusmerkinnällä ja/tai vaihtovelkakirjalainan, optiolainan tai pääomasijoituksen ottamisesta. Kummankin valtuutuksen nojalla osakepääomaa on voitu korottaa enintään 200 000 000 markalla. Ensin mainittu valtuutus oli voimassa 26.3.1997 asti ja jälkimmäinen valtuutus on voimassa 27.5.1998 asti. Hallintoneuvosto ei käyttänyt edellä mainittuja valtuuksia vuonna 1997.

19) Velat, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla

19a) Velat, joiden kirjanpitoarvo ylittää 10 % kaikkien niiden velkojen määräästä, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla

USD 150 miljoonaa (markkavasta-arvo 813 milj.) ikuinen laina. Velan korko 31.12.1997 oli 7,31 %. Velka voidaan maksaa kokonaisuudessaan takaisin Rahoitustarkastuksen luvalla ehdoissa mainituin etukäteisilmoituksin koronmaksupäivänä syyskuussa 1999 tai sen jälkeisinä koronmaksupäivinä.

USD 135 miljoonaa (markkavasta-arvo 732 milj.) ikuinen laina. Velan korko 31.12.1997 oli 6,41 %. Velka voidaan maksaa kokonaisuudessaan takaisin Rahoitustarkastuksen luvalla ehdoissa mainituin etukäteisilmoituksin koronmaksupäivänä syyskuussa 2002 tai sen jälkeisinä koronmaksupäivinä.

USD 100 miljoonaa (markkavasta-arvo 542 milj.) ikuinen laina. Velan korko 31.12.1997 oli 7,20 %. Velka voidaan maksaa kokonaisuudessaan takaisin Rahoitustarkastuksen luvalla ehdoissa mainituin etukäteisilmoituksin koronmaksupäivänä lokakuussa 1999 tai sen jälkeisinä koronmaksupäivinä.

USD 100 miljoonaa (markkavasta-arvo 542 milj.). Velan korko 31.12.1997 oli 6,23 %. Velka erääntyy toukokuussa vuonna 2006. Velka voidaan maksaa kokonaisuudessaan takaisin Rahoitustarkastuksen luvalla ehdoissa mainituin etukäteisilmoituksin koronmaksupäivänä toukokuussa 2001 tai sen jälkeisinä koronmaksupäivinä.

Edellä mainitut velat ovat debentuurilainoja, joiden etuoikeus on OKOn muita sitoumuksia huonompi. Velkoihin ei liity niiden osakkeiksi muuttamista koskevia ehtoja.

19b) Muut kuin edellä mainitut velat, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla

Velkojen yhteenlaskettu määrä markkavasta-arvoina oli konsernissa 1 332 milj. markkaa ja OKOssa 1 312 milj. markkaa. Velkojilla ei ole optiota vaatia näiden velkojen ennenaikaista takaisinmaksua. Näihin velkoihin ei sisälly ikuisia lainoja. Konserni- ja osakkuusyrityksille ei ole suunnattu tällaisia lainoja.

20) Oman pääoman erien lisäykset ja vähennykset tilikauden aikana, eriteltyinä

	Kirjanpitoarvo tilikauden alussa	Lisäykset tilikauden aikana	Vähennykset tilikauden aikana	Kirjanpitoarvo tilikauden lopussa
Konserni				
Osakepääoma	1 098	5		1 103
Vararahasto	1 211	3	0	1 213
Arvonkorotusrahasto	150			150
Sidottu oma pääoma yhteensä	2 459	8	0	2 466
Aikaisempien tilikausien voitto tai tappio	242	8	-41	208
Vapaaehtoisista varauksista ja poistoerosta omaan pääomaan siirretty osuus	157	34		191
Tilikauden voitto				175
Vapaa oma pääoma yhteensä	399	42	-41	574
Oma pääoma yhteensä	2 858	49	-41	3 040
OKO				
Osakepääoma	1 098	5		1 103
Varahasto	973	3		975
Sidottu oma pääoma yhteensä	2 071	8		2 078
Aikaisempien tilikausien voitto	401		-37	364
Tilikauden voitto				109
Vapaa oma pääoma yhteensä	401		-37	473
Oma pääoma yhteensä	2 471	8	-37	2 551

21) Tuotot toimialoittain ja markkina-alueittain

Tuotoilla tarkoitetaan tuloslaskelman erien rahoituskate, osinkotuotot, palkkiotuotot, arvopaperikaupan ja valuuttatoiminnan kate sekä muut toimintatuotot yhteenlaskettua määrää. Tuotot on esitetty eliminoimattomina.

	Tuotot toimialoittain		Keskimääräinen henkilömäärä	
	1997	1996	1997	1996
Pankkitoiminta	1 319	1 374	938	838
Kiinnitysluottopankkitoiminta	50	56	15	15
Rahoitusyhtiötoiminta	101	123	112	134
Sijoituspalveluyritystoiminta	85	61	42	37
Sijoitusrahastotoiminta	22	14	8	6
Muu	336	449	254	255
Yhteensä	1 912	2 077	1 368	1 285

	Tuotot markkina-alueittain		Keskimääräinen henkilömäärä	
	1997	1996	1997	1996
Suomi	1 859	1 939	1 344	1 238
Ruotsi	50	119	23	28
Iso-Britannia		16		19
Cayman Islands	3	3	—	—
Yhteensä	1 912	2 077	1 368	1 285

22) Leasingtoiminnan nettotuotot eriteltynä

OKOlla ei ole leasingtoimintaa. Rahoitustarkastuksen määräyksen mukaan konsernista ei ilmoiteta tätä liitetietoa.

23) Muut toimintatuotot ja muut toimintakulut eriteltynä

	Konserni		OKO	
	1997	1996	1997	1996
Vuokra- ja osinkotuotot kiinteistöistä ja kiinteistöyhteisöistä	103	101	116	112
Muiden kuin omassa käytössä olevien kiinteistöjen ja kiinteistöyhteisöjen osakkeiden ja osuuksien luovutusvoitot	27	4	27	4
Muut tuotot	289	311	87	170
Yhteensä	419	416	230	285
Vuokrakulut	12	8	4	5
Kulut kiinteistöistä ja kiinteistöyhteisöistä	101	93	165	160
Kiinteistöjen ja kiinteistöyhteisöjen osakkeiden ja osuuksien luovutustappiot	12	9	3	9
Muut kulut	247	255	175	228
Yhteensä	372	365	347	402

24) Luotto- ja takaustappiot sekä muiden kuin luovutettavaksi tarkoitettujen arvopapereiden arvonalennukset, eriteltynä

	Konserni		OKO	
	Luotto-tappiot brutto	Vähennykset	Luotto-tappiot brutto	Vähennykset
Saamisista yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	73	-43	56	-35
Saamisista luottolaitoksilta ja keskuspankeilta	—	—	—	—
Leasingkohteista	—	—	—	—
Takauksista ja muista taseen ulkopuolisista eristä	53	-31	53	-31
Muista	7	-1	4	0
Yhteensä	133	-75	113	-66
(Tuloslaskelman erä "Luotto- ja takaustappiot")				
Muista kuin luovutettavaksi tarkoitetuista saamistodistuksista	8	-1	8	-1
Luotto- ja takaustappioiden yhteismäärä eriteltynä:				
	Konserni		OKO	
+ Tilivuoden aikana toteutuneet luottotappiot yhteensä		61		47
– Tilikauden aikana toteutuneet luottotappiot, joista on aikaisemmin tehty kohdistettu luottotappiovaraus		-46		-42
– Palautukset aikaisempina vuosina toteutuneista luottotappioista		-24		-18
+ Tilivuoden aikana tehdyt kohdistetut luottotappiovaraukset		75		66
– Kohdistettujen luottotappiovarausten peruutukset tilikauden aikana		-7		-6
Tilinpäätökseen kirjatut luotto- ja takaustappiot		59		47

Periaatteet, joiden mukaan luottojen vakuudet on arvostettu luottotappio-kirjauksia tehtäessä, on esitetty toimintakertomuksen kohdassa Tilinpäätösperiaatteet.

25) Hallinto- ja valvontaelinten jäsenten saamat palkat ja palkkiot sekä heidän osaltaan syntyvät tai tehdyt eläkesitoumukset

	Konserni		OKO	
	1997	1996	1997	1996
Palkat ja palkkiot				
25a) Hallintoneuvoston jäsenet ja varajäsenet	0,4	0,5	0,3	0,3
25b) Hallituksen jäsenet ja varajäsenet sekä toimitusjohtaja	8,0	9,4	4,5	6,9

Hallinto- ja valvontaelinten jäsenten osalta ei ole tehty eläkesitoumuksia. Taloudellisesta tuloksesta riippuvia palkkoja tai palkkioita ei ole maksettu.

26) Taseen ulkopuoliset sitoumukset eriteltyinä

Taseen ulkopuoliset sitoumukset (johdannaispimuksia lukuun ottamatta), joiden määrä on yli 10 prosenttia taseen ulkopuolisten sitoumusten yhteismäärästä:

	Konserni		OKO	
	1997	1996	1997	1996
Takaukset	4 448	6 569	4 321	6 448
Takuuvastuut	1 332	1 012	1 342	1 023
Käyttämättömät luottojärjestelyt	3 017	2 538	1 520	1 095
Annetut vastuusitoumukset				
konserniyritysten puolesta	—	—	465	332
osakkuusyritysten puolesta	—	—	—	—

Johdannaispimukset

Kohde-etuuskien arvot	Konserni		OKO	
	Suojaavat	Muut	Suojaavat	Muut
Korkojohdannaiset				
Terminisopimukset	—	303 483	—	303 483
Optiosopimukset				
Ostetut	—	—	—	—
Asetetut	—	—	—	—
Koronvaihtosopimukset	5 540	47 970	5 494	49 963
Valuuttajohdannaiset				
Terminisopimukset	45 608	—	45 610	—
Optiosopimukset				
Ostetut	—	595	—	595
Asetetut	—	991	—	991
Koron- ja valuutan-				
vaihtosopimukset	449	881	449	881
Osakejohdannaiset				
Terminisopimukset	—	—	—	—
Optiosopimukset				
Ostetut	—	—	—	—
Asetetut	—	—	—	—
Yhteensä	51 597	353 920	51 553	355 914

Kohde-etuuden arvo on korkojohdannaisen sopimusten osalta nimellisarvo, valuuttajohdannaisen sopimusten osalta ostetun valuutan tilinpäätöshetken markkavasta-arvo ja osakejohdannaisen sopimusten osalta osakkeiden todennäköinen arvo tilinpäätöshetkellä. Arvot on ilmoitettu bruttomääräisinä.

Sopimusten luottovasta-arvot

	Konserni		OKO	
	1997	1996	1997	1996
Korkojohdannaiset sopimukset	1 419	2 207	1 451	2 249
Valuuttajohdannaiset sopimukset	1 190	550	1 190	550
Yhteensä	2 609	2 757	2 641	2 799

27) Leasingvastuut

	Konserni	OKO
Leasingmaksut vuonna 1998	2	0
Leasingmaksut vuoden 1998 jälkeen	1	0

28) Eläkevastuut

	Konserni	OKO
Eläkesitoumuksista johtuva vastuu	—	—
Eläkesäätiölle sen vastuuvajauksen kattamiseen suorittamatta oleva määrä	—	—

Toimintakertomuksen kohdassa tilinpäätösperiaatteet on selostettu, miten työntekijöiden eläketurva on järjestetty.

29) Luottolaitoksen harjoittama notariaattitoiminta

OKO ja Okopankki tarjoavat yleisölle omaisuuden säilytyspalveluja. Lisäksi OKO välittää asiakkaiden varoja luotoiksi toisille asiakkailleen. Opstock Oy tarjoaa asiakasvarojen hallinnointipalveluja yleisölle. OKOn välittämien luottojen määrä 31.12.1997 oli 362,8 miljoonaa markkaa. Edellisen vuoden lopussa vastaava luku oli 219,9 miljoonaa markkaa.

30) Henkilöstön lukumäärä (keskimääräinen)

	Konserni		OKO	
	tilikauden aikana	muutos edellisestä vuodesta	tilikauden aikana	muutos edellisestä vuodesta
Kokoaikainen henkilöstö	1 326	48	488	-169
Osa-aikainen henkilöstö	42	20	1	-4
Henkilöstö yhteensä	1 368	68	489	-173

Henkilöstön jakautuminen toimialueittain ja markkina-alueittain on esitetty liitteessä 21.

31) Erilajiset osakkeet sekä omat osakkeet

	A-sarja	K-sarja	C-sarja	Lunastetut osakkeet	Yhteensä
Osakepääoma, mk	408 031 000	694 719 000	–	(281 000)	1 103 031 000
Osakkeita, kpl	8 160 620	13 894 380	–	(5 620)	22 055 000
Osuus osakepääomasta, %	37,0	63,0	–	0	100,0
Äänivalta/osake	1	5	5	–	–
Osuus äänistä, %	10,5	89,5	–	–	100,0

Osakkeiden hankintaa koskevat rajoitukset:

A-sarjan osakkeet ovat yleisölle tarkoitettuja Helsingin Pörssissä noteerattavia osakkeita.

A-sarjan osakkeiden hankintaa ei ole rajoitettu.

K-sarjan osakkeita voivat omistaa vain suomalaiset osuuspankit, osuuspankkilaissa tarkoitettut osakeyhtiömuotoiset pankit ja samassa laissa tarkoitettu osuuspankkien yhteenliittymän keskusyhteisö.

C-sarjan osakkeita ei ole laskettu liikkeeseen.

Korotettaessa osakepääomaa rahastoannilla tuottavat A-, K- ja C-sarjan osakkeet etuoikeuden merkitä vastaavan sarjan osakkeita. Uusmerkinnällä voidaan osakepääomaa korottaa antamalla A-sarjan osakkeita tai K- ja C-sarjan osakkeita tai A-, K- ja C-sarjan osakkeita. A-sarjan osakkeet tuottavat etuoikeuden merkitä uusia A-sarjan osakkeita ja K-sarjan osakkeet tuottavat etuoikeuden merkitä uusia K-sarjan osakkeita ja C-sarjan osakkeet tuottavat etuoikeuden merkitä uusia C-sarjan osakkeita.

Jos osinkoa jaetaan, A-sarjan osakkeet oikeuttavat vuotuisen voitonjakoon, joka on vähintään yhden (1) prosenttiyksikön korkeampi kuin K- ja C-sarjan osakkeille maksettava osinko.

32) Pääomasijoitusten ehdot

OKOlla ei ollut pääomasijoituksia 31.12.1997. OKO luopui 23.1.1996 valtion 422 miljoonan markan pääomasijoituksesta Suur-Helsingin Osuuspankin hyväksi ja sitoutui lunastamaan pääomatodistuksen vuoden 2002 loppuun mennessä, mikäli Osuuspankki Realum (entinen SHOP) ei ole maksanut sitä takaisin valtiolle sitä ennen. Kesäkuussa 1997 edellä mainittu sitoumus siirrettiin Osuuspankkien Vakuusrahastolle.

33) Suurimmat osakkaat, osakkaiden lukumäärä ja johdon omistus

Suurimmat osakkaat ja osakkaiden lukumäärä (10 suurinta osakkeenomistajaa osakasluettelon mukaan 31.12.1997)

		Osakkeita kpl	Osakkeita yhteensä kpl	Osuus osak- keista, %	Osakkeiden äänimäärä	Osuus äänistä, %
Osuuspankkikeskus-OPK osuuskunta	A	0				
	K	8 328 200	8 328 200	37,8	41 641 000	53,6
Osuuspankki Realum	A	0				
	K	559 980	559 980	2,5	2 799 900	3,6
Suupohjan Osuuspankki	A	0				
	K	200 080	200 080	0,9	1 000 400	1,3
Turun Seudun Osuuspankki	A	111				
	K	193 180	193 291	0,9	966 011	1,2
Oulun Osuuspankki	A	70 000				
	K	173 000	243 000	1,1	935 000	1,2
Osuuspankkien Eläkesäätiö	A	859 528				
	K	0	859 528	3,9	859 528	1,1
Etelä-Karjalan Osuuspankki	A	97 621				
	K	144 900	242 521	1,1	822 121	1,1
Porin Seudun Osuuspankki	A	42 999				
	K	125 910	168 909	0,8	672 549	0,9
Pohjolan Osuuspankki	A	0				
	K	126 610	126 610	0,6	633 050	0,8
Keski-Uudenmaan Osuuspankki	A	0				
	K	122 950	122 950	0,6	614 750	0,8
Yhteensä			11 045 069	50,1	50 944 309	65,6

OKOlla oli osakasluettelon mukaan 31.12.1997 yhteensä 27 028 osakkeenomistajaa.

Osuuspankkikeskus-OPK osuuskunta ilmoitti 18.6.1997 hankkineensa eri osuuspankeilta yhteensä 8 268 700 kappaletta OKOn K-sarjan osakkeita. Hankitut osakkeet edustivat 37,7 prosenttia OKOn kaikista osakkeista ja 53,3 prosenttia OKOn kaikkien osakkeiden tuottamasta äänimäärästä. Osuuskunnan tytäryhtiö Osuuspankki Realum omistaa 559 980 kappaletta OKOn K-sarjan osakkeita, joten osuuskunta ja Osuuspankki Realum omistivat 18.6.1997 yhteensä 8 828 680 kappaletta OKOn K-sarjan osakkeita, jotka edustivat 40,2 prosenttia OKOn kaikista osakkeista ja 56,9 prosenttia OKOn kaikkien osakkeiden tuottamasta äänimäärästä.

Osakeomistuksen jakautuminen (osakasluettelon mukaan 31.12.1997)

Osakkeiden lukumäärä (A- ja K-sarjat)	Osakkaita kpl	Osuus osakkaista,%	Osakkeita kpl	Osuus osakkeista,%
1–100	24 792	91,7	759 129	3,4
101–1 000	1 759	6,5	533 712	2,4
1 001–10 000	261	1,0	1 006 892	4,6
10 001–50 000	175	0,6	3 985 211	18,1
50 001–100 000	21	0,1	1 437 894	6,5
100 001–	20	0,1	14 229 832	64,5
Rekisteröimättömiä osakkeita			102 330	0,5
Yhteensä	27 028	100,0	22 055 000	100,0

Osakeomistuksen jakautuminen sektoreittain (osakasluettelon mukaan 31.12.1997)

Omistajatyyppi	Osakkaita kpl	Osuus osakkaista %	Osakkeita kpl	Osuus osakkeista %	Osakkeiden äänimäärä	Osuus äänimäärästä %
Yritykset	619	2,3	688 846	3,1	688 846	0,9
Osuuspankkikeskus-OPK osuuskunta ja jäsenosuuspankit	250	0,9	14 556 631	66,0	65 433 511	84,3
Muut rahoitus- ja vakuutuslaitokset	67	0,3	1 944 445	8,8	6 645 085	8,6
Julkisyhteisöt	16	0,1	1 003 953	4,6	1 003 953	1,3
Voittoa tavoittelemattomat yhteisöt	106	0,4	140 910	0,6	140 910	0,2
Kotitaloudet	25 958	96,0	1 587 395	7,2	1 587 395	2,0
Ulkomaat	9	0,0	6 762	0,0	6 762	0,0
Hallintarekisteröidyt osakkaat	3	0,0	2 023 728	9,2	2 023 728	2,6
Rekisteröimättömät osakkeet			102 330	0,5	102 330	0,1
Yhteensä	27 028	100,0	22 055 000	100,0	77 632 520	100,0

Johdon omistukset

Pankin hallintoneuvoston jäsenet sekä johtokunnan jäsenet ja varajäsenet omistivat 31.12.1997 yhteensä 3 191 A-sarjan osaketta, joiden osuus oli 0,014 prosenttia kaikista osakkeista ja 0,004 prosenttia osakkeiden tuottamasta äänimäärästä.

34) Muilta konserni- ja osakkuusyryyksiltä saadut rahoitustuotot ja niille suoritettavat rahoituskulut

	1997	1996
Korkotuotot		
Konserniyrityksiltä	136	92
Osakkuusyryyksiltä	23	22
Korkokulut		
Konserniyrityksille	16	28
Osakkuusyryyksille	4	0
Osinkotuotot		
Konserniyrityksiltä	97	54
Osakkuusyryyksiltä	7	3

35) Saamiset muilta konserni- ja osakkuusyryyksiltä samoin kuin velat niille, tase-erien mukaan eriteltyinä, sekä muille konserni- ja osakkuusyryyksille annetut takaukset

	Konserni- yritykset		Osakkuus- yritykset	
	1997	1996	1997	1996
Tase-erä				
Saamiset luottolaitoksilta	3 841	644	–	–
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	241	324	385	272
Saamistodistukset	669	785	56	60
Muut varat	132	150	–	–
Siirtosaamiset ja maksetut ennakot	58	–	6	–
Yhteensä	4 941	1 903	447	332
Velat luottolaitoksille	633	744	–	–
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	98	125	90	24
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	29	124	99	–
Muut velat	138	154	–	–
Siirtovelat ja saadut ennakot	39	–	1	–
Yhteensä	937	1 146	191	24
Annetut takaukset	137	214	–	–

36) Omistukset konserni- ja osakkuusyhteisöissä

	Osakkeiden lukumäärä kpl	Konsernin osuus osakkeista %	Konsernin osuus äänistä %	Osakkeiden nimellis- arvo milj.mk	Osakkeiden kirjanpito- arvo milj.mk	Tilikauden voitto tai tappio milj.mk
<i>Konsernitilinpäätökseen sisältyvät tytäryhtiöt</i>						
Okopankki Oy, Helsinki, pankkitoiminta	500 000	100	100	500	500	44
OKO-Investointiluottopankki Oy, Helsinki, kiinnitysluottopankkitoiminta	80 000	100	100	80	80	31
OP-Rahoitus Oy, Helsinki, rahoitusyhtiötoiminta	3 255 004	100	100	163	317	15
OP-Kotipankki Oy, Helsinki, pankkitoiminta	42 100	57,7	57,7	42	44	7
Opstock Oy, Helsinki, omaisuudenhoitopalvelut ja arvopaperinvälitys	200 000	100	100	20	23	24
FD Finanssidata Oy, Helsinki, tietojenkäsittelypalvelut	70 000	70	70	7	11	20
OP-Rahastoyhtiö Oy, Helsinki, sijoitusrahastotoiminta	10 000	100	100	10	10	3
Kiinteistö Oy Arkadiankatu 23, Helsinki	10 821	100	100	60	60	1
Kiinteistö Oy OKO-Vallila, Helsinki	33 771	100	100	93	249	0
Kiinteistö Oy Dagmarinkatu 14, Helsinki	4 674	100	100	6	54	-1
Kiinteistö Oy Aleks-Hermes, Helsinki	8 064	100	100	81	82	0
Kiinteistö Oy Malminkatu 30, Helsinki	3 069	100	100	15	27	-14
Kiinteistö Oy Asiakkaankatu 3, Helsinki	11 150	100	100	1	3	0
Asunto Oy Asuinkartano, Järvenpää	10 000	66,7	66,7	0	11	-2
Vicarius Fastigheter AB, Tukholma, Ruotsi, kiinteistöjen omistus ja hallinta	500	100	100	0	0	1
OKOBANK (Cayman Islands) Ltd., George Town, Cayman Islands, rahoitustoiminta	91	100	100	49	49	3
<i>Pääomaosuusmenetelmällä konsernitilinpäätökseen yhdistellyt osakkuusyhtiöt</i>						
Henkivakuutusosakeyhtiö Aurum, Helsinki, vakuutustoiminta	60 000	49,6	49,6	90	200	9
Automatia Pankkiautomaatit Oy, Helsinki, rahoitusta palveleva toiminta	6	33,3	33,3	30	30	6
Toimiraha Oy, Helsinki, rahoitusta palveleva toiminta	9 500	33,3	33,3	10	13	-12
Kiinteistö Oy Lahden Trio, Lahti, kiinteistön omistus ja hallinta	60 000	33,3	33,3	60	68	0
Hatanpääkadun Teollisuushallit Oy, Tampere, kiinteistön omistus ja hallinta	250	50	50	1	1	-1

Rahoitustarkastuksen määräyksen perusteella konsernitilinpäätöksen ulkopuolelle on jätetty 79 yhtiötä niiden vähäisen merkityksen johdosta. Näiden yhtiöiden osakkeiden yhteenlaskettu kirjanpitoarvo oli 300 miljoonaa markkaa ja viimeksi laadittujen taseiden yhteenlaskettu loppusumma oli 729 miljoonaa markkaa. Vuoden 1996 lopussa näihin yhtiöihin sisältynyt OKOn kokonaan omistama Kiinteistö Oy OKO-Jyskä fuusioitiin OKOon 15.4.1997. Fuusiotulos ei ollut olennainen.

37) *Konsernitilinpäätöksen laatimisperiaatteiden ja menetelmien muutokset*

Laatimisperiaatteet, niiden muutokset ja muutosten vaikutukset konsernin toiminnan tulokseen ja taloudelliseen asemaan on esitetty toimintakertomuksen kohdassa tilinpäätösperiaatteet.

38) *Muutokset konsernirakenteessa*

Konsernin rakenteessa tapahtuneet muutokset on esitetty toimintakertomuksessa.

39) *Poikkeukset Rahoitustarkastuksen määräyksistä*

OKOlla ei ole Rahoitustarkastuksen antamia poikkeuslupia konsernitilinpäätöstä koskeviin määräyksiin.

40) *Konsernitilinpäätöksen yhdistelemättä jätetyt tytär- ja osakkuusyhtymät*

Yhdistelemättä jättämisen perusteet ja vaikutukset konsernin tulokseen ja taloudelliseen asemaan on kuvattu toimintakertomuksen kohdassa tilinpäätösperiaatteet ja liitetiedossa 36.

41) *Muiden kuin luotto- tai rahoituslaitosten tai palveluyritysten yhdistelyn periaatteet*

Osakkuusyhtymät, yhteisyhtymät ja sellaiset tytäryhtymät, jotka eivät ole luotto- tai rahoituslaitoksia tai palveluyhtymä on yhdistelty konsernitilinpäätökseen pääomaosuusmenetelmällä.

42) *Tytäryhtymien, jotka eivät ole luotto- tai rahoituslaitoksia tai palveluyhtymä, ja muiden samaan konserniin kuuluvien yritysten väliset suhteet*

OKOn konsernitilinpäätökseen ei ole yhdistelty sellaisia tytäryhtymä, jotka eivät ole luotto- tai rahoituslaitoksia tai palveluyhtymä.

43) *Muuntoero*

Ulkomaisten tytäryhtymien osakkeiden hankintamenot on muutettu markkamääräisiksi tilinpäätöshetken kurssien mukaisesti. Hankintamenot on katettu vastaavalla samassa valuutassa olevalla velalla, joten tältä osin ei muodostu muuntoeroa. Muuntoeroa syntyy valuuttakurssien muutosvaihtelusta tytäryhtymien osakkeiden ja hankitun oman pääoman eliminointieroon. Muuntoeron määrä 31.12.1997 oli 978 markkaa.

44) *Eliminointiero ja liikearvo*

Keskinäisen omistuksen eliminoinnissa syntyvän eliminointieron kokonaismäärä 31.12.1997 oli 4,3 milj. markkaa. Tytäryhtiöosakkeiden eliminoinnissa syntyneet ylihinnat on kohdistettu osittain omaisuuserien kirjanpitoarvoihin. Siltä osin kuin kohdistusta ei ole voitu suorittaa, ne on käsitelty taseessa liikearvo-nimikkeellä, ja ne poistetaan enintään kymmenelle vuodelle jaksotetuin tasapoistoin, vuodesta 1995 lähtien enintään viidessä vuodessa. Vuonna 1997 liikearvo poistettu määrä oli 1,9 milj. markkaa.

45) *Omat osakkeet*

Konserniyrityksillä ei ollut 31.12.1997 omistuksessaan omia osakkeita.

Tunnuslukujen laskentakaavat

Liikevaihto

Korkotuottojen, leasingtoiminnan tuottojen, osinkotuottojen, palkkiotuottojen, arvopaperikaupan ja valuuttatoiminnan katteen sekä muiden toimintatuottojen yhteenlaskettu määrä

Liikevoitto/-tappio

Tuloslaskelman liikevoitto tai -tappio

Voitto tai tappio ennen vapaaehtoisia varauksia ja veroja

Tuloslaskelman erä "Tulos ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja"

Oman pääoman tuotto (ROE) %

$$\frac{\text{Liikevoitto/-tappio} - \text{verot}}{\text{Oma pääoma} + \text{vähemmistöosuus} + \text{vapaaehtoiset varaukset ja poistoero lykättyllä verovelalla vähennettynä (vuoden alun ja lopun keskiarvo)}} \times 100$$

Koko pääoman tuotto (ROA) %

$$\frac{\text{Liikevoitto/-tappio} - \text{verot}}{\text{Taseen loppusumma keskimäärin (vuoden alun ja lopun keskiarvo)}} \times 100$$

Omavaraisuusaste (%)

$$\frac{\text{Oma pääoma} + \text{vähemmistöosuus} + \text{vapaaehtoiset varaukset ja poistoero lykättyllä verovelalla vähennettynä}}{\text{Taseen loppusumma}} \times 100$$

Tuotto-kulu -suhde

$$\frac{\text{Rahoituskate} + \text{osinkotuotot} + \text{palkkiotuotot} + \text{arvopaperikaupan ja valuuttatoiminnan kate} + \text{muut toimintatuotot}}{\text{Palkkiokulut} + \text{hallintokulut} + \text{poistot} + \text{muut toimintakulut}}$$

Tulos/osake (EPS)

$$\frac{\text{Liikevoitto/-tappio} -/+ \text{vähemmistöosuus tilikauden tuloksesta} - \text{verot}}{\text{Osakkeiden osakeantioikaistu lukumäärä keskimäärin tilikauden aikana}}$$

Oma pääoma/osake

$$\frac{\text{Oma pääoma sekä vapaaehtoiset varaukset ja poistoero lykättyllä verovelalla vähennettynä tilikauden lopussa}}{\text{Osakkeiden osakeantioikaistu lukumäärä tilinpäätöspäivänä}}$$

Osinko/osake

$$\frac{\text{Tilikaudelta jaettu osinko}}{\text{Osakkeiden osakeantioikaistu lukumäärä tilinpäätöspäivänä}}$$

Osinko/tulos (%)

$$\frac{\text{Tilikaudelta jaettu osinko}}{\text{Liikevoitto}} \times 100$$

Efektiivinen osinkotuotto (%)

$$\frac{\text{Osinko/osake}}{\text{Osakeantioikaistu kurssi tilinpäätöspäivänä}} \times 100$$

Hinta/voitto -suhde (P/E)

$$\frac{\text{Osakeantioikaistu viimeinen kaupantekokurssi tilinpäätöspäivänä}}{\text{Tulos/osake}}$$

Keskikurssi

$$\frac{\text{Osakkeen markkamääräinen kokonaisvaihto}}{\text{Osakkeiden vaihto, kpl}}$$

Osakkeikannan markkina-arvo

Osakkeiden lukumäärä x tilinpäätöspäivän viimeinen kaupantekokurssi

Johtokunnan esitys vuosituloksen käsittelemisestä

Konsernin vapaa oma pääoma 31.12.1997 oli
573 628 869,84 markkaa.

Vapaaehtoisista varauksista ja poistoerosta omaan
pääomaan siirretty 191 017 488,47 markan osuus on
jakokelvotonta, joten konsernin jakokelpoinen oma pääoma
31.12.1997 oli 382 611 381,37 markkaa.

Osuuspankkien Keskuspankki Oy:n oma pääoma 31.12.1997
oli 2 550 501 278,19 markkaa, josta vapaata omaa pääomaa oli
472 461 178,19 markkaa.

Yhtiökokouksen käytettävissä on	
tuloslaskelman mukainen	
tilivuoden voitto	108 573 575,11
ja aikaisempien tilikausien voitto	363 887 603,08
eli yhteensä mk	472 461 178,19

Tämä ehdotetaan käytettäväksi seuraavasti:

Jaetaan osinkona osakepääoman	
K-sarjan 13 894 380 osakkeelle 8 %	55 577 520,00
A-sarjan 8 160 620 osakkeelle 9 %	36 722 790,00
mk	92 300 310,00

Jää vapaaseen omaan pääomaan 380 160 868,19

Helsingissä 12. päivänä helmikuuta 1998

Antti Tanskanen

Reijo Karhinen

Mikael Silvennoinen

Keijo Manner

Timo Ritakallio

Heikki Vitie

Helena Walldén

Hallintoneuvoston lausunto

Osuuspankkien Keskuspankki Oy:n tilinpäätös vuodelta 1997 on laadittu hallintoneuvoston vahvistamien perusteiden mukaisesti. Hallintoneuvosto on varmentanut tilinpäätöksen yhtiökoukselle esitettäväksi. Hallintoneuvosto yhtyy johtokunnan ehdotukseen voittovarojen käyttämisestä.

Osuuspankkien Keskuspankki Oy:n yhtiöjärjestyksen mukaan hallintoneuvoston jäsenistä ovat erovuorossa Jorma Lehikoinen, Reijo Lehtinen, Antero Luomajärvi, Seppo Paatelainen, Jukka Ramstedt, Asko Ruuskanen, Heikki Teräväinen, Astrid Thors, Erkki Vähämaa ja Keijo Väänänen.

Helsingissä 12. päivänä helmikuuta 1998
Hallintoneuvoston puolesta

Seppo Penttinen
hallintoneuvoston puheenjohtaja

Markku Koponen
hallintoneuvoston sihteeri

Tilintarkastuskertomus

Osuuspankkien Keskuspankki Oy:n osakkeenomistajille

Olemme tarkastaneet Osuuspankkien Keskuspankki Oy:n kirjanpidon, tilinpäätöksen ja hallinnon tilivuodelta 1997. Johtokunnan ja toimitusjohtajan laatima tilinpäätös sisältää toimintakertomuksen sekä konsernin ja emoyhtiön tuloslaskelman, taseen ja liitetiedot. Suorittamamme tarkastuksen perusteella annamme lausunnon tilinpäätöksestä ja hallinnosta.

Kirjanpitoa ja tilinpäätöksen laatimisperiaatteita, sisältöä ja esittämistapaa on tarkastettu hyvän tilintarkastustavan edellyttämässä laajuudessa sen toteamiseksi, että tilinpäätös on olennaisilta osin oikein laadittu. Hallinnon tarkastuksessa on selvitetty hallintoneuvoston ja johtokunnan jäsenten ja toimitusjohtajan toiminnan lainmukaisuutta.

Tilinpäätös on laadittu kirjanpitolain sekä tilinpäätöksen laatimista koskevien Rahoitustarkastuksen määräysten ja muiden säännösten mukaisesti. Tilinpäätös antaa oikeat ja riittävät tiedot pankkikonsernin ja sen emoyhtiön toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta.

Tilinpäätös konsernitilinpäätöksineen voidaan vahvistaa. Hallintoneuvoston jäsenille sekä pääjohtajalle, toimitusjohtajalle ja muille johtokunnan jäsenille voidaan myöntää vastuuvapaus tarkastamaltamme tilivuodelta.

Johtokunnan esitys tuloksen käsittelystä on lain mukainen.

Olemme perehtyneet tilivuoden aikana julkistettuihin osavuosisikatsauksiin. Käsitksemme mukaan ne on laadittu niitä koskevien säännösten mukaisesti.

Helsingissä 13. päivänä helmikuuta 1998

SVH Coopers & Lybrand Oy
KHT-yhteisö
Tauno Haataja
KHT

Eero Huusko
KHT

Reino Majala
KHT

OKOn hallintoneuvosto ja johtokunta 1.3.1998

Hallintoneuvosto

Osuuspankkikeskus-OPK osuuskunnan hallinto- neuvoston jäsenistä valitut jäsenet

Paavo Haapakoski
1997–2000
koulunjohtaja
Pyhäjoki
varapuheenjohtaja

Ilkka Heinonen
1997–1999
rehtori
Haapajärvi

Erkki Laatikainen
1997–1999
päätoimittaja
Jyväskylä

Jorma Lehtikainen
1997–1998
toimitusjohtaja
Lieksa

Vesa Lehtikainen
1997–2000
toimitusjohtaja
Janakkala

Antero Luomajärvi
1997–1998
rehtori
Ilmajoki

Seppo Penttinen
1997–1999
professori
Savitaipale
puheenjohtaja

Matti Pulkkinen
1997–1999
sairaanhoitopiirin johtaja
Kuopio

Tauno Raistakka
1997–2000
maanviljelijä
Posio

Jukka Ramstedt
1997–1998
toimitusjohtaja
Pori

Asko Ruuskanen
1997–1998
rehtori
Savonlinna

Turkka Saarniniemi
1997–2000
toimitusjohtaja
Pertteli

Johan Signell
1997–2000
hallinnollinen johtaja
Hanko

Kaj Skåtar
1997–1999
toimitusjohtaja
Vaasa

Heikki Teräväinen
1997–1998
toimitusjohtaja
Toijala

Keijo Väänänen
1997–1998
apulaisprofessori
Vaala

Muut jäsenet

Kaarina Aho
1997–2000
toimitusjohtaja
Tornio

Jussi Hautamäki
1997–1999
kenraaliluutnantti
Kerava

Seppo Jokinen
1997–2000
toimitusjohtaja
Tammela

Matti Kavetvuori
1997–2000
toimitusjohtaja
Helsinki

Timo Kietäväinen
1997–1999
varatoimitusjohtaja
Helsinki

Reijo Lehtinen
1997–1998
kirkkoneuvos
Espoo

Jarmo Lähteenmäki
1997–2000
Paperiliiton puheenjohtaja
Helsinki

Kati Myllymäki
1997–2000
Suomen Lääkäriliiton
puheenjohtaja
Mikkelin mlk.

Seppo Paatelainen
1997–1998
toimitusjohtaja
Seinäjoki

Timo Poranen
1997–1999
toimitusjohtaja
Espoo

Valvatti Remes-Siik
1997–1999
toimitusjohtaja
Oulu

Pertti Stöckel
1997–1999
toimitusjohtaja
Keminmaa

Astrid Thors
1997–1998
Euroopan parlamentin
jäsen
Helsinki

Erkki Vähämaa
1997–1998
kunnanjohtaja
Sotkamo

*Vasemmalta:
Timo Ritakallio
Heikki Vitie
Keijo Manner
Helena Walldén
Mikael Silvennoinen
Antti Tanskanen
Reijo Karhinen*

Johtokunta

Puheenjohtaja

Antti Tanskanen
pääjohtaja
taloustieteiden tohtori
Helsinki

Varapuheenjohtaja

Reijo Karhinen
Osuuspankkikeskus-OPK
osuuskunnan toimitus-
johtaja
kauppatieteiden maisteri
Helsinki

Jäsenet

Mikael Silvennoinen
OKOn toimitusjohtaja
kauppatieteiden maisteri
Espoo

Keijo Manner
oikeustieteen kandidaatti
Helsinki

Timo Ritakallio
oikeustieteen kandidaatti
Espoo

Heikki Vitie
varatuomari
ekonomi
Espoo

Helena Walldén
diplomi-insinööri
Helsinki

Varajäsen

Raimo Tammilehto
agronomi
Espoo

Hallintoneuvoston ja johtokunnan sihteeri

Markku Koponen
varatuomari, eMBA
Järvenpää

Tilintarkastajat ja varatilintarkastajat

Tilintarkastajat

KHT-yhteisö SVH Coopers
& Lybrand Oy
Helsinki

Eero Huusko
kauppatieteiden maisteri, KHT
Kajaani

Reino Majala
professori, kauppatieteiden
tohtori, KHT
Turku

OKOn Tukholman konttori

Öhrlings Coopers & Lybrand AB
Tukholma

Varatilintarkastajat

Kauko Lehtonen
kauppatieteiden maisteri, KHT
Turku

Auno Inkeröinen
ekonomi, KHT
Mikkeli

OKOn organisaatio 1.3.1998

JOHTOKUNNAN
PUHEENJOHTAJA
Antti Tanskanen

JOHTOKUNNAN
VARAPUHEENJOHTAJA
Reijo Karhinen

TOIMITUSJOHTAJA
Mikael Silvennoinen

Rahakeskus
vt. Timo Ritakallio

PÄÄOMAMARKKINAT
OPSTOCK OY
Juhani Elomaa

TREASURY
Jorma Alanne

KESKUSPANKKIPALVELUT
Mikko Hyttinen

Yritys- ja yhteisöpankki
Helena Walldén

YRITYSPANKKI
Jarmo Viitanen

OKO-INVESTOINTI-
LUOTTOPANKKI OY
vt. Jouko Immonen

OP-RAHOITUS OY
Pekka Hujala

YRITYSPALVELUT
Markku Vehmas

ULKOMAISET TYTÄRYHTIÖT
Jussi-Pekka Hakola

TUKHOLMAN KONTTORI
Stefan Silfver

YRITYSRAHOITUKSEN TUKI
Sampsa Kokkonen

Konsernihallinto
Timo Ritakallio

TALOUSHALLINTO
Marja Huhta

TIETOHALLINTO
Seija Hallavo

KIINTEISTÖSIJOITUKSET
Kari Karvonen

OKOPANKKI OY
Hannu Tonteri

Yhteystiedot

Osuuspankkikeskus-konserni

Osuuspankkikeskus
Osuuspankkien Keskuspankki Oy

Postiosoite:
PL 308
00101 HELSINKI

Puhelinvaihte:
(09) 4041
Telekopio:
(09) 404 3703

Internet-osoitteet:
www.osuuspankki.fi
www.oko.fi

Käyntiosoite:
Teollisuuskatu 1b
00510 Helsinki

Tytär- ja osakkuusyhteisöt

OKO-Investointiluottopankki Oy
PL 930, 00101 Helsinki
Puh. (09) 4041
Telekopio (09) 404 4209

OP-Rahoitus Oy
PL 899, 00101 Helsinki
Puh. (09) 693 711
Telekopio (09) 6937 5418

OP-Kotipankki Oy
PL 1020, 00101 Helsinki
Puh. (09) 4041
Telekopio (09) 404 2716

Opstock Oy
PL 362, 00101 Helsinki
Puh. (09) 40 465
Telekopio (09) 404 2679

OP-Rahastoyhtiö Oy
PL 308, 00101 Helsinki
Puh. (09) 4041
Telekopio (09) 404 2708

Henkivakuutusosakeyhtiö Aurum
PL 308, 00101 Helsinki
Puh. (09) 4041
Telekopio (09) 404 3501

FD Finanssidata Oy
PL 308, 00101 Helsinki
Puh. (09) 40 464
Telekopio (09) 404 3050

Optum Kiinteistöpalvelut Oy
PL 1030, 00101 Helsinki
Puh. (09) 4041
Telekopio (09) 404 4330

Osuuspankkiopisto
Kallvikintie 28
00980 Helsinki
Puh. (09) 40 466
Telekopio (09) 404 5388

Okopankki Oy
Mikonkatu 11, 00100 Helsinki
PL 670, 00101 Helsinki
Puhelinvaihte: (09) 12 901
Telekopio (09) 129 9787

Konttorit Helsingissä:
Aleksi, Aleksanterinkatu 19
Arkadia, Arkadiankatu 23
Bulevardi, Bulevardi 5
Hakaniemi, Hakaniemenranta 1
Herttoniemi, Hiihtomäentie 14
Itäkeskus, Turunlinnantie 14
Lauttasaari, Lauttasaarentie 28-30
Malmi, Malmin kauppatie 18
Mikonkatu, Mikonkatu 13
Oulunkylä, Kylänvanhimmantie 29
Pasila, Opastinsilta 7
Pitäjänmäki, Sulkapolku 2
Tullinpuomi, Mannerheimintie 114

Konttorit Espoossa:
Tapiola, Länsituulentie 8
Leppävaara, Lökkisepänkuja 4
Olari, Kuunkehrä 2

Konttorit Vantaalla:
Tikkurila, Kielotie 11
Korso, Merikotkanpolku 2
Myyrmäki, Uomatie 3

Palvelupisteet:
Espoon keskus, Kauppakeskus
Espoontori
Kamreerintie 3

Espoonlahti,
Kauppakeskus Lippulaiva
Espoonlahdenkatu 4-6

Itäkeskus,
Kauppakeskus Itäkeskus
Itäkatu 7

Myyrmäki,
Kauppakeskus Myyrmanni
Iskoskuja 3

Vuosaari,
Kauppakeskus Columbus
Vuotie 45

OKOBANK ulkomailla

Tukholman konttori
Norrmlmstorg 2
Box 7432
S-10391 Stockholm
Puh. +46-8-614 3200
Telex 11236 okoss s
Telekopio +46-8-611 8012

OKOBANK
New Yorkin edustusto
609 Fifth Avenue, 6th floor
New York, NY 10017
Puh. +1-212-745 1700
Telekopio +1-212-745 1725

OKOBANK
Pietarin edustusto
Kazanskaya Str. 44, Office B26
R- 190031 St. Petersburg
Puh. +7-812-326 1891
Telekopio +7-812-326 1890

OKOBANK
Moskovan edustusto
Kazanskaya Str. 44, Office B26
R- 190031 St. Petersburg
Puh. +7-812-326 1891
Telekopio +7-812-326 1890

OKOBANK
Tallinnan edustusto
21 Pärnu maantee
EE-0001 Tallinn
Puh. +372-6-266 491
Telekopio +372-6-266 494

